

GRUX

7 ■ 1998

»Diakonian perustehtävä

on loputtomuudessaan
aivan mahdoton: auttaa
niitä, joita muut eivät auta.»

ULLA-MAIJA KYRÖLÄ,
VUODEN DIAKONIA-
TYÖNTEKIJÄ
SIVUT 43–44

VASTAAVA TOIMITTAJA

Jukka Huttunen
(09) 150 2466. *Sähköposti:*
jukka.huttunen@pappisliitto.inet.fi

TOIMITUSKUNTA

Jukka Huttunen, past. (pj.)
Olli Aalto, kirkkoherra
Leena Heinonen, pastori
Hillevi Hiironniemi, diakonissa
Juha Kauppinen, kirkkoherra
Jukka Keskitalo, pastori
Sirpa Lampinen, kanttori
Kati Turtiainen, diakoni
Risto Valtasaari, kanttori

TOIMITUS

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6, 00520
Helsinki, (09) 150 2453
Fax (09) 148 5875
Sähköposti: tuula.anttonen@pappisliitto.inet.fi
Postisiirtotili
800016-67632

ULKOASU

Timo Saarinen
Sähköposti: timo.saarinen@pelagus.pp.fi

OSOITTEENMUUTOKSET

Diakoniaityöntekijöiden liitto:
Seija Ruotsalainen
(09) 150 2487
Pappisliitto: Heli Meinola
(09) 150 2653. *Sähköposti:*
heli.meinola@pappisliitto.inet.fi
Kanttori-urkuriliitto:
Hely Munck (09) 150 2446
Sähköposti: kanttori-urkuriliitto@kolumbus.fi

ILMOITUSHINNAT

Sivu	1/1	5 300 mk
	1/2	2 900 mk
	1/4	1 500 mk
	1/8	900 mk

ISSN 0783-0122

PAINOPAIKKA

Auranen oy, Forssa

Tulevaisuuteen...

Lähestyvä vuodenvaihte ja vuosituhannen vaihte suuntaa katseet menneisyyteen. Cruxia julkaisevista liitoista Diakoniaityöntekijöiden Liitto ja Pappisliitto ovat juhlistaan katselleet omaan historiaansa. Samalla se on ollut tulevaisuuden tutkailua.

Historiasta voi oppia, niinhän meille on opetettu. Liittojen työssä painopisteen tulee olla kuitenkin tulevaisuudessa.

Pappisliiton valtuusto linjasi papiston päivien aikana pidetyssä kokouksessaan liiton tulevaisuutta monella merkittävällä päätöksellä: Juha Kauppinen valittiin puheenjohtajaksi, liiton organisaatiota tarkennettiin mm. puheenjohtajan asemaa vahvistaen, liiton visio seuraavalle neljälle vuodelle hyväksyttiin ja ensi vuosikin sai tehtävänsä ja resurssinsa. Siis tulevaisuuteen. Tässä lehdessä valtuuston tekemistä päätöksistä vähän tarkemmin.

Pappisliiton kotisivut merkitsevät liiton toiminnassaan uutta ulottuvuutta, tulevaisuuden ulottuvuutta. Toivoo sopii, että mahdollisimman moni lehden lukija hankkii uuden tiedonvälityksen vaatimia taitoja ja välineitä. Seurakunnilta odotamme myös panostusta uuden tiedonvälityksen koulutukseen ja välineiden hankintaan. Se on panostusta tulevaisuuteen.

Pappisliiton kotisivut kehittyvät monen mielestä vielä tuskallisen hitaasti. Toivomme kestävyyttä murrosvaiheessa. Kanttoreilla omat sivut ovat jo pidempään olleet virallisessa käytössä ja eivätköhän diakoniaityöntekijätkin seuraa perässä...

Ajankohtaisista aiheista on monta artikkelia tässä lehdessä. Poikakuorosta diakonian analyysiin. Osmo

Setälän vero-ohjeet tulevat monen tarpeeseen. Toisilla ne ovat käytössä vanhaan tapaan tammikuun lopussa, yhä useammalla veroehdotuskäytännön piiriin päässeellä myöhemmin keväällä, joten lehti kannattaa säästää.

Papiston päivistä on Hiilamon Kirsin ja erillistapahtumia järjestäneiden kirjoitukset. Niissä on pohtimista Papiston päivien väliin jäävään aikaan. Papiston päiviä 2000 mietitään jo. Tulevaisuuteen...

Jukka Huttunen

Hallinnon reformaatio

Kirkon hallinnolle, sen kaikilla tasoilla, on tavallisesti asetettu kaksi kriteeriä, joiden perusteella sen oikeellisuutta ja toimivuutta mitataan. Toisaalta hallinnon on heijastettava kirkon olemusta ja vastattava sen perusrakenteita. Siksi esim. pelkkä demokratia ei vielä sinällään ole mikään mittapuu. Toisaalta hallinnon tulee palvella toimintaa ja luoda sille puitteita. Tätä se ei aina ole tyytynyt tekemään, vaan pyrkinyt saamaan myös itsetarkoituksellista asemaa. Siksi kirkon työntekijät eivät ole aina jaksaneet ajatella hallintoa lisäresursseina toiminnan kannalta.

Kun hallintoon joka tapauksessa menee aikaa ja tupakkaa ja kun sitä myös parhaillaan ollaan uudistamassa, on paikallaan arvioida sen toimivuutta ja sopivuutta kirkon kokonaisuuteen.

Syksyn kirkolliskokous yllätti myönteisesti sikäli, että se edusti oikeanlaista hallintoa kummallakin mittarilla tarkasteltuna. Käyttäessään isännän ääntä monessa asiassa se otti hallintojärjestelmässä sen paikan, joka sille kirkon olemuksen mukaan kuuluu. Sekä kirkkohallitus että piispainkokous saivat laiskanläksyä. Kirkolliskokouksen päätösten sisällössäkkin tuli esille toimintaa painottava näkökulma, kun se siirsi kirkkomuseohankkeen tuonemmaksi ja hyvällä onnella kokonaan unohduksen yöhön.

Kirkolliskokouksessa oli yhtenä keskeisenä kysymyksenä esillä hiippakuntahallinnon uudistaminen. Myös tätä hallinnon lohkoa tulisi ilmeisesti kaavailla edellä mainittujen kriteerien perusteella ja kysyttävä, millaiset mallit vastaavat kirkon syväolemusta ja millainen hallinto parhaiten edistää hiippakunnan toimintaa. Tässä tarkastelussa joutuu helposti hämminkiin, sillä kriteerit näyttävät lyövän toisiaan korvalle. Nykyinen malli ei täysin vastaa niitä perusteita, joita on koetettu seurata hallinnon muilla tasoilla. Kun yleensä ns. virkarakenne ja edustusrakenne on pyritty saamaan samaan pöytään ja työskentelemään yhdessä, hiippakuntatasolta puuttuu nykyisin seurakuntalaisten edustus kokonaan. Siihen asiaa valmistellut komitea pyrki löytämään ratkaisun esittämällä maallikojäseniä kapituliin ja hiippakuntakokouksen aseman parantamista. Tämä malli voi siis olla kirkon rakenteiden kannalta onnistunut, mutta samalla se merkitsee katseen kääntymistä pois piispan ja hiippakunnan toiminnasta puhtaaseen hallinnointiin. Tässä mielessä asiaa kannattaa harkita vielä hyvin tarkkaan.

Äskettäin pidetyt seurakuntavaalit antavat aiheen tarkastella samoja asioita myös paikallistasolla. Epäilemättä nykyinen seurakunnan ja yhtymän hallintomalli vastaa joihinkin kirkon olemuksen kannalta esitettäviin haasteisiin. Ja jos vielä seurakuntalaiset osaisivat nähdä vaalit ja luottamusmiesten valikoitumisen tärkeänä, oltaisiin jo pitkällä. Mutta mihinkään ei päästä siitä, että nykymalli on myös tavattoman raskas, tehoton ja matkii liiaksi kunnallista demokratiaa. Kirkon julkisoikeudellisesta asemasta huolimatta tulisi harkita paljon yksinkertaisempien ja joustavampien mallien käyttöön ottamista. Missään ei myöskään ole sanottu, että koko kirkossa pitäisi olla täsmälleen samanlainen malli, jossa vain kirkkovaltuuston jäsenmäärä on joustoelementtinä. Kun lähivuosina todennäköisesti tapahtuu — ehkä paljonkin — kuntaliitoksia, seurakuntien tulisi ajoissa kehittää muitakin hallinnollisia ratkaisuja kuin seurakuntayhtymiä.

On hyvä, että hallinnossa noudatetaan kirkkoon muutenkin soveltuvaa jatkuvan uudistamisen ja reformaation ihannetta. Alkuseurakunnan oloihin emme missään suhteessa pääse, emme messussa tai muussa toiminnan keskeisissä kohdissa. Luultavasti hallinnossakin jääme kauaksi kirkon alkuaikojen tilanteesta. Mutta ihanteeksi voisi tälläkin kohtaa ottaa yksinkertaisuuden ja toiminnalliset ulottuvuudet. Hallinto on toiminnan moniin vaipeisiin verrattuna kivaa, ehkä palkitsevaakin. Muistettakoon silti, että kirkko lienee maailmassa kuitenkin aivan muuta tarkoitusta kuin hallintoa varten.

Akateeminen kotikirjasto myös Pappisliiton jäsenille

Pappisliiton hallitus päätti, että liitto solmii yhteistoimintasopimuksen Gummerus Oy:n kanssa Akateemisen Kotikirjaston palveluiden markkinoinnista Pappisliiton jäsenille.

Akateeminen kotikirjasto on nimenomaan AKAVAn jäsenjärjestöjen jäsenille tarkoitettu kirjakerho, johon Pappisliiton jäsen voi liittyä. Kirjakerho lähettää jäsenillensä kirjoja vain jäsenen tilauksesta, ei siis kuten useat avoimet kirjakerhot, joissa jäsenelle saattaa tulla kirja kotiin ilman tilausta.

Voit siis kotikirjaston jäsenenä tilata itsellesi ja perheesi jäsenille kirjoja kustantajien suositushintoja edullisemmin. Akateeminen Kotikirjasto ei sido vastaanottajaa millään lailla, mitään ostopakkoa ei ole, eikä tilaaminen aiheuta mitään velvoitteita jatkossa. Mikäli haluat liittyä kirjakerhon jäseneksi, tulet saamaan Kotikirjaston luettelon neljästi vuodessa. Kirjakerhon kirjojen kustantajien joukko on varsin suuri.

Tulet saamaan lähiaikoina postia kotikirjastosta. Kirjakerhon kotisivulla voit tutustua kerhoon tarkemmin osoitteessa www.kotikirjasto.cultnet.fi.

Dtl:n juhluvuoden huipennukset

Marraskuun lopulla pidetty Diakoniatyön laatu ja vaikuttavuus -seminaari päätti liiton 40-vuotisen toimintansa johdosta järjestämät tilaisuudet. Seminaariin osallistui n. 260 diakoniatyöntekijää, alan opiskelijaa ja teologia. Tilaisuuden alussa julkistettiin Ulla-Maija Kyrölän valinta juhluvuoden diakoniatyöntekijäksi. Tässä numerossa Jukka-Pekka Fabrinin seminaarissa pitämä alustus. Loput seminaarialustukset julkaitaan seuraavissa Cruxeissa.

Pappisliiton hallitukseen uusia jäseniä

Pappisliiton valtuusto valitsi uusia jäseniä liiton hallitukseen. Juha Kauppinen lisäksi uusina jäseninä aloittavat **Tarja Kurronen** Oulusta ja **Arvi Tuomi** Jyväskylästä. Tarja seuraa tehtävässään Juhani Karantaa ja Arvi edustaa Lapuan hiippakunnan papistoa Juha Muilun jälkeen. Juhani ja Juha toimivat hallituksessa sääntöjen mukaisen neljän vuoden enimmäisajan. Erovuorossa ollut Henry Byskata valittiin uudelle kaudelle 1999–2000.

Hallituksen kokoonpano on seuraava:

Juha Kauppinen	puheenjohtaja
Olli Aalto	1998–1999
Henry Byskata	1999–2000
Rauno Heikola	1998–1999
Tarja Kurronen	1999–2000
Raili Pursiainen	1998–1999
Ari Tammi	1998–1999
Arvi Tuomi	1999–2000
Jouko Vesala	1998–1999

Lisäksi hallituksen työskentelyyn osallistuu myöhemmin nimettävä opiskelijaedustaja läsnäolo- ja puheoikeudella.

Hallitus kokoontuu järjestäytymiskokoukseensa joulukuussa.

Pappisliiton organisaatiota tarkennettiin

Jo jonkin aikaa on Pappisliitossa keskusteltu liiton organisaation toimivuudesta. Erääksi keskeiseksi kysymykseksi nousi jo heti alkuvaiheessa liiton puheenjohtajan asema ja siihen mahdollisesti tarvittavat muutokset. Olipa työskentelyssä tutkittavana puheenjohtajan tehtävän muuttaminen päätoimiseksikin.

Hallitus asetti joulukuussa 1997 toimikunnan selvittämään liiton johto- ja hallinto-organisaatiota ja tekemään siihen muutosehdotuksia. Toimikunnan puheenjohtajana toimi Arto Laitinen ja jäseninä Reijo Liimatainen, Juha Muilu, Jouko Vesala ja Esko Jossas, joka toimi myös sihteerinä. Toimikunnan esitysten pohjalta hallitus esitti valtuustolle liiton organisaation tarkentamista. Seuraavassa valtuuston hyväksymät keskeiset tarkennukset liiton organisaatiossa:

- Valtuuston ja hallituksen paikat jaetaan edelleenkin hiippakuntapohjaisesti
- Liiton maisterijäsenet saavat äänioikeuden ja voivat olla ehdolla valtuuston vaalissa siinä hiippakunnassa, jonka alueella he asuvat
- Hallitus voi olla kooltaan

enintään 1 + 8 henkilöä

- Liiton puheenjohtaja on edelleen luottamustoiminen, kolmeksi vuodeksi kerralla valittava (nyk. vuodeksi valittava)
- Puheenjohtajan toimikaudet rajataan kahdeksi peräkkäiseksi kolmivuotiskaudeksi
- Puheenjohtajan vaaliin ilmoitautudutaan tai yhteenliittymä tai valitsijayhdistys voi esittää oman ehdokkaansa
- Puheenjohtajalle pyritään varaamaan kauden aluksi mahdollisuuksia nykyistä enemmän perehtyä liiton asioihin (esim. virkavapaus omasta virastaan lyhyeksi ajaksi)
- Mm. sopimuksista päättävän kirkon neuvottelukunnan puheenjohtajaksi voidaan valita Pappisliiton puheenjohtaja tai toiminnanjohtaja
- Apulaistoiminnanjohtajan työsuhteesta tulee määräaikainen, määräajan ollessa kolme vuotta. Liiton hallitus voi perustellusta syystä pidentää määräaikaa vuodella.

Tarkennusten aiheuttamat muutokset liiton sääntöihin tehdään valtuuston kevään 1999 kokouksessa.

Harri Palmu vuoden papiksi

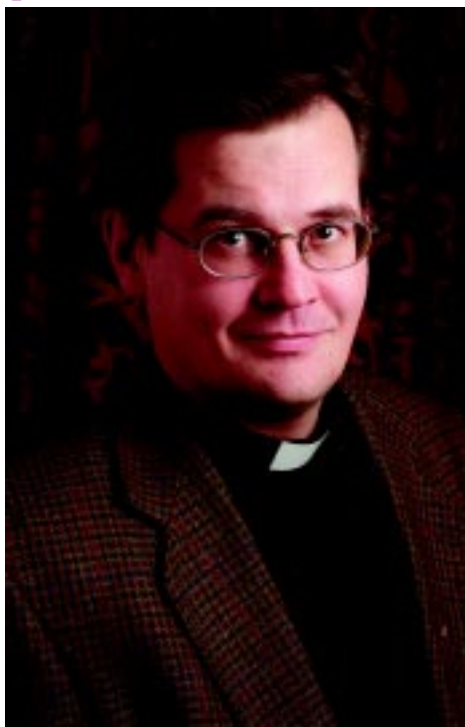
Vuoden pappi valittiin neljännen kerran. Pappisliiton hallitus valitsi vuoden papiksi kirkkoherra TT Harri Palmun Vantaalta. Harri on toiminut Hakunilan seurakunnan kirkkoherrana vuodesta 1992 lähtien.

Johtamiskysymykset olivatkin vuoden papin valinnan perusteluissa vahvasti esillä. Näin hallitus valintaansa perusteli:

»Palmu on aktiivisilla toimilla edistänyt myönteistä työilmapiiriä sekä rohkaissut eri työntekijäryhmiä kehittämään omassa ammattitaidossaan. Näin kohonnut itsetunto on vähentänyt sisäistä kateutta. Myös seurakuntalaiset ovat havainneet sitoutuneen ja parantuneen työn laadun. Hän on myös edistänyt tiimityön kehittymistä. Määrätietoinen, kaikkia työntekijöitä koskeva tiimityön koulutus on aloitettu Hakunilan seurakunnassa. Siihen on suunnattu varoja myös tiukentuvan talouden aikana. Palmu on puolustanut työntekijöitään silloin, kun nämä ovat joutuneet julkisen arvostelun kohteeksi. Hän on raivannut erilaisille näkemyksille elintilaa. Sisäisiä konflikteja on uskallettu myös käsitellä».

Vuoden papiksi ehdotettiin yhteensä kolmeatoista henkilöä.

Crux liittyy onnitelijoiden suureen joukkoon!

Timo Hornio/Credonet

Pappisliiton jäsenmaksut vuodelle 1999

Valtuusto päätti vuoden 1999 jäsenmaksuiksi:

- aktiivi-, maisteri- ja kandidaattijäsenet 1,0 % varsinaisesta palkasta
- ulkomailla työskentelevät 400 mk
- työelämän ulkopuolella olevat 400 mk
- kaksoisjäsenet 250 mk (ei sisällä työttömyysturvaa)
- eläkeläiset 240 mk
- opiskelijat 0 mk

Matka-apuraha Pappisliiton jäsenille

Apurahan suuruudeksi päätettiin 1.400 mk. Apuraha myönnetään ulkomaisten opintomatkojen tukemiseen. Se myönnetään jäsenelle, joka ei aikaisemmin ole saanut liiton apurahaa tai jonka edellisestä apurahasta on kulunut seitsemän täyttä kalenterivuotta (myönnetty vuonna 1991 tai aikaisemmin).

Apurahaa ei myönnetä eläkeläisjäsenelle. Opiskelijajäsen voi saada apurahan liiton järjestämälle matkalle.

Juhani Koppo Pappisliiton kunniajäseneksi

Pappisliiton valtuusto kutsui liiton uudeksi kunniajäseneksi rovasti Juhani Koppoelan Vantaalta. Juhani on syntynyt vuonna 1933 ja jäänyt tänä vuonna eläkkeelle Vantaankosken seurakunnan kirkkoherran virasta.

Pappisliiton toiminnassa Juhani on toiminut aktiivisesti ollen vuodet 1987–1990 liiton puheenjohtajana. Puheen-

Juhani Koppo

johtaja-ajan kokemuksistaan Juhani kirjoitti Cruxin edellisessä numerossa.

Pappisliiton muut kunniajäsenet ovat arkkipiispat Martti Simojoki ja John Vikström sekä liiton entiset puheenjohtajat Matti Joensuu, Timo Kökkö ja Tapani Vuorela.

Crux onnittelee uutta kunniajäsentä!

Varo katkosta!

Kirkon eläkejärjestelmässä ns. vanhan työntekijän (ennen 1.1.1993 aloittanut) etuudet eli korkeampi tavoitetaso (maksimieläke) ja alempi eläkeikä säilyvät 1.1.1999 lukien vain, mikäli eri palvelusten (viran vaihdon) välillä ei ole päivänkään katkosta.

Virkavapaus, lomautus tai muu vastaava keskeytys ei katkaise palvelussuhdetta.

Dtl:n valtuuskunnan kokouksen päätöksistä

Syksyn valtuuskunnan kokous pidettiin 20.11. Akavatalossa. Puheenjohtajana toimi Helena Kuisma. Seuraavassa lyhyesti keskeisistä päätöksistä:

TOIMINNAN PÄÄLINJAT

Valtuuskunta hyväksyi liiton toiminnan ensi vuoden päälinjat. Toiminta painottuu palkkaedunvalvontaan, ammatilliseen edunvalvontaan ja järjestötoiminnan vahvistamiseen.

JÄSENMAKSUIHIN EI MUUTOKSIA 1999

Varsinainen jäsen: 1,2 %. Virka-vapaalla (opiskelu, hoitovapaa, vuorotteluvapaa) 20 mk/kk. Jäsenmaksuihin sisältyy työttömyyskassan jäsenyys.

Muu jäsen: 150 mk/v. Ryhmään kuuluvat kaksoisjärjestäytyneet, kotityössä olevat työikäiset ja eläkeläiset. Ei sisällä työttömyyskassan jäsenyyttä.

Jäsenmaksusta vapautetut: kunniajäsenet, työttömät ja opiskelijat. (Opiskelijat voivat anoa työttömyyskassan jäsenyyttä kassan hallitukselta ja maksaa kassan jäsenmaksun suoraan kassalle.)

KOLMAS TYÖNTEKIJÄ

Valtuuskunta päätti yksimielisesti määräaikaisen järjestösihteerin toimen perustamisesta.

Toimi täytetään ensi syksynä kahdeksi vuodeksi. Toimenkuvassa painottuvat mm. alaosasto- ja opiskelijatyö sekä tiedotus. Lopullisissa toimenkuvissa tehtävät tarkentuvat järjestösihteerin ja toiminnanjohtajan kesken. Pätevyysvaatimuksena on diakonian virkatutkinto. Toimi julistetaan haettavaksi ensi keväänä.

HALLITUS 1999

Varsinainen jäsen (kausi)

Mikaela Ingo, Korsholm (1998–2000)

Sinikka Ilmonen, Liminka (1999–2001), uudelleen

Jari Huhtasalo, Salo (1997–1999)

Kati Turtiainen, Jyväskylä (1999–2001), uusi

Helvi Loijas, Noormarkku (1997–1999)

Leena Vanne, Espoo (1998–2000)

Varajäsen (kausi)

Gun-Britt Holmedahl, Helsingfors (1998–2000)

Sirkka-Liisa Risto, Karunki (1999–2001), uudelleen

Helvi Lähteenmäki, Turku (1997–1999)

Sirkka Ryynänen, Joensuu (1999–2001), uudelleen

Kirsti Immonen, Ilmajoki (1998–1999)

Hiikka Sormunen, Anjalankoski

Kirkkomuusikkomatrikkelin kyselylomakkeet postitettu

Hallituksen nimeämä matrikelitoimituskunta on tähän mennessä kokoontunut kaksi kertaa Sibelius-Akatemian tiloissa. Toimituskuntaan kuuluvat professori *Reijo Pajamo* (pj) Sibelius-Akatemiasta, ruotsinkielisten kanttoireiden edustajana *Svante Forsman* Siuntiossa, MusM *Sirpa Lampinen* Lohjalta, asiantuntijajäsenenä suunnittelija, TM *Aimo Virtanen* Helsingin yliopistosta sekä sihteerinä toiminnanjohtaja *Pentti Niemelä*.

Liittokokousaloitteesta liikkeelle lähtenyt matrikkelihanke on edennyt aikataulun mukaises-

ti henkilölomakkeiden postitusvaiheeseen. Viikoilla 47 ja 48 liiton toimistosta on lähetetty kaikille Suomessa kirkkomusiikin tutkinnon suorittaneille (myös liittoon kuulumattomille) kirje, joka sisälsi henkilölomakkeen ja palautuskuoren lisäksi matrikelitoimituskunnan ja liiton puheenjohtajan saatekirjelmät.

Liiton hallitus ja matrikkelin toimituskunta vetoavat yhdessä kaikkiin kyselylomakkeen saajiin ja toivovat, että jokainen ymmärtäisi ammattikuntaa monipuolisesti kuvaavan, kattavan ja ajan tasalla olevan hakuteoksen

merkityksen ja palauttaisi huolellisesti täytetyn lomakkeen mustavalkoisen passikuvan kera viimeistään perjantaina 18. joulukuuta 1998.

Kirkkomuusikot 2000 -matrikkelin julkistamisajankohdaksi on alustavasti suunniteltu Helsingissä 14.–17. syyskuuta 2000 pidettävää Pohjoismaista kirkkomusiikkisymposiumia.

Ennakkotilauksia aletaan ottaa vastaan keväällä 1999, jolloin matrikelin tilaushinnoista tiedotetaan mm. Crux-, Kirkkomusiikki- ja Kyrkpresen-lehdissä.

Pappisliiton kotisivujen osoite on <http://www.evl.fi/jst/pappisliitto/>

Kirkon musiikki — ongelma vai resurssi?

Sibelius-Akatemiassa järjestettiin mielenkiintoinen keskustelutilaisuus yllä olevan otsikon aiheesta 26.10.1998. Paikalle oli kutsuttu asiantunteva joukko arvovaltaisia henkilöitä niin kirkon kuin Sibelius-Akatemian edustajina keskustelemaan kysymyksestä Kaj-Erik Gustafssonin alustuksen pohjalta yhdessä runsaslukuisen ja aktiivisen yleisön kanssa.

Kun aletaan tehdä perustavaa laatua olevia kysymyksiä tällaisesta aiheesta, peräänkuulutetaan heti nk. kirkon kantaa erinäisiin asioihin. Pureutukaamme siis säännöstöihin ja lakeihin, joista on luettavissa kirkon virallinen kanta koskien kirkon musikoita ja heidän tehtäviään seurakunnissa.

Suomen ev.lut kirkon kirkkojärjestyksessä (6: 9) velvoitetaan ensinnäkin seurakuntia ylläpitämään kanttorin virkaa seuraavin sanoin: *Seurakunnassa tulee olla vähintään yksi kanttorin ja yksi diakonin virka.*

Kanttorin työ määritellään seuraavasti (6: 39) :

Kanttorin tehtävänä on johtaa seurakunnan musiikkitoimintaa. Hän vastaa musiikista seurakunnan jumalanpalveluksissa sekä muissa kirkollisissa toimituksissa ja seurakunnan tilaisuuksissa, opettaa rippikoulussa, hoitaa muutenkin musiikkikasvatustyötä ja edistää musiikin käyttöä seurakunnan eri toiminnoissa. Kanttori vastaa myös seurakunnan soittimien hoidosta ja huollosta.

Eri asteisten virkatyyppien tehtävät määritellään astetta tarkemmin piispainkokouksen hyväksymässä, toistaiseksi voimassaolevassa mallijohtosäännössä. Siinä tuodaan esiin kanttorin tehtävä **seurakunnan monimuotoisen musiikkielämän johtajana ja musiikkityöstä vastaavana työntekijänä.** Keskimmäisen asteen tutkintoa edellyttävän viran (kanttorin perusvirka) haltijan edellytetään muiden tehtävien ohella järjestävän seurakunnassa musiikkitalaisuuksia ja mahdollisuuksien mukaan osallistumaan niiden toteutukseen. *Alimman asteen tutkintoa edellyttävän kanttorinviran haltijalta edellytetään samoja tehtäviä kuin keskiasteen kanttorilta koulutuksensa suomalaiselta pohjalta.*

Ylimmän asteen kanttorinvirkaan kuuluu keskiasteen kanttorin tehtävien lisäksi erityisesti seuraavat tehtävät :

- seurata kirkkomusiikin kehitystä ja edistää sen jäsentymistä yhteiskunnan muuhun musiikki- ja kulttuurielämään sekä toimia kirkkomusiikin asiantuntijana
- ylläpitää ja kehittää erityisalansa edellyttämiä tietoja ja taitoja
- perehtyä laaja-alaisesti oman erityisalansa kysymyksiin ja seurata sen kehitystä.

Lisäksi määritellään vielä urkujensoittoon, kuoronjohtoon ja lauluun erikoistuneiden ylimmän asteen kanttoreiden erityisiin tehtäviin kuuluvaksi:

- toimia urkumusiikin /tai kuoro- ja soitinmusiikin/ tai laulumusiikin edistämiseksi jumalanpalveluselämässä ja seurakunnan toiminnassa
- harjoittaa taiteellista toimintaa esiintymällä solistina (urkuri ja laulaja) tai eri tyyppisten kuorujen ja soitinyhtyeiden johtajana seurakunnan järjestämissä tilaisuuksissa.

Mielestäni kirkon kanta musiikin viljelyä kohtaan on näiden kirkon virallisten pykälien mukaan vahvasti myönteinen. Myös käsiteltävänä olevan jumalanpalveluksen uudistusehdotuksen suhde musiikkiin on vahvan positiivinen ja musiikin asemaa selkeyttävä. Kanttoreilla on kirkoissaan/seurakuntasaleissaan hyvät ympärivuorokautiset harjoittelumahdollisuudet, soittimet, nuotistot ja budjetti (usein kyllä turhan vaatimaton), jonka avulla toimia. Tälläkin hetkellä on eri puolilla Suomea vireillä mittaviakin urkuhankkeita ja esim. Helsingin seurakuntayhtymä on osoittanut konkreettista arvostusta kirkkomusiikkitoimintaa kohtaan tuemalla mm. Kirkko soikoon! -festivaalia niin taloudellisesti kuin osallistumalla aktiivisesti tapahtuman luomiseen. Mistä kenkä siis puristaa? Ollaanko haukkumassa väärää puuta?

MONEY, MONEY, MONEY...

Sibelius-Akatemian keskustelutilaisuudessa ei kukaan tullut pohtineeksi yksikköä *paikallisseurakunta*. Siellä onnistuttiin myös hienosti välttämään sanaa *raha* — siksikö tilaisuudesta jäi kovin sopuisa jälkimaku?

Paikallisseurakunta on kuitenkin se hyvinkin itsenäinen yksikkö, jossa paikalliset asenteet kirkon toimintaa kohtaan luodaan. Paikallisseurakunnan asenteihin vaikuttavat mm. kirkkoherran ja muiden työntekijöiden, aktiivisseurakuntalaisten ja seurakuntaneuvoston jäsenten mielipiteet ja painotukset, paikkakunnan perinteet ja hengelliset suuntaukset. Paikallisseurakunnan hallinnossa päätetään viime kädessä, miten ja mihin seurakunnan rahat ja resurssit käytetään. Kanttorin painajaismaisin oravanpyörä tuntuukin olevan: kanttori: »koska minulle ei ole rahaa käytettävissäni, en voi järjestää musiikkitapahtumia» — päättäjät: »koska seurakunnassamme ei järjestetä musiikkitapahtumia, ei rahaa kannata musiikille myöntää!» Oravanpyörästä pääseminen vaatii kanttorilta pitkäjänteistä ponnistelua ja vahvaa ammatti-identiteettiä.

VASTUU

Kirkkomusiikin kohdalla kirkkojärjestys antaa harvinaisen selkeän ohjeen, joka tuntuu monasti unohtuneen seurakunnissa lakikirjojen liturgioiksi: *»Kanttorin tehtävänä on johtaa seurakunnan musiikkitoimintaa. Hän vastaa musiikista seurakunnan jumalanpalveluksissa ja muissa kirkollisissa toimituksissa ja seurakunnan tilaisuuksissa»*. Piispa-painkokouksen arvovalalla kanttorit veloitetaan *järjestämään musiikkitilaisuuksia ja erityisesti ylimmän asteen viranhaltijat veloitetaan harjoittamaan oman erityisälänsä taiteellista toimintaa*.

Paikallisseurakunnilla on siis vastuu siitä, että edellytykset sille, mihin kirkko kanttorinsa veloitaa, ovat olemassa.

Pystyykö kanttorikunta toteuttamaan niitä veloituksia, jotka työnantaja kirkko asettaa? Ei välttämättä kaikkialla. Kanttori on helposti yksinkulki, joka näantyy jo hänelle ikään kuin kuuluvien pakollisten töiden alle. Viljeleä siinä korkeampaa musiikkia! Veloitetta ylläpitää kanttorinvirkaa käytetään väärin myös siten, että palkataan seurakuntaan »mieluummin soittotaitoinen osa-aikainen henkilö papin apulaiseksi kuin korkeasti koulutettu kanttori», sen sijaan, että palkattaisiin reilusti osa-aikainen pappi papintöihin ja koulutettu kirkkomuusikko huolehtimaan seurakunnan musiikista.

Kanttorin työnkuva on muuttunut ja laajentunut viime vuosikymmeninä kattamaan kaikki ikäryhmät vauvamuskari — päiväkerhotyö — lapsikuorotyö — nuortenkuorotyö — kirkkokuorotyö — seniorikuorotyö — oratoriokuorotyö... Koska mahdollisuudet tänä päivänä ovat niin monet, on valintaa tehtävä oman jaksamisensa, seurakunnassa ilmenevien tarpeiden ja suuntautumisensa pohjalta. Tähän tarvitaan vahvaa ammatti-identiteettiä ja selkeää työnäkyä.

Nähdäkseni on lapsenomaista odottaa kirkon suurta mahtikäskyä ohjeistoksi sille, miten seurakunnissa tulisi suhtautua musiikkiin! Kaiken A ja O on maltillinen keskustelu työyhteisössä ja kirkkomusiikon sinnikäs, päämäärätietoinen työskentely tavoitteiden asettamiseksi ja saavuttamiseksi.

Luova työ vaatii jatkuvaa tekijän uusiutumista, alaan perehtymistä ja musikalilta jatkuvaa harjoittelua ja uusien haasteiden vastaanottamista. Siihen tarvitaan aikaa ja työyhteisössä todellista ymmärtämystä siitä, että kirkkomusiikki ei ole »kunnianhimoisen kanttorin oma bisnes», vaan kirkon siunaa-ma osa sen arvokasta toimintaa.

SKUL:n myöntämät stipendit

Suomen Kanttori-urkuriliiton hallitus myönsi kokouksessaan 10. marraskuuta 1998 liiton stipendi- ja avustusrahaan stipendejä neljälle hakijalle yhteensä 30.000 markkaa. Hakemuksia jätettiin määräaikaan mennessä yhteensä yhdeksän kappaletta. Hallitus painotti stipendijakopäätöksessään ammatillisiin jatkokutkintoihin tähtääviä opintoja.

Stipendit myönnettiin seuraaville hakijoille:

— MusM, dipl. kuoronjohtaja *Jorma Hannikainen*, 15.000 mk, Gunnaeruksen introituskoelmaa käsittelevä lisensiaattityö

- MusM *Ritva Göös*, 5.000 mk, urkujensoiton A-tutkinnon suorittaminen
- MusM *Kullervo Latvanen*, 5.000 mk, laulun A-tutkinnon suorittaminen
- MusM *Sanna Räsänen*, 5.000 mk, urkujensoiton A-tutkinnon suorittaminen.

Stipendit luovutetaan saajille 8. joulukuuta 1998 hallituksen kokouksen yhteydessä järjestettävässä jakotilaisuudessa.

Totuus ja sen tulkinta!

ERILAISET GALLUPIT ovat näköjään pysyvä muoti-ilmiö. Tämä ei sinänsä ole paha asia, mutta jos niiden tuloksia — usein yksipuolisesti tulkittuja — aletaan pitää ainoina totuuksina, ollaan jo pahasti metsässä.

Tyyppiesimerkki tällaisesta oli Valittujen Palojen (syyskuu 1998) tutkimus: Ketä kirkko palvelee? Harvoin näkee yhtä yksipuolisesti, evankelis-luterilaiselle kirkolle negatiivisesti tulkittua »totuutta» paperille painettuna. Puhumattakaan siitä, että monet muut lehdet kritiikittömästi siteerasivat tuota juttua.

Seppo Simola oivallisesti kritisoi ko. Valittujen Palojen tulkintaa saaden Iltalehden Pekka Karhuvaaran päreet palamaan (hänen väittäessään päinvastaista)! Tiedotusvälineiden totuutta ei näköjään saa arvostella.

Muutama esimerkki Valittujen Palojen tulkinnasta. Ensinnäkin kirkosta annetaan »hämäräperäinen» kuva satojen miljoonien markkojen sijoituspelejä harrastavana laitoksena 15 miljardin omaisuudellaan. Karhuvaara säästää lehdessään tuota tulkintaa. Unohdetaan — ilmeisesti tahallaan — että sijoituspelein sadat miljoonat ovat lähes kokonaan kirkon pienituloisten palkkalaisten eläkevaroja — eli nykyisten ja tulevien eläkeläisten vanhuuden turva. Tarkoituksella ei mainita, että eläkevaje on miljardiluokkaa. En ole havainnut lehdistön moittivan muiden eläkelaitosten sijoitustoimintaa. Pikemminkin päinvastoin!

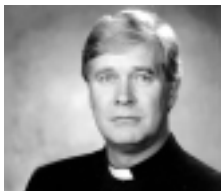
Viidentoista miljardin omaisuuskin esitetään tahallaan kateuden värittämänä. Karhuvaarakaan ei näy ymmärtävän, että se muodostuu pääosin kirkosta, seurakuntataloista ja hautausmaista! Niillähän ei käytännössä ole juurikaan myyntiarvoa, ainoastaan satojen miljoonien ylläpitokustannukset.

Tutkimuksen pääasiantuntijana käytetään jotakuta teologian lisensiaatti Simo Seppoa, mainitsematta, että hän on eronnut sekä kirkosta ja samalla pappeudesta. Jotainhan siitäkin voi päätellä!

Tutkimuksen paras antikin esitetään oikein hehkuttaen negatiivisesti — myös Iltalehdessä — eli joka kymmenes on harkinnut eroavansa kirkosta. Itse tulkitsin tuon päinvastoin. Yhdeksän kymmenestä ei ole edes harkinnut eroavansa kirkosta! Huolimatta kaikista maallistumispuheista, kirkon ja papiston jatkuvasta panettelusta sekä lehdistön toittomasta harhauttavasta kuvasta, että vain 2 % osallistuu kirkon toimintaan, on merkillepantavaa, että vain yksi kymmenestä on harkinnut eroavansa kirkosta!

Jo nämä muutamat esimerkit antavat kuvaa tuon tutkimuksen nurjasta suhtautumisesta. Itse katkaisin neljännesvuosisataisen suhteeni Valittuihin Paloihin. Tällainen journalismi ei ole kovinkaan vakuuttavaa!

TÄMÄ OLI KAHDEKSAS JA VIIMEINEN avauspuheenvuoroni valtuuston kokouksessa. Kiitän kärsivällisyydestä, sillä paikalla on useita, jotka ovat olleet läsnä joka kerta. Neljä vuotta on mennyt nopeasti, mutta samalla nämä vuodet Pappisliiton puheenjohtajana ovat olleet mielenkiintoisia ja rikkaita vuosia. Kiitos myös liiton toimihenkilöille ja hallitukselle miellyttävästä yhteistyöstä. Näihin kiitoksiin varmaan yhtyvät myös hallituskauteensa päättävät Juhani Karanta ja Juha Muilu.

Arto Laitinen

Valtuuston syyskokouksen avauspuhe 20.10.1998.

Esitykset Vuoden principal 1999 -palkinnon saajaksi

SKUL:n viime vuoden liittokokous antoi Uudenmaan kanttoreiden jäsenaloitteen pohjalta hallituksen tehtäväksi ryhtyä toimenpiteisiin kanttorin työstä annettavan palkinnon perustamiseksi.

Jäsenaloitteen mukaan kanttoreiden panos seurakuntatyössä ja musiikkielämässä saa usein valitettavan vähän huomiota osakseen. Perustamalla palkinnon, joka annettaisiin joko yksittäiselle kanttorille tai yhteisesti jonkun seurakunnan kanttorille, liitto voisi omalta osaltaan kiinnittää yleistä huomiota kanttoreiden seurakuntatasolla tekemään arvokkaaseen työhön.

Liiton hallitus on päättänyt jakaa ensimmäisen Vuoden principal -palkinnon Rovaniemellä 7.–8. kesäkuuta 1999 pidettävän liittokokouksen yhteydessä. Palkinnonsaajalle luovutetaan tuoloin Urkurakentamo Veikko Virtasen valmistama soiva urkupilli, joka esiteltiin kesäkuun 1998 liittokokouksis-teilyllä.

Alaosastojen toivotaan ottavan palkinnon kevätkokouksensa esityslistalle ja miettivän ehdokkaita sen saajaksi. Palkinnon saamiselle ei hallitus ole halunnut asettaa erityisiä kriteerejä. Perustellut esitykset tulee toimittaa liiton toimistoon 31. maaliskuuta 1999 mennessä.

Uusi **visio** Pappisliitolle

Pappisliiton valtuusto hyväksyi kokouksessaan liitolle vision vuosille 1999–2002. Siinä hahmotellaan liiton toimintaa lähitulevaisuudessa. Kyse on siis tulevaisuuden arvioinnista, suunnan määrittelemisestä ja varautumisesta eri tilanteisiin.

Visio on osa liiton suunnittelujärjestelmää. Muut keskeiset osat ovat vuosittaisia: toimintasuunnitelma, talousarvio ja toimintakertomus. Visio hyväksytään tulevaisuudessa aina valtuuston toimikauden toisessa kokouksessa.

Visio rakentuu kolmen pääluvun varaan: 1) Liiton toimintaympäristö 2) Jäsenkuvan ja -tilanteen hahmottelu sekä 3) Liiton toiminta-alueet 1999–2002. Viime mainittu luku koostuu neljästä alaluvusta, joissa käsitellään pappisidentiteettiä, edunvalvontaa, vaikuttamista ja toimintaa tukevia alueita.

Crux tulee seuraavissa numeroissaan julkaisemaan vision kokonaisuudessaan niin, että tässä numerossa julkaistaan vision kirjaukset toimintaympäristöstä ja jäsenistöstä. Seuraavissa numeroissa julkaistaan vision hahmottelemat toiminta-alueet. Visio julkaistaan kokonaisuudessaan myös liiton kotisivuilla.

Visio ei ole tarkoitettu jäykäksi ja paperinmaiseksi asiakirjaksi. Parhaiten visio hyödynnetään, jos se herättää jäsenissä ajatuksia ja halua keskusteluun. Siihen on tilaa sekä Cruxissa että myös liiton kotisivuilla.

PAPPISLIITON VISIO 1999–2002

Liiton toimintaympäristö

Liiton toimintaympäristöä kartoitettaessa on syytä kiinnittää lyhyesti huomiota seuraaviin kysymyksiin:

- Suomalaisen yhteiskunnan aatteelliseen ilmapiiiriin nimenomaan siitä näkökulmasta, miten mediassa ja muussa julkisuudessa kirkkoon suhtaudutaan.
- Mikä on luterilaisen kirkon suhde valtioon ja mitä sellaisia ratkaisuja valtion kanssa tehdään, jotka heijastuvat olennaisesti kirkon taloustilanteeseen ja sen asemaan tai paikkaan suomalaisessa yhteiskunnassa ja suomalaisten tietoisuudessa.
- Miten suomalainen/pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta onnistutaan säilyttämään ja jos ei, miten se mahdollisesti vaikuttaa kirkon ja papiston tehtäväkuvaan, erityisesti siihen arvokeskusteluun, jota yhteiskunnassa mahdollisesti käydään koskien yksilön ja yhteisön vastuuta hyvinvoinnista ja sen oikeudenmukaisesta jakaantumisesta.

Aina kun puhutaan kirkosta, on syytä muistaa, että meillä on 600 seurakuntaa ja 400 seurakuntatalout-

ta, jotka kukin hoitavat asioitaan itsenäisesti ja siten liiton jäsenten työympäristöt saattavat vaihdella laidasta laitaan. Myös herätysliikkeiden ja muiden hengellisten ryhmien kirjo on niin runsas, että jäsenistön toimintaympäristö vaihtelee huomattavasti.

Kirkon ja papin julkisuuskuva. Kirkkoon on julkisuudessa viime vuosina suhtauduttu varsin myönteisesti. Kirkosta on kirjoitettu asialliseen sävyyn. Periaatteellinen myönteisyys koskee myös papistoa ammattikuntana. Mitalilla on kuitenkin toinenkin puoli. Merkkejä on näkyvissä myös siitä, että kirkkomyönteisyys julkisessa sanassa ja yhteiskunnan päätöksenteossa vähenee tai tilanne polarisoituu siten, että julkisuudessa esiintyy sekä kirkolle myönteisiä että kielteisiä seikkoja.

Visiokauden keskeinen kysymys on, missä määrin myönteinen linja jatkuu tai toisin sanoen, onnistuuko kirkko omilla toimenpiteillään vaikuttamaan niin, että tilanne säilyy hyvänä. Kysymys on relevantti myös paikallistasolla; jokaisella papilla on tai ei ole toimivat suhteet oman alueen tiedotusvälineisiin. Mutta kirkon ja papiston julkisuuskuva ei muodostu vain mediayhteyksistä, vaan tosiasiassa jokainen jäsen luo ympärilleen pappiskuvaa ja kirkon imagoa kaikessa toiminnassaan ja olemisessaan. Kenttätyö ja -taso viime kädessä ratkaisee kirkon mediamenestyksen.

Kirkon asema ja talous. Luterilaisen kirkon perussuhteessa valtioon ei lainsäädäntötasolla tapahtune visiokautena oleellisia tai periaatteellisia muutoksia. Sen sijaan talouteen vaikuttavia ratkaisuja voi tapahtua vuosittaisten budjettipäätösten yhteydessä, esim. yhteisöveron seurakunnille tulevan osuuden pienentäminen tai kokonaan poistaminen. Tämä muutos merkitsee paljon sekä katsoimuksellisesti että taloudellisesti. Taloudellinen vaikutus jakaantuu hyvin epätasaisesti seurakuntien kesken. Oleellinen kysymys on, miten kirkko menettelee tilanteissa, joissa muutoksia suunnitellaan, pyrkiikö se vain reagoimaan toisilta tahoilta tulleisiin aloitteisiin vai onko sillä voimaa, taitoa ja uskallusta myös omiin kampanjoihin ja operaatioihin. Kirkon linjan hakemista vaikeuttaa se, että sen omassakin piirissä on erilaisia ajattelutapoja esim. yhteisöverokysymyksessä. Kirkon on oltava suhteessa valtionaltaan aktiivinen ja sen on luotava päättäjiin jatkuva kiinteä keskusteluyhteys.

Hyvinvointivaltio ja kirkko. Suomalaista yhteiskuntaa on viime vuosien keskusteluissa usein luonnehdittu sanalla pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta. Tähän luonnehdintaan sisältyy ajatus siitä, että Suomessa yhteiskunta (valtio tai kunta) viime kädessä huolehtii, että jokaisella suomalaisella on perustoimeentulo ja -turva riippumatta

siitä, antaako hän työpanosta yhteiskunnassa tai osallistuuko hän yhteiskunnan menojen rahoittamiseen. Kirkon piiristä on keskustelussa puollettu nykyisenkaltaisen yhteiskunnan säilyttämistä nimenomaan siltä kannalta, että tuki ja turva ei saa olla riippuvainen henkilön »tuotoksesta», vaan se kuuluu jokaisen ihmisen ihmisarvoon ja hänen asemaansa Jumalan luomana olentona. Kirkon piirissä, erityisesti diakoniatyössä, on keskusteltu paljon myös siitä, tyydytäänkö kirkossa liikaa hoitamaan vain oireita (esim. perustamalla ruokapankkeja), mutta ongelmien varsinaisiin syihin ei osata tai uskalleta puuttua. Joka tapauksessa ihmisten syrjäytyminen vaikuttaa seurakuntien ja monien viranhaltijaryhmien työhön.

Tällaisen yhteiskunnan ylläpitäminen on kuitenkin viime vuosina törmännyt monenlaisiin esteisiin ja vaikeuksiin.

Suurin näistä ongelmista on taloudellinen. Runsaan perustoimeentulon takaaminen kaikille kansalaisille tulee tavattoman kalliiksi. Verotasoa on tämän takia pakko pitää korkeana ja kun valtion ja kuntien tulot eivät sittenkään riitä, on otettu velkaa ja siirretty hyvinvointiyhteiskunnan kustannukset tulevien sukupolvien maksettavaksi.

Samaan aikaan talousongelmien kanssa hyvinvointiyhteiskunnan ylläpito on kohdannut myös aatteellisia ja katsomuksellisia epäilyjä. Yhteiskunnassa on lisääntynyt ajattelutapa, että jokaisen tulee itse kantaa vastuu toimeentulostaan ja varautua myös sellaisiin tilanteisiin, joina normaali toimeentulo joutuu uhatuksi eikä heittäytyä »yhteiskunnan» varaan. Tämän uusliberalismin tai libertarismien mukaisen ajattelutavan on katsottu edustavan kovaa markkinataloutta ja ajavan vääriä kilpailuhenkeä myös sellaisille aloille, mihin se ei kuulu. Kirkon piiristä on annettu yksiselitteinen tuki 1960–1980 -luvuilla rakennetulle hyvinvointiyhteiskunnalle ja sanottu sen kuuluvan yhteen luterilaisen yhteiskunta-ajattelun kanssa. Sen sijaan kirkko ei toistaiseksi ole lausunut mitään selkeää siitä, mitkä ovat yksilön velvollisuudet yhteisöä kohtaan. Pappisliitto pyrkii edistämään kirkollista ja muuta keskustelua hyvinvointivaltion perusteista ja yksilön vastuusta.

Tämän vastapainona on katolinen sosiaalioppi, joka korostaa yksilön asemaa sekä hänen perhe- ja sukyhteisönsä vastuuta toimeentulosta ja solidaarisuuden toteutumisesta. EU-lainsäädännön ja periaatteiden lisääntyminen tuo väistämättä esille myös meillä keskustelun siitä, miltä tasolta hädässä oleva ihminen voi odottaa apua, luterilaisen sosiaaliopin mukaan ylhäällä olevalta yhteiskunnalta vai kato-lisen opin mukaan omalta lähiyhteisöltään (subsidiariteettioppi). Tosin on huomattava, että katolinen kirkko on laaja ja monimuotoinen ja että sen piiriin sisältyy hyvin monenlaista yhteiskunnallista ajattelua äärikonservatismista vapautuksen teologi-aan asti.

Papistoon kohdistuvat odotukset. Papiston ja Pappisliiton tavoitteita asetettaessa ei voi sivuut-taa sitä, että papistoon virkakuntana suuntautuu runsaasti odotuksia, jotka saattavat olla myös toisil-leen vastakkaisia. Kirkko ja kirkon johto odottanee papilta mahdollisimman suurta ja pitävää sitoutu-mista kirkon oppiin ja voimassa oleviin rakenteisiin sekä piispalliseen opetukseen. Äärimmillään tämä odotus johtaa pyrkimykseen luoda mahdollisimman yhdenmuotoinen papisto, josta kaikki persoonalliset äänenpainot ja työskentelytavat karsitaan.

Seurakuntalaiset, kirkon maallistuneet perusjä-senet keskimäärin odottavat, että pappi on mukava ja lähelle tuleva ihminen, että hän ymmärtää ja hyväksyy nykyaikaa ja modernin ihmisen tarpeita ja katsomuksia. Kaikki tärkeily, kirkon opilla ja perinteellä ratsastaminen tai viran korostus on täl-lä kohtaa turhaa, se ei puhuttele »ihmistä».

Erikseen on vielä seurakuntalaisten aktiivinen ydinjoukko, joka omista taustalähtökohdistaan koh-distaa pappiin tietynlaisia odotuksia ja edellytyksiä. Tällä kohtaa tavoiteltu tila näyttää lähinnä olevan se, että pappi palvelee uskollisia eikä muuta mitään siitä, mihin on opittu ja totuttu.

JÄSENKUVAN JA -TILANTEEN HAHMOTTELU

Visio laaditaan viime kädessä jäsenen tarpeista käsin ja jäsentä varten. Siksi on tarpeen hahmottaa joitakin tiedossa olevia linjoja A. siitä, miten jäsen näkee tilanteensa tällä hetkellä ja B. siitä, miten liiton jäsenistön kuva kokonaisuudessaan kehittyi. Jäsenen tilannetta on seuraavassa (a) kuvattu lii-tossa vuonna 1998 tehdyn jäsenkyselyn keskeisten tulosten pohjalta. Jäsenten kuvaa kokonaisuutena (b) on voitu kuvata vain jäsenistön ikärakenteen ja sen muuttumisen näkökulmasta.

Jäsenen työtilanne/jäsentutkimus 1998

Jäsentutkimuksen tuloksia analysoidaan Kirkon tut-kimuskeskuksessa (tutkija Kari Salonen) ja keskei-set tulokset julkaistaan Cruxissa loppuvuoden 1998 aikana. Kyselyssä oli neljä painopistealuetta, tyyty-väisyys työhön ja liittoon, mahdolliset uupumusko-kemukset, työyhteisöjen toimivuus ja mahdollinen työpaikkakiusaaminen. Tässä on visioinnin poh-jaksi viitattu vain iskusananomaisesti eräisiin kes-keisiin kyselyn tuloksiin.

Papit tyytyväisiä työhönsä

- melko tai erittäin tyytyväisiä 86,5 %
- melko tai erittäin tyytymättömiä vain 4,9 %

Tyytyväisyys Pappisliittoon

- erittäin tyytyväinen 5,5 %
- melko tyytyväinen 44,4 %
- melko tyytymätön 13,3 %
- erittäin tyytymätön 2,9 %
- ei osaa sanoa 33,9 %

Tyytyväisyys kahden viikkovapaan vapaa-aikamalliin
 — erittäin tai melko tyytymätön 12,6 %
 — erittäin tai melko tyytyväinen 75,2 %
 — ei osaa sanoa 12,2 %

Mikä vapaa-aikamalli toteutettu?

— säännöllisesti kaksi vapaapäivää viikossa 63,1 %
 — yksi kiinteä viikossa, muut vaihdellen 12,6 %
 — epäsäännöllisesti vaihdellen 7,9 %
 — seurakunnan papeilla yksilöllisiä malleja 10,6 %

Onko työtehtäviä vähennetty uudistuksen myötä?

— kyllä, yhteisesti sopien 3,9 %
 — olen itse vähentänyt 12,8 %
 — ei ole vähennetty 83,3 %

Kuinka usein vähintään yksi vapaapäivä jää pitämättä?

— lähes joka viikko 22,0 %
 — vähintään kerran kuussa 42,0 %
 — harvemmin kuin kerran kuussa 28,7 %
 — ei koskaan 7,2 %

Tyytyväisyys palkkaukseen

— erittäin tyytymätön 5,1 %
 — melko tyytymätön 16,8 %
 — ei ota kantaa 19,5 %
 — melko tyytyväinen 47,3 %
 — erittäin tyytyväinen 11,2 %

Tyytyväisyys Pappisliiton toimintaan viime vuosina

— erittäin tyytymätön 2,9 %
 — melko tyytymätön 13,3 %
 — en osaa sanoa 33,9 %
 — melko tyytyväinen 44,4 %
 — erittäin tyytyväinen 5,5 %

Mitattaessa tyytyväisyyttä liittoon ja sen toimintaan kiinnittyy huomio siihen, että kolmasosa vastaajista jättää kantansa sanomatta. Asiaa on lähemmin selvitettävä ja kyselyn taustavastauksista analysoitava, onko tyytymättömissä ja epävarmoissa yhtenäistä alueellista, virkaan liittyvää tai ikäryhmäkohtaista linjaa. On mahdollista, että ei osaa sanoa -vastaukset kielivät siitä, että liitto koetaan etäisenä ja tavalliselle papille jollain lailla vieraana. Mikäli näin on, liitossa on mietittävä tiedotuksen ja yhteydenpidon uusia muotoja ja johdon runsaampaa esiintymistä siellä, missä jäsenistöä on koolla.

Jäsentutkimuksen työyhteisöjä ja esimies-alais -suhteita käsittelevästä osiosta käy ilmi, että suurin osa jäsenistöstä pitää työyhteisöjä pääosin toimivina. Yllättävän suuri osa vastaajien työyhteisöistä (54 %) oli viime vuosina aloittanut työyhteisöjen kehittämisen ja 27 % vastaajista oli osallistunut tällaiseen toimintaan omassa yhteisössään. Kokonaisuuksena tutkimus antaisi sen tuloksen, että liitto voi edelleen seurata työyhteisöjen kehitystä ja tarvittaessa tehdä aloitteita, mutta uusiin suuriin linjauksiin ei ole tarvetta.

Jäsentutkimuksessa oli perusteltua selvittää uupumusta, koska papin työ on tässä suhteessa riskiryhmässä ja koska asiasta on viime aikoina paljon puhuttu myös kirkossa. Tutkimuksen tulos on kiistatta, että papistossakin esiintyy työhön uupumusta. 17 % vastanneista ilmaisi olleensa sairaslomalla burn out -oireiden takia. Papin uupumus ilmenee samoin kuin muissa ihmissuhdeammateissa eli kyynisyyden lisääntymisenä ja ihmisten ohi kulkemisena. Oman vaikeutensa tilanteeseen toi se, että papin työtä on vaikea rajata ja että esimiehet, työtoverit ja seurakuntalaiset odottavat papilta paljon. Tutkimus osoittaa, että liiton on syytä visiokauden aikana pohtia työuupumuksen ehkäisemistä mm. keskustelemalla asiasta ja helpottamalla työn rajaamista sekä ajamalla uusien virkojen perustamista.

Tutkimuksessa kysyttiin myös työpaikkakiusaamisen kohteena olemista ja kiusaamisen sisältöä. Päättulos näyttäisi olevan se, että kiusaaminen ei ole kovin yleistä, ainakaan pappeihin kohdistuvana. Tästä huolimatta liitto ei voi sivuuttaa asiaa, vaan se on valmis tutkimaan ja selvittämään kaikki ne tapaukset, joissa liiton jäsentä syytetään kiusaamisesta. Tilanne voi olla myös sellainen, että yksittäisen jäsenen tiedossa on paljonkin kiusaamiseen liittyvää informaatiota, mutta hän ei jaksakaan toimia muuta kuin sivustaseuraajana. Liiton tulee siis edistää jäsenkunnan sisäistä keskustelua kiusaamisesta ja siihen suhtautumisesta.

Jäsenkunnan ikärakenne ja sen oletettu kehitys

Papiston ikärakennetta ja sen kehitystä voidaan tutkia toiminnan suunnittelun kannalta. Seuraavasta asetelmasta käyvät ilmi odotettavissa olevat muutokset. Erikseen on harkittava, aiheutuuko muutoksesta johtopäätöksiä toiminnan suunnitteluun ja painopisteiden asetteluun.

Liiton jäsenkunnan ikäjakauma (%) vuosina 1998–2010

	visio 3		visio 4		visio 5	
ikä	1998	2002	2006	2010		
alle 35	15	13	20	33		
36–50	49	44	36	27		
yli 51	36	43	44	40		

Asetelman pohjalta voidaan kärjistetysti tehdä seuraavat päätelmät:

- visio 3 tehdään keski-ikäiselle ja yhä vanhenevalle jäsenistölle
- seuraava visio 4 tehdään jäsenistölle, jonka ikärakenne on suhteellisen tasainen
- sitä seuraava visio 5 tehdään jäsenistölle, jossa nuorten osuus on kasvanut ja keski-ikäisiä on vain reilu neljännes kaikista.

Visioinnin ja tulevien suunnitelmien yhteydessä pitää tarkkaan pohtia, missä määrin ikärakenteen muuttuminen vaikuttaa liittoon kohdistuviin odotuksiin ja jäsenistön valmiuksiin tehdä toimintaa koskevia linjauksia. Tätä pohdintaa ei kuitenkaan tarvitse tehdä vielä tämän vision yhteydessä.

DIAKONIA TYÖN JA DISKURSSIANALYYSIN KEHYKSIÄ

Ajatuksia »työntekijän» ja »asiakkaan» välisestä suhteesta

I. JOHDANTO

Eräänlaisena mottona diakoniatyössä olen pitänyt sitä periaatetta, että teoriaa ja käytäntöä ei tule kumpaakaan korostaa tai vähätellä toisen kustannuksella. Teoria on vuorovaikutuksessa koko ajan käytännön kanssa. Kysymys on kartan ja maaston yhteensovittamisesta. Mielenkiintoisimpana kysymyksenä, jota tässäkin esityksessä perimmältään pohditaan, on diakoniatyön motiivin selkeys työntekijätasolla. Vastauksen saaminen kysymyksiin: »miksi teen diakoniatyötä?» tai »mikä heikkoudessa kiinnostaa?» voisi helpottaa oman työn kehittämistä toimivampaan ja tehokkaampaan suuntaan.

Yhteiskuntaan kiinnittymättömyyttä, syrjäytyneisyyttä ja huono-osaisuutta voidaan lähestyä erilaisista perusolettamuksista käsin. Moralistinen ajattelu näkee ongelmien syyt yksilön huonoudesta johtuvina ilmiöinä. Toisin sanoen henkilö, joka on selvästi »kiinnittymätön», on epäkelpo toimivaan järjestelmään. Sosiologinen malli näkee syrjäytymisen ongelman yksinkertaisesti ilmaistuna suuren ihmisjoukon muodostaman sosiaalisen järjestelmän ontumisena. Puhtaaksiviljelty kognitiivinen psykologia voisi olettaa, että sosiaaliset ongelmat ja kiinnittymättömyys johtuvat oppimistilanteiden puuttumisesta ja vääristä valinnoista.

Tässä esityksessä puetaan sosiaalinen ongelma sellaiseen asuun, jossa oletetaan ongelman ilmene-
mismuodon olevan saman riippumatta siitä, mistä tieteenhaarasta käsin sitä pyritään selittämään. Läh-
tökohdaksi riittää se, että on ongelma ja se tuottaa
häiriötä.

2. DISKURSSI- JA KEHYSANALYYSI

Diskurssianalyysi ja puhetta tarkasteleva lähesty-
mistapa suuntaavat tutkimuksen pohtimaan sitä,
mitä kielellä tehdään ja toisaalta kielen ja puheen
moniin sisältöihin ja merkityksiin. Käytetyn kielen
kuvaaman sosiaalisen todellisuuden tarkka analy-
soiminen paljastaa kieleen juurtuneita sosiaalisia
käytäntöjä. Toisaalta kielen käytössä on itsestään-
selvyyksiin verhoutuneita järjestelmiä ja kulttuuri-

koodeja, joita analyysin avulla voidaan tuoda päi-
vänvaloon. Sosiaalitieteissä on 1990-luvulla pyritty
kieleen kätkeytyneitä merkitysjärjestelmiä selvittä-
mään diskurssi- ja kehysanalyysien avulla.

Diskurssianalyysissä (ja toisaalta myös kehysa-
nalyysissä) voidaan lähteä liikkeelle siitä, että arki-
kieli on kaiken lähtökohta, koska se pitää sisällään
tarkan sosiaalisen elämän systeemin. Tutkiminen
lähtee näin ollen liikkeelle ihmisten omien selon-
tekojen keräämisestä ja tulkinnasta. Tällä pyritään
selvittämään ihmisten asioille antamia merkityksiä
ja niitä prosesseja, joissa nuo merkitykset syntyvät.

Arkikielen katsotaan olevan hyvin sosiaalinen:
Yhtä paljon kuin kieleemme ilmaisee asioita sillä
myös tehdään asioita. Tekemisen kannalta sosiaali-
set käytännöt ovat ratkaisevia. Diskurssi- ja kehys-
analyysien ydin on ajatus kielen toiminnallisuudesta
eli kieli on enemmän sosiaalista toimintaa kuin
tiedonvälitystä. Diskurssi- ja kehysanalyysien kes-
keisimmät toisiinsa liittyvät käsitteet funktio, konst-
ruktio ja variaatio ovat analyysin runkona.

Puheellaan ihmiset tietoisesti pyrkivät johon-
kin. Toisaalta puheeseen saattaa liittyä tiedosta-
mattomia elementtejä, tarkoituksia, tavoitteita ja
joskus seurauksia. Diskurssianalyysin käyttämä kä-
site funktio katsoo sisällyttävänsä nämä molemmat
tekijät. Diskurssianalyysin keskeinen tavoite onkin
juuri määritellä kieleessä olevia ja siihen kätkeyty-
neitä funktioita. Puheella voi olla monia ja ainakin
erilaisia funktioita. Toisaalta puhe vaihtelee aina
sen mukaan mitä ihmiset ovat tekemässä. Tällä
perusteella funktio liittyy variaation käsitteeseen.
Variaatioiden tarkastelu antaa tietoa siitä, mitä
funktioita puhe kulloinkin palvelee. Tämän lisäksi
voidaan olettaa, että ihmisillä ei ole kovinkaan
selkeää käsitystä tai jäsenneltyä kuvaa todellisuude-
sta, vaan ihmiset jäsentävät sitä koko ajan pu-
heensa avulla.

Kielen avulla koko ajan konstruoidaan (eli luo-
daan) sekä ympäröivää että sisäistä käsitystä maail-
masta. Diskursiiviset eli puheen ja sanojen käytön
erilaiset käytännöt eivät synny tyhjästä, eivätkä ne
ole yksittäisten ihmisten luomia. Diskurssien ja
keskinäisten yhteyksien ja historioiden erittely ja

jäsentäminen ovat lähestymistavan työläintä materiaalia. Perusideana voisi pitää sitä, että analyysi pitäytyy tekstissä, mutta lukee sitä laaja-alaisen näkemyksen tukemana.

DISKURSSIANALYYSIN TOTEUTTAMINEN

Diskurssianalyysin (ja samalla myös kehysanalyysin) ongelmallinen alue on aineistojen käytännöllinen ja käsin kosketeltava analysoiminen. Analyysin runko rakentuu tutkimuksessa pala palalta käsityönä ja koko ajan pyrkimyksenä on suhteuttaa analysoiminen käytettävissä olevaan aineistoon. Analyysin taustana toimii analysoijan tiedot tutkitavan diskurssin toteutumistilanteesta ja niistä todellisuuksista, jotka tilanteeseen ovat olleet vaikuttamassa. Diskurssianalyysin ja kehysanalyysin toteuttaminen ei ole ongelmaton ihmissuhdeammattissa toimivalle diakoniatyöntekijälle.

Diakoniatyöntekijä joutuu tasapainottamaan tasa-arvoisuuden ihanteellisuuden ja auktoriteetin normivaatimuksien välillä. Tasa-arvoihanteet edellyttävät työntekijältä empaattista, ymmärtävää ja ystävällistä suhtautumista asiakkaaseen. Ammatillisuus edellyttää toisaalta tiettyihin normeihin ja sääntöihin sitoutumista, joiden olemassa oloa ei ideologia voi laimentaa. Empaattinen ymmärtäminen ja ystävällisyys ovat osa diakoniatyöntekijän asiantuntija-asemaa ja oletus vuorovaikutuksen tasa-arvoistamisesta on osa työntekijän asiantuntijuutta. Tällainen asema vaatii jatkuvaa tasapainoteltua ratkaisemattoman ristiriidan kanssa.

Merkitävänä uhkana on, että eri syihin vetoavilla diskursseilla oikeutetaan koko ajan ihmisten välistä eriarvoisuutta ylläpitävää systeemiä ja samalla voidaan olla näkemättä omaa osallistumista järjestelmän tukemiseen ja pönkittämiseen. Esimerkiksi faktuaalistamisstrategialla eli »todellistamisella» voidaan puheen tasolla kieltää yhteiskunnassa vallitseva epätasa-arvo (esim. sovitaan vaikkapa poliittisella tasolla, että Suomessa ei ole köyhyyttä ja sitten uskotaan, että se on totta). Tämän suojaumurin takana voivat epätasa-arvoa ja eriarvoisuutta lisäävät ja ylläpitävät käytännöt jatkua muuttumattomina. Ihmiset eivät oikeuta vain omia toimiaan, vaan oikeuttavat myös edustamiensa instituutioiden harjoittaman eriarvoisuuden.

Jokaisessa asiakkaan kohtaamisessa diakoniatyöntekijän pitäisi pystyä sovittamaan yhteen yleinen käsityksensä asiakkaasta ja hänen ongelmistaan sekä yksittäisen asiakkaan kertomat asiat. Yleisellä tasolla diakoniatyöntekijä puhuu asiakkaasta tietyllä tavalla (»yleistetty toinen»), mutta tämä ei vielä kerro siitä miten diakoniatyöntekijä kohtaa asiakkaansa käytännön tilanteessa. Diskursiivisten käytäntöjen analyysi muuttuu ratkaisevasti, kun asiakas on mukana konkreettisesti eli silloin, kun diskursiiviset teot tapahtuvat vuorovaikutuksessa.

Tässä työssä esimerkkitapauksena on käytetty

varsin tyypillistä asiakastilannetta päihdeongelmaisten parissa tehtävästä diakoniatyöstä. Itse esimerkitapausta en tähän yhteyteen kirjoita, koska tarkastelun kohteena ovat siitä nousseet kehukset ja niiden tulkinnat. Analyysiin liittyy tietoja ja käsityksiä diakoniatyöstä ja hoitomalleista. Mukana on luonnollisesti runsaasti sellaisia totuuksia ja todellisuksia sekä kulttuurikoodeja, joihin itse olen tavalla tai toisella sotkeutunut elämäni varrella.

Oma lähtökohtani on käyttää diskurssi- ja kehysanalyysien mahdollisuuksia diakoniatyöntekijän oman työn tutkimisen välineenä. Työntekijän valmiuksien kehittyminen edellyttää omien työkäytäntöjen havainnointia ja toisaalta oman työn sijoittumista ymmärrettävään teoreettiseen kokonaisnäkemykseen. Havainnoinnin välineiksi diskurssi- ja kehysanalyysi näyttäisivät soveltuvan erinomaisesti.

Olennaista tässä analysoinnissa on se, miten käytännön asiakastilanteesta nousevien kehysten välittämä tieto diakoniatyöntekijän ja asiakkaan välisestä suhteesta voi olla vahvistamassa asiakkaalle välitettävää uutta merkityssuhdetta, jonka turvin asiakkaalla voisi olla mahdollisuus uuteen ymmärtämiseen.

Lähtökohtana tälle ajattelulle on, että diakoniatyöllä vaikutetaan asiakkaaseen siten, että diakoniatyöntekijän tietäminen voisi tuottaa asiakkaalle uuden näkökulman elämäntilanteeseensa. Ne systeemit, joissa asiakas vaikuttaa, ovat tarkastelun toinen elementti. Toisena elementtinä on diakoniatyöntekijän ammattitaito ja siihen vaikuttava elämänhistoria.

Käytännössä selkein osoitus tämän ajattelun tavoitteesta on se, että diakoniatyöntekijä pyrkii luomaan olosuhteita, joissa asiakkaan omat oivallukset ovat mahdollisia. Tällä tavoin tuotettu asiakkaan uusi ymmärtäminen voi sijoittua tämän koettuun maailmaan siten, että syntyy pysyviä myönteisiä muutoksia elämänhallintaan.

3. DIAKONIA TYÖN ASIAKASTILANTEESTA LÖYTÄVIÄ KEHYKSIÄ

Kehysanalyysin ja diskurssianalyysin turvin voidaan tehdä johtopäätöksiä siitä, onko diakoniatyöntekijällä ollut käytössään »sen kaltaiset työkalut», että diakoniatyöllä olisi ollut toivotun kaltaisia vaikutuksia asiakkaan elämäntilanteeseen. Merkityksellisimmillään menetelmä on silloin, kun diakoniatyöntekijä kykenee itse arvioimaan työnsä laatua todellisissa asiakastilanteissa. Tavoitteena on tuottaa diakoniatyön tavoitteita ja välttää sellaista asiakkaallistamista, jolla on työn kannalta lähinnä asiakkuuden ylläpitämistä tukevat piirteet.

Vapaan ratkaisuvallan kehys

Ajatukseni asiakkaan vapaasta ratkaisuvallasta omien asioidensa suhteen ovat nousseet lähinnä pakko-

**»Onko diakonia-
työntekijällä ollut
käytössään 'sen
kaltaiset työkalut',
että diakoniatyöllä
olisi ollut toivotun
kaltaisia vaikutuk-
sia asiakkaan elä-
mäntilanteeseen.»**

kontrollin ja valinnan vapauden välillä vallitsevan jännitteen tähden. Diakoniatyöntekijän on hyväksyttävä asiakkaan ja itsensä välillä oleva identiteettiristiriita eli se, että ihmiset voivat eri syistä ajatella hyvinkin monin tavoin. Työntekijällä ei ole oikeutta käskä tai määrätä asiakasta omasta identiteetistään ja historiastaan käsin. Diakoniatyöntekijän identiteetti voi toimia siten, että asiakas on tiedon ja ohjailun kohteena, mutta vastuu useimmista käytännöistä jää asiakkaalle. Tässä korostuu diakoniatyön vastuu vaikuttaa olosuhteisiin, joissa asiakas harjoittaa pohdintaa itsestään, sillä niillä voi olla ratkaiseva osuus lopputuloksen kannalta.

Diakoniatyöntekijän tehtävän luontevuutta helpottaa, jos hän ei tee liian jyrkkää eroa roolinsa (kehksen mukaisen) ja persoonansa (autenttisen minänsä) välille. Erilaiset tulkinnat sosiaalisen elämän oikeasta ja väärästä eivät voi olla esteenä asiakkaan oikeudelle etsiä omaansa.

Diakoniatyössä vallitsevat perinteet sosiaalisesta käyttäytymisestä eivät poista sitä tosiseikkaa, että osa tehdystä työstä on aina tavalla tai toisella saattohoitoa.

Yhteiskunnallisen holhousoikeuden kehys

Yhteiskunnallisen, eli tässä tapauksessa lähinnä kollektiivisen, holhousoikeuden elementtien löytyminen omasta työskentelytavastani oli mielenkiintoista. Olin kuvitellut olevani varsin »vapaamielinen» yksilön oikeuksien suhteen, mutta näyttää siltä, että olen tämän kehksen valossa valmis myös joissakin tapauksissa käyttämään ehdotonta valtaa. Tässä yhteydessä tämän kehksen rajaus lähtee siitä, että diakoniatyöntekijällä on oikeus käyttää pakkoa vain silloin, kun hänen terveytensä on uhattu.

Rakenteellisen väkivallan ja holhousoikeuden käytännöt näkyvät huomattavasti useammin toislaisissa yhteyksissä. Asiakastyössä väkivallanuhkaa merkityksellisempi holhousoikeuden toteutumisualue on diakoniatyöntekijän asiakkaaseen muutoin kohdistamat toimenpiteet. Esimerkkinä tästä voisi toimia sellainen rakenteellisen väkivallan muoto, jossa diakoniatyö osallistuu aktiivisesti asunnottomuutta lisäävään ja asiakkuutta vahvistavaan prosessiin. Näin tapahtuu mm. silloin, kun päihdeongelmaiselle maksetaan asumistuen ja asumiskulujen välinen erotus avustuksena asiakkaan pankkitilille. Näin tehdään korostamalla yksilön »vastuuta itsestään». Käytännössä asumiseen liittyvät maksuvelvoitteet jäävät hoitamatta ja asiakas hädätään asunnottomaksi. Näin riistetään asiakkaalta yksi perusedellytys vastuunsa kantamiseen ja sidotaan hänet lujasti pitkäaikaisen asiakkuuden velvoitteisiin.

Diakoniatyön integraatio- eli »verkostokehys»

Tässä yhteydessä integraatiolla tarkoitetaan ensinnäkin diakoniatyön asiakkaan integroitumista johonkin sellaiseen ryhmään, johon hänelle muotoutuu tarve ja mahdollisuus kuulua. Tavoitteena on, että asiakas löytää olosuhteet, jossa hän voi kokea olevansa yhteiskunnassa tasavertainen jäsen. Toisaalta integraatiolla tarkoitetaan tässä yhteydessä diakoniatyöntekijän velvollisuutta integroitua eli »verkottua»

eri auttamisjärjestelmiin siten, että hänen tiedollinen ja taidollinen tasonsa olisi parhaimmalla mahdollisella tavalla edesauttamassa asiakkaan mahdollisuuksia.

Näiden kahden integroitumisen erilaisia merkityksiä pohdittaessa on muistettava, että sosiaaliset todellisuudet voivat asiakkaalla ja työntekijällä olla varsin erilaiset. Näin ollen diakoniatyöntekijän ei tulokkaan vaikuttaa asiakkaan sosiaaliseen todellisuuteen vaan siihen, missä tämä sosiaalinen todellisuus voisi hahmottua.

Norminlausumiskehys

Tämä kehys osoittaa, kuinka helppoa on asettua norminlausujan asemaan. Tämä tarkoittaa laajemmin ymmärrettynä sitä, että diakoniatyöntekijän »pehmeiden», »kristillisten» tai »vaihtoehtoisten» arvojen takana piilee omien asenteiden ja systeemitulokintojen kenttä. Näistä asenteista ja systeemeistä käsin on helppo lausua yleisinä totuuksina omia asenteitaan. Diakoniatyöntekijä norminlausujana ei välttämättä ole huonoin mahdollinen vaihtoehto, mikäli tarkastellaan nykyään yhteiskunnassa vallitsevaa keskiluokkaisuusnormistoa, mutta asiakastyön kannalta olisi viisainta pidättäytyä jalustalle nousupyrkimyksistä ja oivaltaa, että oma elämänviisaus on lähinnä omaa elämää varten ja, että siitä on harvoin hyötyä muille ihmisille.

Suurin riski sattumanvaraisessa norminlausumisessa on siinä, että diakoniatyöntekijä ryhtyy tuottamaan ajatuksia, joiden teho perustuu lausutun asian johdonmukaista päättelyä muistuttavaan muotoon. Norminlausumiskehysten merkittävin anti on sen tiedostamisessa. Diakoniatyöntekijän on mahdollista etsiä omia »karikoita» ja muuttaa löydökset voimavaraksi ja vahvuudeksi.

Sosiaalisten palveluiden saatavuuskehys

Tämän kehksen polttopiste on siinä, että jokaisella asiakkaalla on (olisi) oltava yhtäläiset oikeudet saada elämäntilanteeseensa sopivia palveluja. Diakoniatyössä on mahdollisuus tottua siihen, että palveluiden(kin) sukuluttajille palvelut ikään kuin kiintiöidään. Tämän tulkinnan ristiriitaisuus

lienee siinä, että diakoniatyöntekijät, jotka työskentelevät syrjäytyneiden ihmisten parissa, hämäästelevät sitä, miten esimerkiksi vammaispalveluin tai lastensuojelulain puitteissa tehtävälle työlle voidaan poliittisella päätöksentekijärjestelmällä osoittaa tuntuvasti paremmat resurssit lain velvoitteiden toteuttamiseen. Poliittisen päätöksenteon kannalta mielenkiinnottomat ryhmät jäävät heikoimpaan asemaan resursseja jaettaessa. Tämän asiantilan muuttamiseksi ei ole esiintynyt erityisiä tarpeita. Helposti voisi luulla, että diakoniatyö on omalta osaltaan korostamassa palvelutarjontansa epäsuhtaisuudella ihmisten keskinäistä eriarvoisuutta.

Tällä ajattelulla pyritään osoittamaan tasa-arvon merkitystä diakoniatyössä. Tätä arvoa ei voine liikaa korostaa. Diakoniatyöntekijän tulee pyrkiä työpanoksellaan edistämään tasapuolista palveluiden saatavuutta eri asiakasryhmien kohdalla.

4. KAUNIIKSI LOPUKSI

Tässä työssä löydetty tulkinnot ovat itse asiassa tarina tarinasta. Kirjoittaja on tulkinnut oman tulkintansa ja pystynyt näin sekä hahmottamaan että löytämään uusia aineksia ajattelunsa taustalla vaikuttavista normeista. Systeemien kokonaisuus on tässäkin tapauksessa kulttuuriperinteen ja elämäntähtäntöjen sanelema, eikä niinkään objektiivinen tai tieteellinen selvitys jostakin tilanteesta.

Merkittävimmat edut diskurssi- ja kehysanalyysien käytöstä oman työn tutkimisen välineinä saadaan silloin, jos ne liittyvät osaksi diakoniatyöntekijän järjestelmällistä oman työnsä kehittämisen tarvetta. Mikäli analyysit jäävät vain osaksi diakoniatyöntekijän laajaa tiedonhallinta-arsenaalia, niiden merkitys ei juuri ylitä keväällä visertävän linnun lauluun sisältyvää informaatioarvoa (kaunistasilti). Diskurssi- ja kehysanalyysijä voi tuloksetkaasti pyrkiä käyttämään osana työnhajausta tai osana kehittävää työntutkimista. Olennaista on diakoniatyöntekijän kannalta löytää sellaiset työkalut, jotka auttavat häntä pitämään itsestään huolta. Diakoniatyöntekijä on itse tärkein ja arvokkain työskentelyvälineensä ja sen kunnossapitämiseen sekä huoltamiseen on vaikea kiinnittää liikaa huomiota.

*Alustus 19.11.1998 DTL:n juhlaseminaarissa.
Kirjoittaja on Tampereen seurakuntayhtymän
diakoniakeskuksen diakoniasihteri.*

ALBERT WOHLFARTH
& PIRKKO HAKKARAINEN

SOLIDAARISEN

Viime vuosina on vapaaehtoistoiminnan merkitys kasvanut. Rinnan Suomessa, Saksassa ja monissa muissa Euroopan maissa tapahtuvien sosiaalisten ja taloudellisten muutosten kanssa saavat myös solidaarisuus ja vapaaehtoistyö kasvavaa jalansijaa. Viimeksi kuluu vuoden aikana tapahtuneet suuret taloudelliset muutokset ovat myös Aasian maissa, esimerkiksi Etelä-Koreassa, aikaansaaneet sen, että vapaaehtoistoiminta on saanut selvästi lisää sijaa. Monissa maissa makrotasolta tarkastellen ovat hyvinvointivaltion taloudelliset edellytykset heikentyneet taloudellisesta taantumasta ja epävarmoista tulevaisuuden odotuksista johtuen. Työttömyys on joko kasvanut tai pysynyt verrattain suurena. Vapaaehtoistoimintaa mikrotasolta tarkastellen ei vapaaehtoistyöhön sitoutuneisuus ole enää itsestään selvää ihmisten yksilöllistymisen takia. Toisaalta monien ihmisten yksinään eläminen — yksinäisyys — tuo mukanaan ongelmia.

Tässä kontekstissa on osoittautumassa oikeaksi käytännön teoissa osoitettu usko, toisin sanoen lähimmäispalvelu eli teologisesti muotoillen diakonia. Monet seurakunnat, Caritas-organisaatiot ja yhdistykset ovat nykyään sen kysymyksen edessä, miten solidaarista suhtautumista, vapaaehtoistyötä ja seurakuntadiakoniaa voidaan rakentaa. Tämän vuoksi Suomessa on evankelisluterilainen kirkko ottanut vuonna 1997 vapaaehtoistyön merkittävimpiin kuuluvaksi käytännöllisen teologian tutkimuskysymyksiä.

Tarkastelemme seuraavassa vapaaehtoistoimintaa Saksassa katolisen kirkon vanhustyössä toimivien vapaaehtoisten toiminnasta tehdyn tutkimuksen (Wohlfarth 1995) ja pohjoismaisen vapaaehtoistoiminnan motivaatiotutkimuksen (Nylund 1998) perusteella sekä Saksassa ja Suomessa vapaaehtoisten ja ammattityöntekijöiden yhteistyöstä saatujen kokemusten pohjalta.

Vapaaehtoistoimintaa käsittelemme seuraavassa neljään alaotsikkoon jaettuna:

- motivaatio vapaaehtoistoiminnassa
- uusien vapaaehtoisten saaminen
- inhimillinen ja uskonnollinen peruskelpoisuus vapaaehtoistoiminnassa sekä
- vapaaehtoisten ja päätoimisten työntekijöiden yhteistyö.

1. MOTIVAATIO VAPAAEHTOISTOIMINTAAN

Enää ei ole itsestään selvää, että ihmiset vapaa-aikanaan auttavat esimerkiksi vajaakuntoisia, van-

TOIMINNAN EDISTÄMINEN

hoja tai sairaita. Tällöin on erittäin tärkeätä, että yhdistykset, organisaatiot ja kirkkoyhteisöt luovat vapaaehtoistyölle sellaiset edellytykset, joissa vapaaehtoisten motivaatio otetaan todesta.

Katolisen Caritas-yhteisön vapaaehtoistoiminnasta tehdyn tutkimuksen (Wohlfarth) mukaan vapaaehtoiset asettivat toimintaan sitoutumisen ehdot seuraavaan tärkeysjärjestykseen:

- Ensimmäisellä sijalla oli se, että toiminnan tulee todella tuottaa iloa ja ettei se saa olla pelkkää työn tekemistä (65 %).

- Toisena edellytyksenä kyselyyn vastanneet pitivät sitä, että toiminnassa tulisi olla mukana myös toisia sopivia ihmisiä (47 %).

- Edelleen oli tärkeää, että ryhmässä voidaan tehdä jotain sellaista, joka tuntuu hyvältä (41 %).

Edellä olevat ehdot osoittavat, kuinka tärkeää ihmisille Caritas-yhteisössä on se, että he voivat toteuttaa omia intressejään ja että he voivat olla yhteisössä aktiivisia. Kun omana aikanamme on yhä enemmän yksineläjiä, voivat Caritas-seurakunnat ja vapaaehtoistoiminta koota ihmisiä yksinäisyydestä ryhmiin ja herättää heissä yhteisöllisyyttä.

Pohjoismaisen vapaaehtoistyön motivaatiotutkimuksen mukaan vapaaehtoisten motiivit ovat sekoitus altruismia ja egoismia. Samanaikaisesti halutaan auttaa muita ja saada itselle hyötyä, kuten uusia kokemuksia, mielihyvää, ystäviä tai vaikkapa lisäpisteitä opiskeluun. Iäkkäämmillä vapaaehtoisilla korostuvat altruistiset motiivit, kun taas nuoret tuovat selkeästi esille omat tarpeensa. (Nylund, Futura 2/98). Suomalaisten nuorten vapaaehtoistoiminnasta tekemässään tutkimuksessa Jaana Lähteenmaa (1996) on havainnut nuorten osallistuvan vapaaehtoistoimintaan »koska se on kivaa».

2. UUSIEN VAPAAEHTOISTEN SAAMINEN

Uusien vapaaehtoisten hankinta asettaa nykyään yhdistykset, organisaatiot ja seurakuntien vastuun henkilöiden vaikeiden kysymysten eteen. Vapaaehtoisten kanssa tehtävästä käytännön työstä ja empiirisestä tutkimuksesta voidaan tuoda esiin seuraavia näkökohtia.

Vapaaehtoistoimintaa mainostettaessa ja uusia vapaaehtoisia haettaessa on toiminta nykyään kuvattava selvästi. Tällöin potentiaaliset vapaaehtoiset voivat tunnistaa, vastaako toiminta heidän henkilökohtaisia, mielekkäälle toiminnalle asettamiin kriteereitä. Lisäksi on suositeltavaa kertoa yksityiskohtaisesti, mitä vapaaehtoisilta odotetaan ja mitä heille tarjotaan: esimerkiksi hyvää valmen-

nusta ja säännöllisiä tapaamisia, joissa he voivat vaihtaa kokemuksiaan. Erityisen menestyksellistä uusien vapaaehtoisten saamisessa on »tiedotus ihmiseltä ihmiselle»; kirjallisessa muodossa esim. yhteisölehdet ja mainoslehtiset yleistyvät. Vapaaehtoistoiminnan parhaita mainostajia ovat kuitenkin tyytyväiset ja innostuneet vapaaehtoiset itse.

Päätoimisilta työntekijöiltä vaaditaan suurta valppautta, jotta he voivat oivaltaa oikean ajankohdan vapaaehtoistyön toimintamahdollisuuksista kertomiselle. Suotuisa hetki voi esimerkiksi olla silloin, kun ihmiset jäävät eläkkeelle tai kun lapset muuttavat pois kotoa. Aina silloin, kun ihmiset etsivät uusia tehtäviä tai kun heillä on enemmän aikaa käytettävissä, voisi olla mahdollisuus vapaaehtoistoimintaan ryhtymiselle.

3. VAPAAEHTOISTEN INHIMILLIS- USKONNOLLINEN PERUSKELPOISUUS

Kolmas tärkeä näkökohta Caritas-yhteisöä (seurakuntaa) rakennettaessa on uusien vapaaehtoisten inhimillis-uskonnollinen peruskelpoisuus. Vapaaehtoisten pätevyyttä pidetään yleensä merkityksellisenä, minkä vuoksi samanaikaisesti usein korostetaan koulutuksen kehittämistä. (Presse- und Informationsstelle des Erzbistums Freiburg 1990, 7). Seuraavat luvut kuvaavat asian merkittävyyttä: 50 %:lla vapaaehtoisista ei ole mitään erityistä valmennusta, 17,5 % osallistuu yhden illan kestävään valmennukseen ja 12,5 % osallistuu yksipäiväiseen valmennukseen. Vain 20 % vapaaehtoisista sai useamman päivän pituisen koulutuksen. (Wohlfarth 1997, 282)

»Uskoa ja auttaa» -mallin tieteellisestä tutkimuksesta (Wohlfarth, 1997) löytyy seuraavia vapaaehtoisten pätevyyttä koskevia tavoitteita:

- Osata puhua paremmin inhimillisistä ja uskonnollisista kokemuksista Vapaaehtoisilla on esimerkiksi vanhusten ystäväpalvelussa toimiessaan sekä ilahduttavia että rasittavia kokemuksia. Ihmisen hidas kuoleminen voi olla jollekin rasittavaa, koska se tuo mukanaan myös kysymyksiä kärsimyksestä. Sellainen kokemus on myös uskonnollinen. On etu, jos vapaaehtoiset osaavat siitä puhua.

- Oppia tuntemaan auttamissuhteen psykologiset ja teologiset (Pompey 1994) perusteet. Psykologiselta (Baumgartner 1997) kannalta katsottuna on suotuisaa, jos vapaaehtoiset sitoutuvat humanistisen psykologian perusteisiin. Niihin kuuluvat arvonto, mahdollisuus toimia omana itsenään ja aitous. Tällöin vapaaehtoiset oppivat paremmin

ottamaan huomioon niiden ihmisten tunteet, joiden kanssa he toiminnassaan joutuvat tekemisiin. Kristityille, jotka ymmärtävät vapaaehtoistoimintansa diakoniana Kristuksen seuraamisessa, voi tutustuminen raamatullis-teologisiin perusteisiin olla suuri rikkaus. Esimerkiksi kohdatessaan sokean Bartolomeuksen (...) Jeesus kysyy: Mitä Sinä tahtoisit minun tekevän Sinulle.

— Keskeiset kristillisen ihmiskuvan perusajautukset ja niiden soveltaminen käytännössä ihmisten palvelemiseen. Näihin kuuluu ihmisarvo, joka johdetaan ihmisestä Jumalan kuvana. Kristillinen sosiaalioppi ilmenee tässä yhteydessä persoonallisuuden-käsitteenä. Käytännön elämässä ihmisen arvo saa ilmauksensa arvonantona, juuri kärsivien ja etsivien ihmisten kunnioittamisena.

— Olemassaoloon liittyvien kokemusten, esim. toivottomuuden ja näköalattomuuden, kohtaaminen

4. VAPAAEHTOISTEN JA PÄÄTOIMISTEN TYÖNTEKIJÖIDEN VÄLINEN TYÖNJAKO

Uuden vapaaehtoisryhmän perustamisessa tarvitaan päätoimisten työntekijöiden ja vapaaehtoisten onnistunutta yhteistyötä. Molempien puolelta tarvitaan luottamuksen rakentamista. Niinä ajankohtina, jolloin sosiaalivaltion palveluja vähennetään, pelkäävät palkkatyöntekijät, että vapaaehtoiset voivat heiltä tiettyjä tehtäviä. Vapaaehtoiset kokevat sitä vastoin ammattiavun osittain holhoavaksi.

Avuksi arkielämässä voi olla sosiaalieettinen subsidiariteetin periaate. Toisin sanoen, kaiken mihiin vapaaehtoiset pystyvät, he toteuttavat itsenäisesti. Vain silloin kun he tuntevat, että heiltä vaaditaan liikaa, ammattityöntekijät tukevat heitä. Voisiko edellä oleva ajatus vaikuttaa innostavasti ja sen myötä kärsivillä ja etsivillä ihmisillä, vapaaehtoisilla ja ammattityöntekijöillä olisi yltäkylläinen elämä (Jh 10: 10).

Tiedot kirjoittajista: Dr. Albert Wohlfarth, University of Passay, Science of Caritas and Social Ethics, Germany ja Pirkko Hakkarainen, koordinaattori, Kansalaisareena ry.

Artikkelin pohjana on Albert Wohlfarthin Diakonia-kongressissa Lahdessa 1998 pitämä esitelmä. Artikkelin ovat kääntäneet suomeksi L. Kurvonen ja P. Hakkarainen.

LÄHTEET:

Baumgartner; Isidor (1997) Pastoralpsychologie, Patmos

Nylund, Marianne (1998) Vapaaehtoistoiminta rikastuttaja vai julkisen täydentäjä? Futura 2/98

Lähteenmaa, Jaana (1996) Youth, Voluntary Work and Postmodern Ethics. Teoksessa Helena Helve & John Brunner (toim.) Youth Perspectives. Helsinki. Yliopistopaino.

Presse- und Informationsstelle des Erzbistums Freiburg (1990) Kirchliche Altenarbeit vor neuen Aufgaben. In Erzbistum freiburg Informationen, 2/1990

Pompey, Heinrich (1996) Caritatives Engagement — Lernort des Glaubens und der Gemeinschaft. In: Studien zur Theologi und Praxis der Caritas und sozialen pastoral. Würzburg.

Wohlfarth, Albert (1997) Ehrenamtliches Engagement heute — Das theologisch-psychologische Qualifizierungskonzept für Ehrenamtliche im Altenbesuchdienst. Echter Verlag, Würzburg, 2 Auflage.

Wohlfarth, Albert (1996) Zur Theologie und Praxis des Sozialen Ehrenamtes. In Camillianum, Pubblicazione semestrale dell' Istituto Internazionale di Teologia pastorale sanitaria »Camillianum». Anno 7 (1996) N 13, 109–124.

He saavat levätä

Pitäjänmäen seurakunnan eläkkeellä ollut kappalainen, rovasti **Toivo Seppälä**
s. 15.3.1913, k. 9.9.1998.

Virtain seurakunnan eläkkeellä ollut kirkkoherra, rovasti **Lauri Ahva**
s. 25.3.1905, k. 12.10.1998.

Etelä-Suomen läänin eläkkeellä ollut pappi, kenttärovasti **Uuno Hatsala**
s. 4.4.1917, k. 17.10.1998.

Suolahden seurakunnan eläkkeellä ollut kirkkoherra, rovasti **Martti Sinko**
s. 29.9.1912, k. 23.10.98.

Vehmersalmen seurakunnan eläkkeellä ollut kirkkoherra, rovasti **Jouni Tolvanen**
s. 6.2.1919, k. 4.11.1998.

VEROILMOITUS VUODELTA 1998

YLEISTÄ

Tämän kirjoituksen tarkoituksena on antaa perustiedot palkkatulojen verotukseen ja vähennyksiin liittyvistä asioista. Kirjoitus on tarkoitettu sekä niille, jotka tulevan tammikuun aikana entiseen tapaan tekevät veroilmoituksen ja myös niille, jotka ovat uuden veroehdotusmenettelyn piirissä. Kirjoituksessa ei puututa muuhun verotukseen, joten jokaisen on syytä lisäksi tarkasti perehtyä verohallituksen ohjeisiin. Kirjoituksen aineisto on otettu verohallituksen julkaisusta Henkilöverotuksen käsikirja.

ANSIOTULOT

Työnantajalta saadusta ennakonpidätystodistuksesta käy ilmi palkkatulojen ja palkkaan kuuluvien luontoisetujen veronpidätys. Mikäli luontoisetujen verotusperusteet ovat oikein, ne merkitään sellaiseen veroilmoitukseen.

PUHELIN LUONTOISETUNA

Työnantajan palkansaajan kotiin kustantamasta puhelimesta syntyy verotettava luontoisetu, jos työnantaja maksaa sekä perusmaksut että puhelunmaksut. Lankapuhelimen verotusarvo on 120 mk/kk. Jos palkansaaja maksaa omat yksityispuhelunsa verotettavaa ansiotuloa ei synny (paitsi jos puhelin yhdistys perii lisäksi ns. vuosimaksun, joka katsotaan verotettavaksi eduksi).

Virkakäyttöön tarkoitettu matkapuhelimesta ei synny luontoisetua. Työaikana työpaikalta soitettuja tavanomaisia yksityispuheluja samoin kuin matkapuhelimesta matkalla soitetuista vastaavista puheluista ei synny verotettavaa luontoisetua.

ÄLÄ ILMOITA

Kaikkia tuloja ei ilmoiteta, koska verottaja saa suoraan tiedon mm. tekijänoikeuskorvauksista ja reserviläispalkasta. Ilmoittaminen voi merkitä kahden kertaan verottamista.

Veroilmoituksessa ei myöskään ilmoiteta eläkeitä eikä sosiaalietuuksia, vaikka viime mainitut laskettaisiin ansiotulojen perusteella. Älä siis il-

moita eläketuloja, sairauspäivä-, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa, henkivakuutuskorvausta, opintorahaa, lapsen kotihoidon tukea, kuntoutusrahaa, omaishoidon tukea, työttömyyskorvausta, vuorotelukorvausta eikä työmarkkinatukea.

ANSIOTULOSTA TEHTÄVÄT VÄHENNYKSET

I. TULONHANKKIMISEN MENOT

Tuloverolain 95 §:ssä ovat säännökset tulonhankkimisvähennyksestä:

Verovelvollinen saa vähentää palkkatulostaan:

1. tulonhankkimisvähennyksenä kolme prosenttia palkkatulonsa määrästä, kuitenkin enintään 1.800 markkaa
2. työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut;
3. matkakustannukset asunnosta työpaikkaan ja takaisin siltä osin kuin ne ovat 93 §:n mukaan vähennyskelpoisia;
4. palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet muut kuin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettut menot vain siltä osin kuin niiden yhteismäärä ylittää tulonhankkimisvähennyksen määrän.

Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut

Jäsenmaksuina pidetään paitsi liitoille, esim. Diakoniatyöntekijöiden Liitolle, Kanttori-urkuriliitolle ja Pappisliitolle maksettuja maksuja, myös liittojen jäsenyhdistyksille ja alaosastoille suoritettuja maksuja. Myös tieteellisten seurojen jäsenmaksut ovat vähennyskelpoisia. Jäsenmaksut saa vähentää täysimääräisinä. Jäsenmaksut saa vähentää myös työttömyyspäivärahasta ja äitiys- ja sairauspäivärahasta (KHO 855/96).

Eläkkeellä olevan jäsenmaksu ei ole eläketulosta vähennyskelpoinen. Sen sijaan, jos eläkkeellä olevalla jäsenellä on ollut palkkatuloja, esim. vransijaisuuspalkkioita, jäsenmaksu on näiden tulojen hankkimisessa vähennyskelpoinen.

Asumuksen ja työpaikan väliset matkakustannukset

Jos matkakulut ovat yli 3.000 mk (omavastuu), ylitteen saa vähentää enintään 20.000 mk:aan saakka. Kattovähennys vaatii siis 23.000 mk:n matkakulut. Samana päivänä voi olla, työajat huomioon ottaen, useampi kuin yksi matka työpaikalle ja takaisin (KHO 394 B 581/87). Työmatkakulut on

syttä ilmoittaa täysimääräisinä omavastuusuutta vähentämättä.

Tulohankkimisvähennys

Tulohankkimisvähennys on 3 % palkkatulosta, kuitenkin enintään 1.800 mk. Yli 60.000 markan palkkatulot tuovat 1.800 markan vähennysoikeuden.

Tulohankkimisvähennys myönnetään kaikille, joilla on palkkatuloja ja se tehdään viran puolesta. Mikäli tulohankkimisesta on aiheutunut menoja yli 1.800 markkaa, vähennystä tulee vaatia menojen yhteismäärälle. Seuraavassa on lueteltu tavallimmat vähennysmahdollisuudet.

Virka- tai työpukukustannukset

Papin virkapuvun hankintakustannukset ovat vähennyskelpoisia menoja (KHO 3704 II 565/77). Myös esiintymisvaatteiden hankintamenot, kun vaatteiden käyttö rajoittuu työhön, ovat vähennyskelpoisia.

Työhuonekulut

Verovelvollinen, joka tekee ansiotyötä kotonaan, saa vähentää tulohankkimismenoina työhuoneesta aiheutuneet kulut. Vähennyskelpoisia ovat esim. vuokra-, lämmitys-, valaistus- ja siivouskulut. Vähennyksen vaatiminen edellyttää aina erillistä, mieluiten esimiehen antamaa, selvitystä siitä, että työ tehdään kotona ja ettei työnantaja ole järjestänyt omaa työhuonetta, jossa olisi tarvittava välineistö, kuten kirjasto, ATK-laitteet tai harjoittelutila ja -välineet.

Verohallituksen yhtenäistämishojeet tammi-kuulta 1998 ovat seuraavat:

Työhuonevähennys

Jos tosittellista selvitystä suuremmista kustannuksista ei esitetä, työhuonevähennyksenä voidaan yleensä myöntää enintään seuraavat määrät:

- 1) niille verovelvollisille, joille työnantaja ei ole järjestänyt virka- tai työhuonetta ja jotka käyttävät työhuonetta pääansiotulonsa hankkimiseksi, kuten esimerkiksi free lancer-toimittajille, 3.000 mk/v
 - 2) niille verovelvollisille, jotka käyttävät työhuonetta osapäiväisesti pääansiotulonsa tai pysyväisluontoisten tai huomattavien sivutulojensa hankkimiseksi kuten esimerkiksi eri oppilaitosten opettajille ja sivutoimijoina isännöitsijöille tai komitean sihteerille, 1.450 mk/v
 - 3) sekä niille verovelvollisille, jotka käyttävät asuntoa satunnaisesti sivutulojen hankkimiseksi, 800 mk/v.
- Milloin molemmat avio puoliset käyttävät osapäiväisesti pääansiotulonsa tai pysyväisluontoisten sivutulojen hankkimiseksi työhuonetta, vähennyksen määränä voidaan pitää yhteensä 2.450 mk/v.

Seurakuntatyötä tekeviin pappeihin soveltuu ohjeen kohta 2).

Omat työkalut ja varusteet

Jos palkansaaja on itse joutunut hankkimaan ja

ylläpitämään työssä tarvitsemansa työkalut ja välineet, niistä aiheutuneet kustannukset ovat vähennyskelpoisia. Pienten tarvikkeiden hankintahinta vähennetään kokonaisuudessaan hankintavuonna, samoin korjaus- ja huoltokustannukset.

Tietokoneiden, soittimien ja muiden kalliiden laitteiden hankintavähennys tehdään vuosittain 30 %:n poistoin menojäännöksestä. KHO on vuonna 1991 ratkaissut viisi eri tapausta, joissa päädyttiin yksilölliseen hankintamenon poiston vähentämiseen, sen mukaan miten paljon tietokonetta oli työssä tarvittu:

- 100 %:n vähennysoikeus annettiin lukion matematiikan ja fysiikan lehtorille, jonka tehtäviin kuului ATK-opetus (KHO 5011/91); samoin englannin kielen lehtorille, joka sivutyönään suoritti käännöstöitä (KHO 5009/91).
- 2/3:n vähennysoikeus annettiin fysiikan ja kemian lehtorille, joka lisäksi on opettanut tietotekniikkaa (KHO 5013/91).
- 50 %:n vähennysoikeus annettiin lukion biologiaa, maantiedettä ja tietotekniikkaa opettaneelle lehtorille (KHO 5012/91).
- 1/3:n vähennysoikeuden sai rehtori, joka opetti lukiossa liikuntaa ja matematiikkaa (KHO 5010/91).

Edellä olevista päätöksistä käy ilmi, että työntekijän tehtäväkuvalla on ratkaisuihin keskeinen merkitys. Esimiehen antamalla todistuksella, jossa selostetaan tietokoneen käyttöä työssä, on tärkeä merkitys.

— Kanttori-urkuri sai verotuksessa vähentää tulohankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneina menoina osan pianon hankintamenosta 30 %:n suuruisin esinekohtaisin poistoin. (KHO 1983 II 567).

Ammattikirjallisuus ja -lehdet

Verovelvollisen ammattialaa käsittelevien kirjojen ja ammattilehtien hankintakustannukset ovat vähennyskelpoisia menoja. Kelpoisuusraja määräytyy sen perusteella ovatko hankinnat tarpeellisia ammatillisen pätevyyden ja ammattitaidon ylläpitämiseksi. Oman alan tieteelliset sarjat ja tietokantahankinnat ovat vähennyskelpoisia (KHO 1972 II 552 ja 2069/86), mutta eivät esim. yleistietosanakirjat (KHO 3058/79).

Lisensiaatin oppiarvon suorittamisesta aiheutuvat kulut ovat jatko-opinnoista johtuneita ja elantokustannuksiin verrattuna vähennyskeltvottomia menoja (KHO 2537 II 540/75). Sen sijaan väitöskirjan tekemisestä ja muusta tieteellisestä työstä esim. alan kirjallisuudesta, opinto- ja tutkimusmatkoista sekä ATK:n käytöstä aiheutuneet menot ovat vähennyskelpoisia (KHO 1983/2017 II 565).

Opiskelukustannukset

Opiskelukustannukset ovat vähennyskelpoisia, mikäli opiskelun tarkoituksena on ammattipätevyyden ja ammattitaidon säilyttäminen ja ylläpito.

- Sihteeripiston ruotsin kielen opetteja oli osallistunut Ruotsissa järjestetyille noin kolme viikkoa kestäneille

VÄHENNYSTEN TARKISTUSLUETTELO

Seuraavassa on lueteltu erilaisia tulonhankkimiskuluja ja vähennyksiä, jotka voidaan verotuksessa vähentää. Luettelon läpikäymällä ja rastimalla voit tarkistaa, että mikään näistä vähennysmahdollisuuksista ei ole unohtunut. Viran puolesta tehtäviä vähennyksiä ei ole luettelossa.

- **Jäsenmaksut**
- **Työmatkakulut**
- **Muut tulonhankkimiskulut (jotka yhteensä ylittävät tulonhankkimisvähennyksen, 1.800 mk)**
- Työpuku
- Työhuonevähennys
- Työkalut ja -varusteet
- Ammattikirjallisuus ja -lehdet
- Opiskelukustannukset
- Opintomatkat
- Auton käyttöön liittyvät vähennykset
- Sijaisen palkkio
- Sivutulojen hankkimiseen kohdistuneet menot
- Muut tulonhankkimisvähennykset

täydennyskursseille perehtyäkseen uusiin opetussuunnitelmiin ja -ohjeisiin ja voidakseen pätevästi hoitaa ruotsin kielen opettajan tointaan. Koska puheena olevan ruotsinkielisen opiskelun tarkoituksena on asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan ollut ainoastaan säilyttää verovelvollisen ammattitaito ja pätevyys hänen opettajan toimensaan, niin kurssille osallistumisesta aiheutuneet kulut (1.990 mk) hyväksyttiin vähennyskelpoisiksi tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneina kustannuksina. (KHO 3369 II 551/72)

- Diplomi-insinööri oli opiskellut Tukholman yliopistossa 6.9.–20.12.1983 välisenä aikana osallistuen useampaan omaan ammattialaansa liittyneeseen yksittäiskurssiin. Hänen asemansa työnantajansa palveluksessa ei opiskelun johdosta muuttunut.

Hänen muodollinen pätevyytensä ei myöskään lisääntynyt eikä hän suorittanut uutta oppiarvoa. Opiskelukustannukset katsottiin vähennyskelpoisiksi täydennyskoulutusmenoiksi. Verovuosi 1983. (KHO 3352 II 565/86)

- Terveyskeskuksen johtavalla hoitajalla oli oikeus vähentää tulostaan tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneina menoina psykodraama- ja ihmissuhde- sekä johtamistaidonkurseista aiheutuneita kustannuksia. Vähennysten määrien osalta asia palautettiin verolautakunnalle. (KHO 5451 B 553/88)

Sen sijaan peruskoulutuksen hankkiminen ei tuo vähennysoikeutta.

Opintomatkat

Ulkomaille suuntautuneen opinto- tai kongressimatkan kustannuksia laskettaessa otetaan huomioon matkakustannukset kodista alkaen takaisin kotiin, ateriat matkan aikana ja perillä, majoittumiskustannukset, viisumit jne. Veroilmoitukseen on liitettävä selvitys matkan ohjelmasta kellonaikoihin. Esimiehen kirjallinen selvitys matkan tarpeellisuudesta ja hyödyllisyydestä työn kannalta on osoittautunut hyväksi liitteeksi.

Kustannuksista on vähennettävä työnantajan suorittamat menot sekä saadut matka- ym. apurahat.

Auton käyttöön liittyvät vähennykset

Mikäli auto vaurioituu virkakäytössä (ei työmatkalla asunnolta virkapaikalle ja takaisin), auton korjauskulut saa vähentää tulonhankintamenoina (KHO 1974/2227 II 549).

Sijaisen palkkio

Milloin viranhaltija itse on maksanut viransijaiselle palkan tai palkkion, tämä on vähennyskelpoinen. Palkanmaksamisesta ja ennakonpidätyksen toimittamisesta annetut todistukset selvityksineen tulee liittää veroilmoitukseen.

SIVUTULOJEN HANKKIMISKULUT

Sivutulosta on syytä tehdä erillinen selvitys, johon samalla kirjataan näihin tuloihin kohdistuvat tulonhankkimisvähennykset. Näin sen vuoksi, että sivutulojen hankkimisen matkakustannukset ym. kulut ovat vähennyskelpoisia kokonaisuudessaan ilman omavastuusuutta. Lisäksi matkakulut vähennetään todellisina, ei vain ns. halvinta kuluneuvoa käyttäen (KHO 1979 II 554). Tällaisia päävirasta riippumattomia tuloja ovat mm. sivutoimisen tuntiopettajan ja sivutoimiset vankila- ja sotilaspaperin tulot.

MUUT VÄHENNYKSET

Osan verovähennyksistä verottaja tekee viran puolesta, eikä vähennyksiä tarvitse erikseen vaatia. Suurin tällainen vähennys on lakisääteinen työntekijän eläkemaksu (4,7%). Rinnan sen kanssa kulkee työttömyysvakuutusmaksu (1,4 %). Nämä molemmat veroluonteiset maksut peritään ennakonpidätyksen yhteydessä ja otetaan verotuksessa vähennyksinä huomioon.

Uusi, vuonna 1997 käyttöön otettu vähennys

on kunnallisverotuksen (ja kirkollisveron) ansiotulovähennys. Sekin tehdään viran puolesta, mutta uutuutensa tähden verotus on tältä osin syytä tarkistaa.

Kunnallisverotuksen ansiotulovähennys tehdään puhtaasta ansiotulosta, toisin sanoen bruttotulosta vähennetään ensin luonnolliset vähennykset (työmarkkinajäsenmaksut, matkakuluvähennys omavastuusuudella vähennettynä ja tulonhankkimiskulut). Ansiotuloksi luetaan myös eläketulot.

Kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen määrä verovuosina 1997 ja 1998 on 20 % puhtaasta ansiotulon 15.000 mk:n ylittävältä osalta, enintään kuitenkin 5.500 mk. Tulon ylittäessä 43.000 mk vähennys pienenee 2 %:lla ylitteen osalta. Vähennys hiipuu nolaksi tulon ollessa 318.000 mk.

Esim.

Puhdas ansiotulo, mk	Vähennys, mk
43.000	5.500
80.000	4.760
120.000	3.960
160.000	3.160
200.000	2.360
240.000	1.560
280.000	760
318.000	0

LÄHETYS ON KIRKON PERUS- TEHTÄVÄ.

Mitä se on?

- Kristuksen kirkko on universaali ja yksi
- Sisarkirkot kehityksessa kutsuvat palvelukseensa ammattitaitoisia, hyväsydämiä pappeja
- Oletko valmis lähtemään?

Soita Suomen Lähetysseuraan

09-1297 305

tai marketta.antola@mission.fi

»Aika on täyttynyt»

Lopunaika Raamatussa ja myöhemmässä perinteessä.

Eksegeettinen iltaapäivä torstaina 18.2.1999 klo 14–18

yliopiston päärakennus (Fabianinkatu 33),
pieni juhlasali

Päivän avaus, prof. Timo Veijola

Esitelmät:

Dos. Martti Nissinen:

Onko apokalyptiikka profetiaa?

Piispa Wille Riekkinen:

Ilmestyskirja — heti tässä ja nyt!

Dos. Kaarlo Arffman:

Martti Lutherin usko lopun läheisyyteen.

Dos. Nils Martola:

Sabbatai Zwi — traaginen Messias.

Tilaisuuden järjestävät

Suomen Eksegeettinen Seura ja Eksegeetiikan laitos.

Sielunhoidon Aikakauskirja 10 ilmestynyt

Sielunhoidon Aikakauskirjan numero 10 on bioetiikan teemanumero. Se on juuri ilmestynyt ja sen hinta on 40 mk + postituskulut. Kirjan artikkeleissa käsitellään ihmisen arvoa, bioetiikkasopin syntyä ja sisältöä, bioteknologiaa ja geeniterapiaa.

Kirjassa on myös Euroopan ekumeeninen kirkko ja yhteiskunta -komission julkaisema eettinen näkökulma eläinten ja ihmisten kloonaukseen.

Kirjan voi tilata Kirkkohallituksen julkaisumyynnistä, puh. (09) 1802 315.

YHTEYSTIEDOT:

A-lomat ry, Kellosilta 7, 00520 HKI
(09) 150 2484 (puhelinaika klo 9-12)
(09) 150 2351 (nauhointe)
faksi (09) 145 706
sähköposti luostarinen@a-lomat.fi

Akava-järjestöjen Lomayhdistys - A-lomat ry tarjoaa jäsenistölleen mahdollisuuden tuetun lomanviettoon keväällä 1999, mikäli Raha-auto-maattiyhdistys myöntää A-lomille avustusta sosiaaliseen loma-toimintaan. Haettavana ovat perheille tarkoitettut, ohjelmalliset perhe- ja virkistyslomat. Tuettu loma voi alkaa aikaisintaan 15. helmikuuta, lomakausi päättyy 31.05.1999.

KEVÄÄN LOMAKOhteet: (kohde käytettävissä koko kauden 15.2.-31.5. ellei mainintaa ohjattujen lomien ajankohdista vko/vkot)

Bomba-lomat, Nurnes (013) 687200; I omakeskus Huhmari, Polvijärvi (013) 6869200; Härmän kuntokeskus, Ylihärä (06) 4831111; Ikaalisten kylpylä (03) 4511; Imatran kylpylä (05) 68251; hotelli Kajani (08) 61531; hotelli Keurus-selkä (014) 75100, urheiluoipisto Kisakeskus, Fiskars, vkt 8, 10 (019) 2456540; Kuortaneen urheiluoipisto, vko 8 (06) 5166111; Kuusamon tropiikki (08) 85960; Lapin liikuntakeskus, Rovaniemi, vkt 11,16 (016) 334411; Naantalien kylpylä, vkt 18-21 (02) 44550; liikuntakeskus Pajulahti, Nastola, vkt 8-12,16,19 (03) 885511; hotelli Peurunka, Laukaa, vkt 7-9 (014) 839601; Punkaharjun lomakeskus ja valtionhotelli, vkt 7-11 (015) 739611; hotelli Päiväkumpu, Karjalohja (019) 36001; hotelli Rantakalla, Kalajoki, vkt 9-10, 13, 16, 18, 20, 22-23 (08) 466642; hotelli Rauhalahdi, Kuopio (017) 473111; hotelli Serena Korpilampi, Espoo (09) 6138411; hotelli Summassaari, Saarijärvi, vkt 8-10,13 (014) 421311; Suomen Urheiluoipisto, Heinolan mlk, vko 8 (03) 8424111. A-lomien mökit jämsässä, Muoniossa, Nilsissä, Punkaharjulla ja Vuokatissa: varaukset (09) 1502484.

AIKATAULU

Hakuaika lomajaksolle päättyy 15.1.1999, johon mennessä tulleet hakemukset vielä käsitellään. Hakemukset lähetetään osoitteella: A-lomat ry, Kellosilta 7, 00520 Helsinki. Hakulomaketilaukset: Akavan aluetoimistot, oma liitto ja A-lomat.

A-lomien kautta voi hakea myös Perhelomat ry:n seuraavia lomia:

ELÄKELÄISTEN ERITYISVIKKO

A-lomat järjestää yhdessä Perhelomat ry:n kanssa terveysperusteisen kunto- ja vir-

kistysloman ikäihmisille Pohjois-Karjalassa, Polvijärvellä, lomakeskus Huhmarissa ajalla 25.-31.1.99. **Hakuaika päättyy 27.12.98.** Loma sisältää majoituksen, täysihoidon sekä monipuolisen ohjelman. Lomaviikon omavastuuhintaa on 500 mk aikuinen. Osallistujat maksavat matkansa itse. Perhelomat hoitaa lomapaikkavaraukset ja lähettää vastaukset hakijoille.

LOMAVIKKO PIENTEN LASTEN PERHEILLE HUHMARISSA

A-lomat järjestää yhdessä Perhelomat ry:n kanssa pienten lasten erityisviikon Pohjois-Karjalassa, Polvijärvellä, lomakeskus Huhmarissa ajalla 15.-20.3.99. Hakuaika päättyy 15.1.99. Kyseisellä lomaviikolla lomakeskuksessa työskentelee useampi lastenhoitaja, jotta vanhemmat voivat osallistua heille laadittuun ohjelmaan. Loma sisältää majoituksen, täysihoidon, monipuolisen ohjelman sekä vapaa-ajanohjaajan palvelut. Lomaviikon omavastuuhintaa on 500 mk aikuinen, alle 7-vuotiaat lapset ilmaiseksi. Osallistujat maksavat matkansa itse. Perhelomat hoitaa lomapaikkavaraukset ja lähettää vastaukset hakijoille.

OHJEITA LOMATUEN HAKIJOILLE

Lomatukea hakiessasi muista seuraava:

1. Lomatukea ei myönnetä peräkkäisinä vuosina. Loman aikana on mahdollista käyttää vain yhden järjestön myöntämä lomatukea. Vuonna 1999 lomatukea ei myönnetä hakijalle, jolle on myönnetty lomatukea vuosina 1997-1998.
2. Hakemus on täytettävä kaikilta osin, puutteellisesti täytettyjä hakemuksia ei käsitellä. Molempien vanhempien tiedot on ilmoitettava täydellisinä, vaikka lomalle osallistuisikin vain hakija.
3. Ilmoita myös lomalle osallistuvien lasten nimet ja henkilötunnukset, ilman tunnusta ei tukea voida myöntää.

4. Perustele hakemuksesi. Tuen myöntämiseen vaikuttavat valtioneuvoston päätöksessä asetetut vaatimukset sosiaalisen lomatuen myöntämiselle: hakijoiden tulotaso, perhesuhteet ja yleinen elämäntilanne, työn laatu, työttömyys, asunto- ja opintolainat (ilmoita velan määrä ja kuukausittainen velanhoidon toimen), aikaisemmin saatu lomatuki A-lomista tai muualta sekä muut loman tarvetta puoltavat taloudelliset, sosiaaliset ja/tai terveydelliset seikat.

5. Lomatuki myönnetään vain A-lomat ry:n hyväksymään lomakohteeseen. Tuettua loman tulee kestää vähintään viisi (5) lomavuorokautta (yötä) ja enintään 14 yhtäjaksoista vuorokautta.
6. Lomatuen suuruus on 800 mk aikuisille ja 400 mk 6-16 -vuotiaille lapsille. Lomatuki myönnetään perhekohtaisesti, kaikille perheenjäsenille ei automaattisesti myönnetä tukea. A-lomien omassa mökeissä vietettävään omatoimilomaan myönnetään tukea enintään 1.600 mk.

7. Kaikki lomatuen hakijat saavat vastauksen kirjeitse. Hakuajan päättyessä toimistossa on ruuhkaa, välttä puhelintiedustelua.
8. Merkitse ensisijainen lomakohteesi ja suunnittelemasi loman aika ja mahdolliset vaihtoehdot. A-lomat ei tee varauksia kohteisiin. Jos teet alustavan varauksen kohteeseen jo nyt, sovi samalla, milloin varaus tulee vahvistaa.
9. Mikäli peruutat myönnetyn lomatuen käytön ilman hyväksyttävää syytä, käsitellään myöhempää hakemuksiasi kuin olisit käyttänyt edellisen lomatuen.
10. Hakemuksesi käsitellään luottamuksellisesti.

A-LOMIEN OMAT MÖKIT

Mökeissä on liinavaatteet ja astiat mainittua henkilömäärää varten. Mökkien varustukseen kuuluu takka, televisio, sauna ja wc, vaatteiden kui-

vauskaappi, auton lämpöpisto, keittiö on koneellistettu. Tiedustelut ja varaukset A-lomien toimistosta.

Jämsän Himos

Himoksen pohjoisrinteitä vastapäätä olevassa hirsimökki n. 60 m² on varustettu 6:lle, kaksi makuuhuonetta, olohuone ja parvi

Muonion Jerisjärvi

hotelli Jeriksen läheisyydessä (500 m) kaksi hirsimökkiä 58 m². Mökit on varustettu 7:lle, kaksi makuuhuonetta, olohuone ja parvi, varustukseen kuuluu puhelin.

Nilsin Tahkavuori

Tahkavuoren rinteitten läheisyydessä (n 2 km) rivitalohuoneisto 101 m². Mökki on varustettu 8:lle, kaksi makuuhuonetta, olohuone ja parvi.

Punkaharju

Punkaharjun lomakeskuksen alueella kaksi paritalohuoneistoa 57 m² ja yksi rivitalohuoneisto 35 m². Mökit on varustettu 7:lle kaksi makuuhuonetta, olohuone ja parvi ja 5:lle yksi makuuhuone ja olohuone, varustukseen kuuluu puhelin.

Vuokatti

Vuokatinrinteiden välittömässä läheisyydessä kaksi paritalohuoneistoa 58 m². Mökit on varustettu 6:lle, yksi makuuhuone, olohuone ja parvi.

Kuusamo

Rukan rinteitten läheisyydessä hirsimökki n 120 m², jota A-lomat vuokraa huippuseisongin (vkt 7-14) ulkopuolella. Mökki on varustettu 12:lle, kolme makuuhuonetta, olohuone ja parvi.

KUNTOREMONTTILOMAT 1999

A-lomat järjestää kuntoremonttilomia vuonna 1999, mikäli RAY myöntää siihen avustusta. Kuntoremonttilomia järjestetään aikaisintaan loppukeväästä. Kevään hakuilmoitus ilmestyy tammikuussa, hakuaika päättyy helmikuussa.

INTERVAC 1999

Kiinnostaako loma-asunnonvaihto kotimaassa tai ulkomailla. Vuoden 1999 ensimmäinen INTERVAC-luettelo ilmestyy joulukuussa 1998. Vuonna 1999 luetteloita ilmestyy viisi: maaliskuussa, toukokuussa, kesäkuussa, lokakuussa ja joulukuussa 1999. Vuoden 1999 jäsenmaksu on 200 mk, joka sisältää yhden kodinvaihtoluettelon ja ilmoituksen. Ilmoituksen uusiminen maksaa 50 mk. Valokuvan hinta on 50 mk. Lomajärjestelys onnistuvat parhaiten, kun olet ajoissa liikkeellä. Tilaa esite ja liity jäseneksi.

Papiston päivät 1998

Papiston päivät 1998 — ainoa valtakunnallinen pappien kokoontuminen — kokosi merkittävän ryhmän suomalaisia pappeja pohtimaan pappina olemisen taivaita ja helvettejä. Monta ajatusta ja tunnetta omasta kutsumuksesta jäi varmasti itämään kotimatalle.

Papiston päivät Helsingissä
20.–21.10.1998

Kirsi Hiilamo on koonnut Papiston päivistä juttusarjan mukana olleille ja niille, jotka tulevat ensi kerralla.

Papiston päiväistä

Papiston päivien onnistuminen tai epäonnistuminen on vaikea asia arvioitavaksi. Yksi mittaa tuloksia keskustelun vilkkauksella, toinen alustajien onnistumisella ja kolmas saavuttamallaan henkilökohtaisilla kontakteilla.

On vaikea välttyä siltä ajatukselta, että Papiston päiville kokoontuu joka kerran jokseenkin samanlainen, osaksi samoista kasvoista koostuva joukko, jonka jäsenille papin identiteetti ja ammattitaito sekä sen eettiset ja sisällölliset kysymykset ovat tärkeitä.

Tämän kaartin keskusteluissa ja tapaamisissa puhutaan usein arvokasta asiaa, joka tietysti tulisi kuulua koko alan ja sillä toimivien ammattilaisten agendaan. Miksi sitten reilut kolmesataa huolenkantajaa jaksaa kokoontua näin, mutta sadoissa seurakunnissa näihin teemoihin ei jakseta tai ehditä paneutua juuri lainkaan?

Papiston enemmistöä on usein moitittu keskusteluhaluttomuudesta. Ehkäpä moni päättelee kuulemansa ja kokemansa perusteella, että papin työn ja työtapojen pohtiminen ei ole jossakin toisaalla ja kaukana oleva asia, johon tarvitaan suuria ohjelmia ja julistuksia. Kysymys ei näytä olevan sen kummemmasta kuin siitä, mikä on läsnä meidän pappien työssä ja tekemisissä, niin sanotusti iholla. Papiston päivien ohjelmassa, Hyde Parkissa, alustuksissa ja eri ryhmien järjestämällä tapaamisilla, illanvietoissa sekä yksityisissä keskusteluissa tämä toteutui ilmeisesti parhaimmillaan.

Tämän vuoden Papiston päivien osanottajien kohutuullinen runsaus varmasti vakuutti järjestäjät siitä, että ajankohtainen ja selkeä pääteema vetää väkeä. Kannattaa pysyä papin arkisen työn ydinalueella, kuten nyt tehtiinkin. Sivupolkujakin pitää tallata, mutta ne sopivat paremmin eri ryhmien järjestämille keskustelukanaville. Papiston päivillä on kaikki edellytykset vahvistua koko alan arvostamaksi tärkeäksi tapahtumaksi, jonne on päästävä mukaan.

Kirsi Hiilamo

p a p i s t

kuvat Credonet / Timo Hormio ja Ville Palonen

Torsti Lehtinen: Taivaan ja helvetin avioliitto

PAPISTON PÄIVIEN AVAUSJAKSOSSA tarkasteltiin ihmisenä olemisen taivaita ja helvettejä. Kirjailija, runoilija Torsti Lehtinen liikkui tuttuun tyyliinsä suvereenisti niin taiteiden, filosofien kuin uskonnon alueilla siteeraten ajattelijoita Augustinuksesta Kiergegaardiin tarjoten kuulijalle oivalluksen ja uuden näkemisen hetkiä, vaikka alustuksen muistiinpanot olivat joutuneet lentomatkalla hukkaan.

»Kerrankin seurakunta puhuu, papit istuvat ja kuuntelevat», Lehtinen puuskahti alkuun. Hänen pehmeä ja viisas äänensä sai monet kuulijoista janoamaan lisää sanoja. Lehtinen syväsukelsi olemassaolon intohimoon, sen taivaisiin ja helvetteihin. Olemmeko tuomitut janoamaan, kaipaamaan ja harhailemaan vai siintääkö horisontissa sittenkin lupauten maa? Lehtisen lähtökohta oli Arthur Schopenhauerin kuvaama ihminen: väkevä ja sokea tahto, jonka kantaa harteillaan rampaa, näkevää järkeä. »Vailla tahtoa järki olisi voimaton; jos järki taas ei ohjaisi tahtoa, tahto kompuroisi sokeana ja kaatuilisi verissä päin», kertoi Lehtinen. »Ihminen elää taivaan ja helvetin avioliitossa. Tahto ja järki esittävät usein ristiriitaisia vaatimuksia.» Schopenhauerin pessimistinen elämännäkemys johti ajatuksen tahdon sammuttamisesta. Alituisen kaipuun riivaama ihminen saa rauhan vain taistelemalla itsensä vapaaksi tahdon, alati omansa etsivä elämännälän ikeestä. »Ristirii-

Ihmisenä olemisen peruskysymyksiä viritelty Torsti Lehtinen ehti hetken jutella juontaja Raine Haikaraisen kanssa.

Papiston päivät alkoivat messulla, jonka toimitti Esko Jossas. Kryptan kappeli oli täysi.

dan voi yrittää laukaista myös vaientamalla järjen äänen erilaisin keinoin», totesi Lehtinen ja muistutti viihteen ja alkoholin turruttavasta voimasta. »Ihmiskunnan historia on dualismin historiaa. Schopenhauerin käsitepari on vain yksi monien joukosta: hyvä/paha, ruumis/sielu, viha/ rakkaus, taivas/helveti.»

AHDISTUS JA EPÄTOIVO MUUSINA

Dualismi on Lehtiselle luova voima. »Elämän kaksinaisuus inspiroi minua kirjailijana. Jos heräisin jonakin aamuna täysin onnellisena, en tekisi muuta kuin viheltelin ja nauttin.» Ahdistus ja epätoivo ovat kirjailijan muusia. »Kirjallisuuden ja taiteen tehtävä on kuvata taivaan ja helvetin kaksinaisuutta, kuvia dualististen vastavoimien taistelusta.» Lehtinen pohdiskeli myös kuolemaa, kärsimyksen kipua. Hän kertoi miettineensä, millainen kokemus olisi saattanut olla Getsemani? »Valvoin pienen sairaan lapseni vierellä. Ja kun tunsin rakkauteni häneen ja menettämisen pelon, luulen tavoittaneeni jotain siitä, mitä Getsemani olisi saattanut olla.» »Itse asiassa jokainen hetki on totuuden hetki meille. Elämme aina äärirajoilla. Joka ainut askel sun matkallas on askel

kohti sun kuoloas.' Yksi tapa kohdata kuolema on yrittää nauraa sille päin naamaa.» »Keskiajan tansseissa tanssitaan kuoleman kanssa ja meksikolainen kansanomainen kuolemankultti suhtautuu viikatemieheen varsin veljellisesti. Kuolemaan tuomitun Jeesuksen pilkkaajat sylkivät häntä päin kasvoja. Ehkä he sylkivät ahdistuksissaan Jeesusta, koska eivät yltäneet sylkemään kuolemaa. Ihminen, joka ymmärtää, että kuolema on hänen vihollisensa, jättää lähimmäisensä rauhaan tai ryhtyy suorastaan laupeudentekoihin.»

Papiston päivät Helsingissä
20.-21.10.1998

HALKEAMA HELVETIN MUURISSA

Torsti Lehtinen kertoi, kuinka Irja Kilpeläisen kirjassa *Samalle portille* kysytään kuolemaa tekevilta potilailta, mitä he viimeisenä päivänä toivoisivat elämältä. Yksi vastaa, että hän haluaisi vielä kerran kävellä mäntymetsässä. Toinen toivoisi saavansa vielä kerran palata töistä kotiin, niin että lapset juoksevat ovella vastaan. »Tietoisuus kuoleman läheisyydestä paljastaa elämän kauneuden, pienten asioiden suuren arvon. Kuoleman valossa jokainen hetki on pyhä. Juhani Rekolaa lainatakseni: Me voimme kohdata taivaan vain halkeamana helvetin muurissa.»

Kirsi Hiilamo

Henkilökohtaista tilitystä Hyde Parkissa

Pappina olemisen taivaat ja helvetit

KYYTI OLI KOVAA PÄIVIEN HYDE-PARK -osuudessa. Eriikäiset papit jakoivat elonmerkkejä ja uhkakuvia työstään. He hiljensivät ja haastoivat ajattelemaan. Puheenvuoroissa oli jotain yhteisesti koskettavaa: papillisen nuotin lähes täydellinen puuttuminen. Puheen henkilökohtaisuuden saattoi aistia.

Koskettavia puheenvuoroja käytettiin runsaasti. Emeritus-arkkipiispa Mikko Juva kertoi veteraanipapin taivaasta ja helvettistä, johtava oppilaitospastori Tiina Tarnanen toi keski-ikäisen, itäsuomalaisen naisnäkökulman keskusteluun. Lopuksi piispa Eero Huovinen kokosi puheenvuorojen tunnot.

SOTA KASVATTI MIEHEKSI JA PAPIKSI

Emeritus-arkkipiispa, tohtori Mikko Juva tunnetaan puhujana ja kirjoittajana, joka ei käytä sanaa turhan päiten. Tälläkin kertaa hän puhui tärkeistä asioista tavalla, joka oli harvinaisen voimallinen.

Juvan astuessa puhujakorokkeelle karhea nöyryys ja arvokkuus hiljensivät salin. Hyde Park -puheenvuorossaan Juva muisteli vuosia ja tapahtu-

Pappisliiton 80-vuotisjuhlailallisilla sali täyttyi ystävistä ja yhteistyökumppaneista.

Pohjoismaisten pappisliittojen edustajat onnittelevat: Helga Soffia Konradsdottir Islannista ja Peter Krogsoe Tanskasta.

• mia, jotka ovat olleet hänelle tärkeitä ajatellen
• papin taivasta ja helvettiä. »Sodan läpikäyminen
• on leimannut koko elämäni ja sukupolveni elämää. Ensimmäiset viikot talvisodassa olivat hyvin
• sekava, hyvin uuvuttava ja hyvin avuton esimerkki
• siitä, miten Varsinais-Suomen kaupunkilaispoika
• kokee erämaasodan.» »Avuttomana hiihtäjänä jäin
• aina muista jälkeen ja useammin kuin kerran tote-
• sin olevani aivan yksin Karjalan korvessa, edessäni
• tyhjä latu ja molemmilla puolillani pimenevät met-
• sät.» Tätäkin pahempi kokemus Juvalle oli jatkuva
• väsymys. Asemat oli pidettävä hinnalla millä hy-
• vänsä.

• Jatkosodassa pappistutkinnon suorittanut Juva
• joutui jostain syystä mukaan etulinjan taisteluun.
• Hän toki jäi miettimään, kuuluko tämä sotilaspa-
• pin tehtäviin. »Ajatuksilleni antoi pontta kapteeni
• Rajalan kommentti: Kuule, Mikko, kyllä täällä on
• tarpeeksi miehiä taistelemaan etulinjassa, ei pappia
• siellä tarvita.» Tämän jälkeen Juva ei sodassa aset-
• ta käyttänyt. Aseveljet puolustivat ajallista isän-
• maata ja Juvan asiana oli tuoda heidän ahdistuk-
• seensa sanoma Kristuksesta ja taivaallisesta isän-
• maasta, missä vallitsevat rauha, rakkaus ja anteek-
• sianto.

KAVERIA EI JÄTETÄ

• Taistelukenttä ei ollut Juvan pappina olemisen
• helvettiä, koska kaksi asiaa olivat jatkuvasti läsnä:
• lähimmäisenrakkaus eli 'kaveria ei jätetä' -henki

The Blond Alexandra esiintyi juhlapäivällisillä.

sekä Jumalan armo. »Taistelujen aikana paikkani oli yleensä haavoittuneiden kokoamispaikalla tai etumaastossa kantamassa haavoittuneita», muisteli Juva. Sitä myöten kun paikat täytyivät, hän jäi valmistamaan paareilla makaavia — kuolevia tai kuolemaa odottavia — aseveljiä matkalle kotiin. »Minun asiani oli varustaa miehiä henkisesti matkalle, kohtaamaan joko lääkäri tai Jumala. Rukoulin heidän kanssaan tai heidän puolestaan.»

Harvoin hän oli myöhemmin pitkällä pappisurallaan kokenut itseään niin tarpeelliseksi kuin näissä tilanteissa. »Sitä varten minä olin siinä polvillani tai kyyryselläni, että voisin vakuuttaa heille, että Kristus on heidän Vapahtajansa ja puolustajansa. En koskaan ole julistanut niin avoimesti ja ehdoitta kuin näiden haavoittuneiden ja kuolevien keskellä. Enkä koskaan ole ollut niin kiitollinen evankeliumista kuin juuri tällöin veljeni suurimman ahdistuksen keskellä», vakuutti Juva. »Sotasairaalassa täysin räätiväsyneenä, lottien pesemä-

Vastuunkantajia ja neuvotteluosapuolia: Sisko Rantalankila, Risto Voipio ja Tapani Vuorela.

Uusi kunniajäsen Juhani Kopposela seurassaan arkkipiispa ja rouva Jaan Kiivit Virosta.

• nä ja vaatettamana, en vielä ymmärtänyt kuinka
• peruuttamattomasti sodan kokemukset olivat leimanneet luonnettani ja elämäni.»

YLIOPISTOMAILMAN HELVETTI

• Turussa filosofia-nimiseen oppiaineeseen sisältyi myös psykologia ja Eino Kailaan teos Persoonallisuus. Kirjassa Kaila osoitti Suomen herännäisyyden historiasta ottamallaan esimerkillä, miten myös uskonnollinen kääntymys on selitettävissä psykologiseksi ilmiöksi. Se seurasi samoja psykologisia lainalaisuuksia kuin muutkin ihmismielen tapahtumat. »Kailaan kirjan todistelu haastoi minut välittömästi pohtimaan oman herätykseni luonnetta ja uskonni aitoutta. Jos kerran uskokin voidaan selittää inhimillisen sielunelämän lainalaisuuksien avulla, eikö oletamus erityisen Jumalan nimenomaisesta vaikutuksesta ole tarpeeton ja koko Jumala illuusio?»

• Tätä Kaila ei Juvan muistin mukaan suoraan lausunut, mutta hänen todistelunsa johti väistämättä näihin kysymyksiin. Epäily oli uskallettava kohdata ja sen nostattamat kysymykset oli ajateltava loppuun asti. »Tämä epäily oli minulle helvettiä. Kysyin itseltäni: Entä sitten? Minkä vuoksi

Mikko ja Maisu Juvalla oli mahdollisuus kohtaamisiin.

uskonnollisen elämän pitäisi noudattaa muita kuin sielunelämän yleisiä lakeja?»

»Kun Jumala herättää ihmisen elävään uskoon, minkä hän oli omassa elämässään kokenut, miksi Hänen pitäisi käyttää erilaista psykologiaa, kuin mikä hallitsee muutakin sielunelämää. — Eino Kailan synnyttämän epäilyn hyväksyminen ja loppuun asti ajattelemisen täydensi merkittävästi aikoinaan kokemaani herätystä. Usko ja ajattelu eivät olleet toistensa vastakohtia, päinvastoin.» Lopuksi Juva siteerasi Jeesuksen lupausta: »Jos joku tahtoo tehdä hänen tahtonsa, tulee hän tuntemaan, onko tämä oppi minusta vai puhunko omiani.»

KESKI-ikäISEN NAISPAPIN HELVETIT JA TAIVAAT

Joensuun johtava oppilaitospastori Tiina Tarnanen oli pyydetty edustamaan keski-ikäistä, itäsuomalaista naisnäkökulmaa. Viisaan ja rohkean naisen puheenvuorossa oli luja jännite. Viileän asiallisen erittelevä ote ja samalla puheen henkilökohtainen herkkyys pysähdyttivät. Tarnanen jakoi pappina olemisen helvetin seitsemään kuiluun tai kerrokseen: Papin julkiseen, institutionaaliseen yksityiseen ja henkilökohtaiseen helvettiin. Lisäksi hän mainitsi vielä eksistentiaalisen, esteettisen ja globaalisen helvetin.

JULKINEN HELVETTI

Julkiseen helvettiin kuuluu Tarnasen mukaan 'kirottu roolin taakka' »Mut on seura paikan mukaan: kirkossa pyhät, kapakassa juopot.» »Yritä siinä nyt istua rauhassa siemailemassa viiniä rakkaasi kanssa viihtyisässä julkisessa tähän tarkoitukseen varustussa ympäristössä, kun heti kohta joku valopää tulee sanomaan: No siinähan se mejän naispappi. Mitäs mieltä olet Alhosta ja Lipposelta, uskonsodista ja kirkon verotusoikeudesta.» Pahempaa on kuitenkin tulossa. »Huomattavasti huonompi olo on silloin, kun johonkin toiseen uskonuuntaan kuuluva, usein näihin jenkiläisiin pikauskontoihin liittynyt, tulee uskoninnossaan julkisesti julistamaan, että helvettiin se luterilainen pappikin menee, jos ei käänny.» Vaikeinta Tarnaselle on tämä tuomio kohdata oman kirkon jäsenen suusta, kun samaan kääntymysvaatimukseen liittyy vielä vaatimus papintöiden harjoittamisen jättämisestä. »Se on helvettiä, kun ihmisen toisen ihmisen tuomitsee.»

Läheiset yhteistyökumppanit Sisko Rantalankila ja Riitta Hiedanpää Diakoniatyöntekijöiden Liitosta.

INSTITUTIONAALINEN HELVETTI

Institutionaalinen helvetti liittyy Tarnasen mukaan kirkon patriarkaaliseen kulttuuriin. »Se liittyy valtarakenteeseen ja urakehitykseen, jossa miehet ovat vahvoilla näihin päiviin asti. Se liittyy myös kyvyttömyyteen tunnistaa ja tunnustaa tunteet osaksi relevanttia tapaa tehdä työtä.» Tarnanen kyseli, kuinka moni on kuullut jossakin vaiheessa esimieheltään viisauksia tyyliin: »Henkilökohtaiset asiat ja tarinat eivät saa vaikuttaa hengelliseen työhön/näkyä sen tuottavuudessa/tehokkuudessa.»

PAPIN YKSITYINEN HELVETTI

Papin yksityisestä helvetistä on vaikea puhua noin yleisesti. »Se liittyy suruun, jota me saamme kantaa. Se on tietoa siitä, kuinka hirtittävän julmia ihmiset voivat olla toisilleen. Se on tämän tiedon kantamista, se on surun, suuren surun vastaanottamista, säilömistä, käsittelemistä ja pois luovuttamista», totesi Tarnanen. »Toisin kuin Dante, joka uteliaana katseli ja kyseli helvetin tapahtumia, on papin uskallettava koskettaa ihmistä ja hänen suruaan ja kauhuaan. Mitä syvemmälle uskallan tähän helvettiin, mitä herkemmin ottamaan vastaan sen kivun, mitä minulle toisissa ihmisissä annetaan, sitä lähempänä olen kutsumustani.» »Samalla, paradoksaalisesti: mitä enemmän annan tämän maailman surun ja tuskan muuttua oman elämäni ja ammattini helvetiksi, sitä ammattitaidottomampi olen.»

Lapsityön teologit järjestivät Kryptaan ideanäyttelyn.

Keskiviikon juontaja Anna-Kaisa Tuomi haastattelemassa vuoden pappia Harri Palmua.

HENKILÖKOHTAINEN HELVETTI

Henkilökohtaiseen helvettiin kuuluvat Tarnasen mukaan kaikkein vaikeimmat asiat. Ammatti tuo mukanaan tunnekuormituksen, mikä voi ilmetä kyttömyytenä tunnistaa ja tunnustaa omaa tilannetta esimerkiksi työpaikkakiusaajana tai -kiusattuna, uupuneen ja väsyneenä. »Omasta henkilökohtaisesta pappeuteen liittyvästä helvetistäni en tässä halua puhua; totean sen vain liittyvän Oulun hiipakuntaan ja evakko aikaan erossa pienistä lapsistani.» Tarnanen kantaa itsessään eksistentiaalista tuskaa ajoittain tyyliin 'on meidät tuomittu .. toivotta ikävöimään iäisesti'. »Tätä ei helpota esteettisen helvetin kohtaaminen: kun jonkin radiokanavan sulosoinnut riipivät korvaa tai katse kohtaa epämääräisen taiteen.» Tarnanen kantaa itsessään vielä tietoisuutta globaalista helvetistä. 'Mut katso, silloin savu sankka nousi päin meitä, pimeämpi yö, eikä paeta paikkaa meille ollut missään. Se meiltä näön vei ja ilman puhtaan.' Tämä on tietoisuutta maailmamme ongelmista, nälkäisistä lapsista, kidutetuista ihmisistä, kärsivästä maasta.

TAIVAS ON TILA, JOSSA ON TOIVO

Tiina Tarnasen mukaan papin on suostuttava suruun. »Ajattelen,

että elämme kuin Danten kiirastulessa: helvettiin on tästä askel, askel taivaaseen. Tämän tunnen silloin, kun siunaan pientä lasta kuolemaan tai katson hänen kirkkaiseen silmiinsä, tai kun näen toivon syttyvän itsetuhon keskelle», kertoi Tarnanen. »Surua kantaessani voin kulkea läpi tulen vahingoittumatta kuten Dante, tuntien: 'Nyt poista pelko, poista pelko kaikki, käy tänne, eespäin, tule turvallisna!' 'Ei pelkäämistä' lausui Mestarini», siteerasi Tarnanen. Papin taivaanpiirejä Tarnanen ei näe paljoakaan. »Taivaaseen kuuluu tietoisuus siitä, että meidät on luotu uskomaan, rakastamaan ja toivomaan. Papin taivaaseen kuuluu ilon ja Hengen läsnäolo. Papin taivasta on siinä, kun jokin instituutiossa liikahtaa kohti lämpöä», vakuuttaa Tarnanen. »Jos käy syvällä ihmisen tuskassa, on ehkä valmiuksia käydä myös syvällä ihmisen ilossa. Taivas on eksistentiaalista tietoisuutta siitä, että 'tää päivä, muista, uudestaan ei koita.'

Elämän nautinto on Tarnasen mukaan unohtaa elämän raskaus hyvässä seurassa, jossa yksinäisyys unohtuu, uudet mahdollisuudet avautuvat, usko vahvistuu ja ilo lisääntyy.

PIISPA OTTAISI PAPIN HELVETTIIN

Helsingin piispa Eero Huovinen päätti ja kokosi päivien Hyde Park -osuuden väkeväällä puheenvuorollaan. Puheen takaa roihusi olemassaolon ahdistus ja ilo.

Papiston päivät Helsingissä
20.-21.10.1998

»Toimittaja Aarno 'loka' Laitinen kirjoitti vuosi sitten Ilta-lehden kolumnin siitä, kuinka julkisuus ja ihmiset luovat joistakin ammateista epätoollisia mielikuvia. Esimerkeiksi hän otti papin ja poliisin. Samassa kirjoituksessa hän pohdiskeli sitä, kenet hän ottaisi mukaansa helvettiin. Laitinen päätyi Olavi Rimpiläiseen, koska tiesi hänet hauskaksi ja mukavaksi mieheksi, jonka seurassa aika ei tulisi pitkäksi.» »Kenet minä haluaisin helvettiin?» Huovinen kyseli. Hänen oma vahva vastauksensa oli: papin. »Papin kanssa menisin helvettiin, koska pappi olisi minulle Jumalan jonkinlainen edustaja, ihminen, joka olisi sitoutunut kirkon uskoon. Olisi joku, joka osaisi uskontunnustuksen, Isä meidän ja muuta tärkeää ja muistuttaisi minua niistä. Papin läsnäolo merkitsisi Jumalan läsnäoloa.»

Kirsi Huilamo

Askko Sarkola esillä olon iloista ja vaivasta:

Ilmaisu syntyy tässä ja nyt

SALISSA ISTUU PUOLENTOISTA SATAA PAPPIA. Edessä seisoi lempeä hymy kasvoillaan teatterin johtaja Askko Sarkola. On keskiviikkoiltapäivä, lokakuun 21. päivä. Sarkola kokeilee äänensä kulkua Arthur-hotellin juhlasalissa.

»Pieni lapsi, joka ei ole liian tietoinen itsestään on valtavan charmikas ja hurmaava», kertoo Sarkola ja on vakuuttunut äänensä kuuluvuudesta ilman mikrofonia.

Hurmaaminen kiinnostaa Sarkolaa, koska hänen aiheenaan on esillä olon ilo ja vaiva. Sarkolan mielestä myös pappien ilmaisu kaipaa spontaanisuutta. »Spontaanisuus on ilmaisu, joka läpäisee kaikki reitit. Spontaaninen ele on kaikkein aidoisin ja vakuuttavin. Vaikka teksti olisi valmis, sen täytyy syntyä puhuttuna tässä ja nyt», painottaa Sarkola.

Spontaanisuus ei kuitenkaan tarkoita sitä, että esimerkiksi pappi voisi olla esillä miten vain lystää. Esiintymisessä on täytettävä jonkinlaiset esteettiset lainalaisuudet, jotta yleisö voi samaistua ilmaisuun. »Jos en täytä esteettisiä muotoja, en palvele yleisöä. Pappi ei mene yksityishenkilönä hautajaisiin, vaan pappina, jotta hän voi palvella ihmisiä.»

»Teatteriesityksessä ensimmäiset 10 minuuttia ratkaisevat onnistumisen. Alussa ei saa olla liian ylpeä tai sulkea itseään. Jos suljen itseni, yleisö ei samaistu. Tunneinstrumentin avaaminen on erittäin tärkeää. Jeesuskin sanoi esteleville opetuslapsille: 'Antakaa heidän tulla'. Miksi estelemme?» kysyy Sarkola.

»Ilmaiset eivät ole yksityisiä. Ne ovat aina yleisöä. En koskaan esiinny yksityishenkilönä yleisön edessä. Tässäkin edessänne näytteen yksityishenkilöä», toteaa Sarkola. »Jos ihminen on liian tietoinen itsestään, hän menettää viehätysvoimaansa. Meidän filtrimme ovat usein liian voimakkaita ja päästämme esille vain kapean ilmaisuuden.»

»Kuka minä oikein olen? Asiaa voi selvittää kolmiolla, jonka kärjet ovat ulkoinen instrumentti, sisäinen minä ja muiden palaute. Kolmion avulla voi tutustua henkilöön, joka minä olen kulloisessakin tilanteessa. Jokaisella meistä on joku valhe, jonka varassa elämme. Mikä on minun valheeni?»

VOIKO PELKKÄ KRITIIKKI TUHOTA?

Sarkolan mielestä erityisesti johtajien kannattaa avautua kritiikille. »Kuinka usein meillä onkaan tunne 'sanonko vai enkö sano'. Pystymme hyvin harvoin antamaan suoraa palautetta. Miksi haluamme niin paljon selittää kritiikkiä sen sijaan, että yrittäisimme oppia siitä. Miten sellainen ihminen, joka ei voi vastaanottaa kritiikkiä, voisi antaa palautetta muille», Sarkola kyselee. Kritiikkiä ei saa Sarkolan mielestä torjua tekosyillä.

»Huono päivä ei ole selitys sille, etteikö voisi ottaa vastaan kritiikkiä. Ihmisestä huomaa heti, jos hänellä on huono päivä. Sitä ei tarvitse selittää. Sivistyneen ihmisen ensimmäinen ehto on olla hyvällä tuulella.»

KUVA SANAN TAKANA

Alustuksen loppupuolella yleisön joukosta hännään ja vaaditaan Sarkolalta selkeää mallia siihen, miten esimerkiksi 'Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen' voi sanoa spontaanisti. Syntyivätkö hännäköiset kysymykset ehkä siitä ajatuksesta, että seurakuntapappien mielestä on kaikonnut luulo siitä, että papin työssä olisi itsessään jotakin boheemia,

Teatterinjohtaja Asko Sarkola on tottunut olemaan esillä.

Papiste päivät Helsingissä
20.–21.10.1998

alkuvoimaista, spontaania, luovaa ja vaistonvarais-
ta? Mehän niin selvästi tiedämme kuka tekee,
mitä, miten ja kuka vastaa. Mikä työssä on tärkeää,
kenelle ja minkä linjan mukaan. Sarkola ei anna
valmista mallia. Hän vastaa kohteliaaseen, mutta
terävään sävyyn.

»Meilläkin on teatterissa jonkin verran valmiita
tekstejä, jotka opettelemme ja yritämme ilmaista
spontaanisti. Jotkut tekstit ovat vuosisatoja vanho-
ja. Emme me keksi tekstejä itse, oivallamme vain
ilmaisun ja noudatamme käsikirjoittajan valmista
kaavaa.»

»Minun on ilmaisussani pakko saada sanan taak-
se jonkin kuva, muuten sana on tyhjä. Mitä on isä-
sanon takana mielessäni? Sanoessani isän sanon
muutakin kuin pelkän sanan. Löytäessäni kuvan
sanon taakse löydän paljon ilmaisuvoimaa.»

Kirsi Hiilamo

Lapsityön teologien ideapäivä Tuomiokirkon kryptassa

Sytykkeitä kirkon riemuvuoteen

Perinteisesti Lapsityön teologeilla on ollut Papis-
ton päivien yhteydessä oma tapahtuma, ideapäivä.
Tapahtumassa on pyritty antamaan jäsenistölle ja
muillekin asiasta kiinnostuneille virikkeitä omaa
työtä varten. Vuosi 2000, kirkon riemuvuosi, on jo
lähellä. Ainakin jos puhutaan valmistelujen aloit-
tamisesta. Siksi päätimme herätellä jäsenistöä ja
tarjota evästyä tulevaa varten.

Tällä kertaa ideapäivä koostui kahdesta luen-
nos-
ta ja näyttelystä. Luennoilla etsittiin toisaalta juuria
ja perusteita riemuvuoden vietolle ja toisaalta mah-
dollisuuksia toteuttaa riemuvuotta tänä päivänä.

Kouluttaja **Kai Peltonen** kertoi omassa luennossaan riemuvouden raamatullisista lähtökohdista. Hän nosti esille israelilaisen yhteiskunnan kolmiportaisen struktuurin (heimo, suku, perhe), johon perustui maanomistusoikeus. Tämä on sosioekonominen funktio. Toisaalta riemuvuosi-instituution perustana on teologinen lähtökohta. Jahvella on suvereeni valta maahan ja Israelin kansaan. Näistä teemoista Peltonen nosti lapsityön teologeille kolme soveltusta mietittäväksi. Ensiksi riemuvuosi tähtäsi yhteiskunnan perusrakenteiden säilymiseen. Toiseksi riemuvuosi vapautti myöhemmät sukupolvet aikaisempien erehdyksistä ja epäonnistumisista sekä kolmanneksi riemuvuosi pyrki turvaamaan yhteiskunnan huonompiosaisten sosiaalisen arvon.

Pääsihteeri **Pertti Luumi** puolestaan esitteli suunnitelmia riemuvouden toteuttamiseksi. Huomattavin näistä on Kalenterikirjan julkaiseminen. »Kuningas tulee» -tapahtumassa halutaan viritellä pääsiäisen kärsimysnäytelmiä vastaavaa draama- ja musiikkitahtia adventin aikaan. Kauneimmissa joululauluissa huomioidaan ensi vuonna erityisesti lapsiperheitä. Neljäs tapahtuma on Kirkon lasten musiikin juhla Joensuussa kesäkuussa 2000. Luumi korosti sitä, että on tärkeää tehdä yhdessä, koota työryhmiä ja etsiä voimavaroja ulkopuoleltakin. Tapahtumat eivät saisi olla erillisiä, lapsille järjestettyjä juhlia vaan tärkeää olisi, että kaikenikäiset ottaisivat osaa niihin. Näin perinne välittyy sukupolvelta toiselle.

Käytännön tasoa palveli alttari- ja asetelmanäyttely, jonka olivat suunnitelleet ja koonneet kouluttaja **Sinikka Kinnunen** ja lapsityönohjaaja **Lea Heikkilä**. Näyttely tarjosi malleja kirkkovuoden eri pyhien alttareita varten. Toisaalta oli tarkoitus rohkaista vaivannäköön ja osoittaa, miten yksinkertaisillakin asioilla saa puhuttelevan alttarin rakennetuksi. Toisaalta haluttiin rohkaista etsimään omasta seurakunnasta taiteilijoita, käsintekijöitä, somistajia, ompelijoita yms. ja tarjoamaan heille mahdollisuutta käyttää omia lahjojaan seurakunnan palveluksessa. Näyttelyn rakentajien esitteen otsikko oli haastava: Riemuvuosi tulee! Oletko valmis?

Ideapäivä kokosi ilahduttavan paljon lapsityössä mukana olevia tai muuten aiheesta kiinnostuneita teologeja. Yhdistykseen liittyi myös muutama uusi jäsen. Näyttely oli esillä myös Papiston päivien muun ohjelman ajan tiistaina. Näin halusimme kertoa lapsityön teologien toiminnasta muillekin teologeille ja tarjota ideoita toteutettavaksi kaikenlaisessa seurakuntatyössä.

Markku Elo

*Lapsityön teologit ry:n hallituksen
puheenjohtaja*

Papiston päivät Helsingissä
20.–21.10.1998

Sakari Pietilä: Suuri orkesteri ja papin oma soundi

Terhakka jääkiekkovalmentaja Sakari Pietilä aloitti päivien vauhdikkaimman ja energisimmän alustuksen kysymällä, mitä on menestyminen, mitä on joukkueitoiminta, milloin joukkue on parhaimmillaan? Vastauksia tuli niukanlaisesti. Monet niistä kuitenkin herättivät ajatuksia siitä, millainen joukkue seurakunta on, millaisia pelaajia siihen kuuluu ja miten yhteispeli kulloinkin sujuu.

»Hyvä joukkueitoiminta ei tapa yksilöllisyyttä. Joukkueilmapiirissä on keskinäinen arvostaminen huipussaan. Kaverilta voi tämän vuoksi myös vaatia hyviä suorituksia», tykitti Pietilä. Pietilä lainasi alustuksessaan Lauri Viitaa, joka on todennut: »Te hokas toiminta on aina johonkin kohdistuvaa epäoikeudenmukaisuutta.» Tämä voi tarkoittaa sitä, että joku ei pääse pelaamaan tai jollakin on huonompi pelipaikka kun toisella. Näitähän aina kuu-

Valmentaja Sakari Pietilä puhui tiimin ilosta ja vaivasta.

jossa on yksi musta peruna. Pian koko säkki perunoita on mustana ja pilalla.» »Kaikilla on oltava myös selvä käsitys rajoista ja pelisäännöistä. Tämä voi näkyä esimerkiksi jatkuvaan myöhästelyyn puuttumisena. Jatkuvaa myöhästelyä kokouksissa tai muualla ei kannata hyväksyä», painotti Pietilä. »Joukkueen joustava luonne tulee näkyviin siinä, että jokaista pelaajaa arvostetaan ja hänen panoksensa nähdään arvokkaana. Kuppikuntien syntyminen joukkueen sisälle on vahingollista.»

Kirsi Hiilamo

Kutsutilaisuudessa ei ajettu ohi

lee ja kommentit on yhdessä avoimesti käsiteltävä», opetti Pietilä. Viita on sanonut myös riskinotokyvystä viisaasti, että 'jos tavoittelemme ainoastaan sopua ja harmoniaa, niin sitä kauemmin olemme olleet vainajia'. »Menestyminen pohjautuu yksinkertaisten, pienten, rutiininomaisten asioiden suorittamiseen mahdollisimman hyvin tässä ja nyt. Kun jokainen tuntee oman vastuunsa mahdollisimman hyvin, avautuu muutamalla mahdollisuus loistosuorituksiin», todisti Pietilä.

TOIMIVAN TIIMIN EDELLYTYKSET

Pietilä piti tärkeimpänä hyvälle joukkueelle eli mille tahansa tiimille sovittuja yhteisiä päämääriä ja tavoitteita, joihin jokainen on valmis sitoutumaan. Kaikilla pelaajilla on oltava selvä käsitys myös tehtävästään. Tämä näkyy avoimuutena, rehellisyytenä ja toisten kunnioituksena. »Yksikin ihminen, joka on eri mieltä tavoitteista, voi tuhota joukkuehengen. Ajatellaan vaikkapa perunasäkkiä,

Papiston päivien yhteyteen olivat teologian opiskelijat järjestäneet myös kutsutilaisuuden »Teologian opiskelija ja kirkko — kohtaaminen vai ohiajo?» Tiistaina 20.10. teologisen tiedekunnan tiedekuntasaliin oli kutsuttu yhteensä parikymmentä teologian ylioppilasta, työelämään juuri siirtyneitä sekä jo pitkään eri työpaikoissa ja tehtävissä toimineita teologeja. Tilaisuuden järjestäjien ajatuksena oli ollut koota samanaikaisesti sekä jonkinlainen aivo-riihi että tarjota tilaisuus jakaa eri osapuolille käsitäksiään papiston koulutukseen liittyvistä kysymyksistä. Tilaisuuden puitteissa haluttiin myös etsiä jo toimivia kirkon ja opiskelijoiden yhteyksiä sekä mahdollisesti olla kehittämässä uusia kontaktimahdollisuuksia osapuolten välille. Lyhyesti ilmaisten pyrittiin siis avoimeen ja rakentavaan keskusteluun kirkon puolesta.

Keskustelun puheenjohtajina toimivat teologian ylioppilaat Timo Huttunen sekä Mikko Salmi. Keskustelua alustivat piispa Ilkka Kantola, kirkkoherra Antti Kujanpää, pastori Kari Kanala sekä teologian ylioppilas Riikka Nisula.

Tilaisuuden toinen puheenjohtaja Mikko Salmi esitti aloituspuheenvuorossaan tärkeitä kysymyksiä: miten kirkko voisi tulla vastaan teologian opiskeli-

jaa, mitä kriteereitä kirkko papilta edellyttää, miten teologian opiskelija voisi mahdollisesti viestittää kirkolle, että hän on tulossa kirkon virkaan. Esiin tuli myös pappisvirkaan sitoutuminen.

Keskustelutilaisuuden alussa jokainen osallistuja kertoi jotain itsestään sekä siitä, mitä teologian opiskelu on juuri hänelle antanut. Useimmat korostivat teologian opiskelun prosessiluonnetta ja kasvua teologina. Muutamat pitivät erittäin tärkeänä teologian tarjoamaa antia koko ihmisen identiteetin vähittäiselle muotoutumiselle.

»Teologia tarjoaa prosesseja kaikkeen ajatteluun. Mitä pidempään on toiminut pappina, sen herkemmin haluaa analysoida ihmistä muuten kuin kirjojen pohjalta», kuvaili pääsihteeri Paavo Kettunen.

TULISIKO KIRKON PITÄÄ ERITYISTÄ HUOLTA TEOLOGIAN OPISKELIJOISTA?

Aloituspuheenvuorossaan piispa Kantola esitti kysymyksen rinnalle myös toisen kysymyksen: tulisiko teologian opiskelijan itse pitää huolta itsestään?

»Elämäkokemus on opintojen ohella tärkeää pääomaa tulevalle teologille. On tärkeää, että teologi omaa hyvän kommunikaatiokyvyn ja että hänellä on siihen tarvittavat välineet», Kantola korosti.

»Toinen ongelma, johon tulisi kiinnittää huomiota, on, ettei monilla opiskelijoilla ole nykyisin tarttumapintaa tai tuntumaa elävään seurakuntatyöhön.»

Kantola pohti puheenvuorossaan kirkon ja yliopiston yhteistyötä ja korosti itsenäisen yliopistotiedekunnan arvoa. Esille tuli myös opiskelijaseurakunnan opiskelijaa tukeva rooli.

»Myös teologian opiskelijoiden työharjoitteluseminaarit ovat tärkeitä niissä saatavan palautteen vuoksi», Kantola painotti, eikä unohtanut mainita hiippakuntavierailujakaan.

Opiskelija Saija Hellström pohti myös opiskelijaseurakunnan olemusta: »Minulle opiskelijajärjestötoiminta on varmaan tarjonnut samaa, mitä opiskelijaseurakunta voisi tarjota. Tiedekuntayhdistys on siis toiminut minulle eräänlaisena 'opiskelijaseurakuntana' ».

MITEN KIRKKO SITTEN SUHTAUTUU TYÖELÄMÄÄN SIIRTYJÄÄN?

Dosentti Simo Peura kertoi tekeillä olevasta uudistuksesta, jonka avulla teologian opiskelijan seurakuntatuntemus sekä yhteys työelämään lisääntyisi.

»Murrosvaihetta opiskelun ja työelämän välillä tulisi silottaa. Kirkko on tähän asti suhtautunut melko lepsusti tuleviin työntekijöihinsä», Peura mietti.

»Opiskelijaa neuvoisin viime kädessä vaalimaan omaa spiritualiteettiaan, se on ensiarvoisen tärkeää tulevalle teologille.»

Puheenvuoron jälkeen opiskelija Mikko Salmi

• viittasi Ruotsin malliin: Ruotsin kirkko panostaa teologian opiskelijoihin lähes »holhoavasti», puolen vuoden kaikille pakollisen 'grundkursin' jälkeen opiskelijan omat valinnat ja kasvumahdollisuudet jäävät melko pieniksi. Salmen mukaan Suomessa kirkko voisi kuitenkin järjestää vapaamuotoisia keskustelutilaisuuksia, joissa kohtaisi tulevia työntekijöitään.

• Paavo Kettunen mainitsi jonkinlaisen »tiedekuntakappalaisen» mahdollisen viran. »Olisi hyvä, jos kirkko perustaisi papinviran teologian opiskelijoiden avuksi ja tueksi», Kettunen sanoi.

• Hän korosti myös palauteseminaarin merkitystä, mutta muuttaisi seminaaria siten, että kaikilla kirkon tulevilla työntekijöillä (myös kanttoreilla, diakoneilla sekä nuorisotyöntekijöillä) voisi olla mahdollisuus osallistua siihen. Kettusen mielestä palauteseminaariin tulisi lisäksi liittää jonkinlainen psykologinen soveltuvuustutkinta seurakuntatyöhön aikovalle.

TEOLOGI-IDENTITEETTI

• Kaikki keskustelutilaisuuteen osallistuneet tuntuivat ajattelevan, että teologi-identiteetti on jotakin, joka syntyy ja muotoutuu vähitellen. Pastori Kari Kanala kertoi miettineensä teologin uraa jo pikkupoikana, mutta ajatelleensa, ettei hänestä ole siihen, koska hän on liian syntinen ihminen. Teologiseen tiedekuntaan hän kuitenkin pyrki ja pääsi. Kanala korosti saaneensa teologiasta eniten irti lukuisissa »kahvipöytäkeskusteluissa». Se teologi-identiteettikin alkoi pikkuhiljaa muotoutua juuri siksi, ettei ollut kiire mihinkään, ei kiire valmistua eikä kiire työelämään. Hän siteerasikin Jaakko Heinimäen käsitystä papista: »ikuisuuden ammattilainen, jolla on minuuttiaikataulu». Kanala halusi tuntea itsensä aikuiseksi mennessään seurakuntatyöhön.

• Valmistuttuaan ja seurakuntaan töihin siirryttyään Kanala joutui uudestaan eräänlaiseen identiteettikriisiin: mikä on teologin rooli seurakunnassa? Onneksi uudessa työyhteisössä otettiin tulokas hyvin vastaan.

OPISKELIJAN TEOLOGIKSI KASVAMINEN

• Teologian ylioppilas Riikka Nisula käsitteli puheenvuorossaan opiskelijan kotiseurakunnastaan luopumisen vaikeutta.

• »Pääkaupunkiseudun ulkopuolelta tulevat opiskelijat joutuvat usein katkaisemaan siteensä kotiseurakuntiinsa, joissa he ovat saattaneet aikaisemmin toimia aktiivisesti. Helsingin seurakunnilla ei ole resursseja hoitaa kaikkia näitä »seurakuntaa vailla» olevia opiskelijoita», Nisula painotti.

• Opiskelija Saija Hellström puolestaan korosti, että kesäteologina ollessaan opiskelijalle avautuu

uudelleen se menetetty yhteys seurakuntatoimintaan.

Nisula pohti puheenvuorossaan myös sitä konkreettista antia, mitä kirkko voisi mahdollisesti tarjota riviopiskelijalle.

»Itse olen kokenut tärkeäksi tiedekunnassa jaettavan »Opas kirkon virkaan opiskelevalle«-kirjaisen sekä esimerkiksi tiedekunnan järjestämän kyselytunnin. Ne ovat tarjonneet tärkeitä faktoja, myös käytännön ohjeita sellaisille opiskelijoille, jotka haluavat sijoittua kirkon virkaan», Nisula kertoi.

»Yleisestikin teologisella tiedekunnalla on muihin tiedekuntiin verrattuna esimerkilliset yhteydet työelämään. Aikaisemmin sitä kritisoitiin, mutta nyt se on luonnollisesti enemmänkin etu kuin haitta.»

Tänä syksynä ilmestynyt »Missä lentää outolintu« -vihkonen sisältää haastatteluja teologeista, jotka ovat sijoittuneet työelämässä muihin kuin teologeille perinteisesti kuuluvuihin ammatteihin, pappiksi, tutkijaksi tai uskonnonopettajaksi.

Kutsutilaisuuteen osallistunut tutkimusta teologien työelämään sijoittumisesta tekevä tutkija Kati Niemelä huomautti, että jos yritykset ja muut instituutiot alkavat palkata teologeja töihinsä, kirkon olisi aika tehdä jotain, ettei tulevaisuudessa synny pappispulaa. Kirkko ei silloin enää olisikaan ykkösvaihtoehto valmistuvalle teologian opiskelijalle. Keskustelijoista etenkin Paavo Kettusen mielestä on kuitenkin yksinomaan positiivista, että teologeja sijoittuu yhteiskunnassa myös monille muille kuin vain perinteisille paikoille.

KENELLÄ VASTUU TYÖELÄMÄÄN SIIRTYJÄSTÄ?

Olarin kirkkoherra Antti Kujanpää näkee kolmen instanssin olevan vastuussa siinä tilanteessa, kun opiskelut on opiskeltu ja on aika siirtyä työhön.

»Tiedekunta, kapituli ja seurakunta ottavat tässä vaiheessa vastuun teologista», Kujanpää painotti ja lisäsi: »hyvä, että teologiharjoittelun toteuttamisessa on edistytty, eikä harjoittelua järjestetä esimerkiksi kesällä». Myös sitä, kuka on sopiva henkilö ohjaamaan harjoittelua, pohditaan nykyään tarkemmin. Harjoittelun laajuus saisi tosin olla suurempikin.

»Esimerkiksi Espoossa jokaisella seurakunnan uudella työntekijällä on oma, henkilökohtainen lähiperehdyttäjä tukena ja turvana.»

Kujanpää pohti myös, voisiko jokaisella kirkon virkaan valmistuvalla olla oma tukihenkilönsä, joka auttaisi ja ohjaisi.

TIEDEKUNTA JA KIRKKO

Simo Peura varoitti, ettei tiedekunta saisi eristäytyä kirkosta.

»Nuoret papit hallitsevat kyllä historiallis-kriittisen raamatuntutkimuksen, mutta eivät tunne itse kirjaa», Peura analysoi.

»Tiedekunnan ja kirkon välisen yhteyden vaaliminen hyödyntää kumpaakin osapuolta.»

Esille nousi luonnollisesti myös naisteologikysymys. Tutkija Kati Niemelä näkee teologiksi opiskelevan naisen ristiriitaisen tilanteen: toisaalta pappiksi opiskeleminen kiinnostaisi, toisaalta siihen ei löydy tarpeeksi halukkuutta. Myös Simo Peura otti tähän kantaa: hän korosti papin työn raskasta luonnetta ja myös sitä tosiasiaa, että monet nuoret naispapit hankkivat valmistuttuaan lapsia, ja rannan työn ja lastenhoidon yhdistäminen ei useinkaan onnistu.

Viimeisen puheenvuoron käytti Paavo Kettunen. Hänen kysymyksensä oli: mistä tarpeista nousee halu lähteä kirkon virkaan? Tämä kysymys on hänen mukaansa haastava ja tärkeä kirkon työntekijöiden kannalta.

Lopuksi vielä todettiin, että hyvässä sielunhoitajassa on oltava niin paljon hyvää oloa, että hän on valmis kestäämään toisen ihmisen pahan olon. Jos teologin identiteettiä ei kuulu tietty kipaisuus, hänestä ei voi tulla pappia.

Piia Lavonen

Papiston päivät Helsingissä
20.-21.10.1998

Tätä mieltä päivistä

HILKKA KAKKO-HELLE KAIPASI KESKUSTELUA

Kymmenen vuotta Paimiossa pappina toiminut Hilikka Kakko-Helle ei Papiston päiville tullessaan odottanut kovinkaan suuria syvällisyyksiä, vaan enemmänkin osallistujien kertomuksia omista kokemuksista ja mahdollisuutta jakaa kunkin mielessä liikkuvia asioita.

»On hyvä nähdä kerralla koko papiston kirjoon, eri alojen pappeja. Myös monen eri sukupolven yhdessäolo eri puolelta Suomea tuntuu hyvältä ja kannustavalta. Seurakunta- ja selektiivipappien ra-

joja tulee tällaisilla päivillä hälvennettyä, jos niitä nyt onkaan.»

Kahden päivän annista hän jäi kaipaamaan vieläkin vireämpää keskustelua. Etenkin mielenkiintoisten alustusten purku jäi vähäiseksi.

»Alustukset avasivat eri näköaloja, joista sitten keskusteltiin lounas- ja kahvipöydissä. Lämmin henki yllätti monissa yhteisissä tilanteissa. Yhteinen naurunremakka erityisesti Sarkolan ja Pietilän alustuksissa tuntui hyvältä.»

REIJO JUNTILA: POHJOISEN JA ETELÄN KOHTAAMINEN TÄRKEÄÄ

Ruukin kirkkoherra Reijo Junttila oli ensimmäistä kertaa Papiston päivillä. Annin perusteella Junttila aikoo osallistua päiville jatkossakin.

»Kirkon ulkopuoliset alustajat kiinnostivat minua erityisesti. On hyvä kuulla työtämme sivuavia muita ammattilaisia kuten teatterin johtajaa, valmentajaa, kirjailijaa. Urheilukohtainen alustus avasi uusia näköaloja.»

»Torsti Lehtisen taivas helvetti -alustus toi mielenkiintoisen näkökulman työhön. Mitä enemmän pääsen ihmisistä lähelle - uhkaava ja samalla mielenkiintoinen kysymys.»

Kollegojen keskinäisiä tapaamisia Junttila piti erityisen antoisina.

»Vanhoja 60-luvun opiskelukavereita on aina mukava nähdä ja piispatkin alkavat olla jo ikätovereita ellei jo nuorempiakin. Kun teen työtä yksin omalla kulmakunnalla yhteydenpidon tarve iän myötä lisääntyy. Omista ympyröistä hetkeksi pois vaikkapa teatteri-iltaan virkistää kummasti.»

Papiston päivien ohjelma ruokki osaltaan Junttilan kulttuurinnälkää.

»Veljespiirin edustajien kokouksiin on noin 600 km matkat — ei meidän leveyksillä juuri teatterissa käydä.»

Pohjoisen papiston näkökulmia hän toivoisikin jatkossa enemmän esille. »Pidetään seuraavat Papiston päivät Rovaniemellä, niin pääsette te etelän papitkin vähän liikkeelle.»

Turun piispa Ilkka Kantola haluaa tukea papiston työtä ja elämää

Piispa Ilkka Kantola seurasi Papiston päivien keskustelua ja alustuksia tarkkaavaisesti. Kantola ei vaikuta esiintyessään suurten julkilauselmien mieheltä, vaan puhuu käytännölliseen sävyyn, vaatimattomasti ja rohkeasti.

Kuluneet kuukaudet uudessa virassa ovat herättäneet monenlaisia ajatuksia ja näkemyksiä piispan työstä ja kirkkomme tehtävästä. Piispan työssä Kantola on tullut yhä varmemmaksi siitä, että piispan tärkeimpiä tehtäviä on kirkon työntekijöiden tukeminen ja auttaminen, jotta nämä jaksaisivat todelliseen ihmisten kohtaamiseen.

»Toivon, ettei piispan sauva olisi kenellekään kuin grillivarras, jota tarvitsisi pakoilla tai säikkyä. Toivon, että se nähtäisiin sauvana, jolla voi koota yhteen, tukea ja kannustaa.» Sakari Pietilän alustuksessa -lle-päätteen merkitys oli uusi muistutus asenteesta seurakuntatyöhön. »Teemme työtä seurakunnalle, emme seurakunnassa.» Palvelun ajatus ta työssään Kantola pitää välttämättömänä.

JUMALANPALVELUSELÄMÄN ILLUUSION KATKEAMATTOMUUS

Hengellisen tradition arvokkaana pitäminen on Kantolalle tärkeää. Tämän hän huomasi myös Askon Sarkolan alustusta kuunnellessaan. »Kutsuvan ja väkevän jumalanpalveluselämän illuusio on sen katkeamattomuus. Tämän illuusion ylläpitäminen on kirkon suuri tehtävä.»

Piispa uskoo kirkon onnistuvan Jumalan todellisen pyhyyden läsnäolon esiintuomisessa.

»Tärkeää on muistaa se, kuka on sitoutunut ja mihin. Jumala on sitoutunut meihin!» vakuutti Kantola.

»Myös kritiikin vastaanottamisen ja antamisen avulla, voimme antaa itsestämme parhaimpamme. Tässäkin Sarkolan muistutus oli oivallinen.»

Kirsi Hiilamo

Neuvonpidossa. Emeritus-arkkipiispa Mikko Juva ja piispa Ilkka Kantola.

Meillä Suomessa kirkon perustehtävään käytetään seurakuntien resursseista suhteettoman pieni osa. Syitä tilanteeseen löytyy sekä työntekijärakenteesta että pappien ajankäytöstä, Juha Kauppinen sanoo.

Timo Hornio / Credonet

Pappisliiton uusi puheenjohtaja Juha Kauppinen

Pappi hoitaa kirkon ydintehtävää

Juha Kauppinen on helposti lähestyttävä kirkonmies. Mutkaton, ystävällinen, mutta asiassa vahva. Kirkon elämän hän tuntee monelta kantilta, lähetyskentiltä kirkon tutkimustoimintaan, kirkolliskokouksesta suuren seurakunnan kirkkoherran tehtäviin. Pappisliitossakin Juha on toiminut kaikilla toiminnan tasoilla, alaosaston sihteeristä liiton hallituksen varapuheenjohtajan tehtäviin asti. Ennen puheenjohtajuutta Juha toimi täydet neljä vuotta Cruxin toimituskunnassa.

Kirjallisesti suoritettussa »työpaikkahaastattelussa» Juha hahmotti Pappisliiton puheenjohtajuutta, Pappisliittoa ja papin työtä mm. seuraavasti:

PAPIN ASEMESTA KIRKOSSA

»Papin virka on kirkon keskeinen virka. Pappi hoitaa kirkon ydintehtävää, joka muodostuu jumalanpalveluksen toimittamisesta (sisältäen kasuaa-

lit), kasteopetuksesta ja sielunhoidosta. Meillä Suomessa kirkon perustehtävään, johon lasken kuuluviksi edellisten lisäksi diakonian ja lähetysten, käytetään seurakuntien resursseista suhteettoman pieni osa. Syitä tähän tilanteeseen löytyy sekä kirkkomme työntekijärakenteesta että meidän papin ajankäytöstä.»

EI VASTAKKAINASETTELUA

»Vaikka pidän papin virkaa kirkon keskeisenä virkana, en näe viisaaksi korostaa sitä vastakkainasettelulla kirkon muihin työntekijäryhmiin nähden. Keskeinen virka nousee parhaiten esiin silloin, kun me papit otamme paikkamme seurakuntien työyhteisöissä. Tärkeämpää, ja kirkon mission toteutumisen kannalta parempaa, on toimillaan ansaita paikkansa kuin vaatia sitä periaatteellisiin kannanottoihin vedoten. En aliarvioi virkateologian merkitystä.»

TYÖAIKA JA TYÖN VAATIVUUDEN ARVIOINTI LIITON HAASTEITA

»Näen Pappisliiton edunvalvontatehtävissä lähitulevaisuudessa kaksi erityiskysymystä: uusi työaikalaki ja siihen liitetty kirkon työaika-asetus rajaavat koko kirkon hengellisen työn tekijöiden joukon työajan ja siihen liittyvien korvausten ulkopuolelle. Työaika-asetusta antaessaan kirkolliskokous kaunein teologiasta nousevin sanakääntein perusteli säädöstään ja totesi työn ja levon välisen sekä paikallisen oikeudenmukaisuuden toteutuvan muuta kautta. Tätä toteutumaa tarvitsee erityisesti seurata. Siinä Pappisliiton pitää toimia yhdessä paitsi muiden akavalaisten myös SVTL:n kanssa. Toimen erityiskysymys koskee työn vaatavuuteen perustuvan palkkausjärjestelmän valmistelua. Asiassa Pappisliiton tulee olla ennemmin kaksi askelta edellä kuin jäljessä.»

IDENTITEETIN JA PAPIN TYÖVÄLINEIDEN VAHVISTAJA

»Näen Pappisliiton roolin ja tehtävän ennen muuta papiston ammatillisen identiteetin vahvistajana ja ammattiin liittyvien työvälineiden vahvistajana. Pappisliiton toivoisin olevan myös silanrakentajana eri ammattikuntien välillä.»

JOHTAJUUDESTA SEURAKUNNASSA

»Olen ollut mukana tosi monissa tilanteissa, joissa Pappisliitossa on puhuttu seurakunnan johtajuuden vahvistamisen tarpeesta ja vahvistamiseen tähtäävien toimien tukemisesta. Näen asian edelleen erityisen tärkeänä ja ajankohtaisena. Paikallistasolta katsellen seurakunnan johtajuus on sekä kirkkoherran että talouspäälikön harteilla. Aikaisempaa enemmän tulisi korostaa näiden kahden työntekijäryhmän yhteisiä ominaisuuksia eikä tuoda esiin ennen muuta erottavia tekijöitä. Kaikin tavoin tulisi kirkkoherroja tukea siinä, että he kykenisivät, uskaltaisivat ja haluaisivat ottaa paikkansa seurakunnan johtajina. Edellä todettuun päämäärään pyrittäessä pitäisi valtakunnallisella tasolla vahvistaa Hallintovirkamiesten ja Pappisliiton yhteyksiä. Tässä on lähdetty hyvään alkuun.»

Mitä tulee mieleen, Juha

Pyysin Juhalta nopeita vastauksia muutamaani, ei ihan mielivaltaisesti heitettyihin sanoihin. Siis, mitä tulee, Juha, mieleen. Uusi Pappisliiton puheenjohtaja tulee näinkin tutummaksi. Liian pitkälle meneviä tulkintoja vältettäkään...

AKAVA

Oma keskusjärjestömme. Opettajavetoinen. Jämäkkä ellei väliin peräti jyrkkä.

Crux

Eräs Suomen parhaista ammattilehdistä.

Diakoni

Tyttäreni Kristiina, joka siunattiin Olarin kirkossa taistelevaan diakoniaan.

Eskon puumerkki

Sillä ei ole minulle itseisarvoa. Asiat asioina!

Etiopia

Siellä opin elämän kokonaisvaltaisuutta ja sitä, miten vähään voi olla tyytyväinen.

Hallitus

Toivottavasti yhteistyökykyinen. Nimilista on lupaava.

Keila

Liittyy upeaan pallopeliin, jota oppi-isäni Lutherin tavoin pelaan. Nyt on pelissä kymmenen keilaa, silloin ennen yhdeksän.

Kirkon sopimusvaltuuskunta

Neuvottelukumppani pöydän toisella puolella. Toivottavasti kirkon asialla oltaessa samalla puolella.

Konsultti

Erinomainen apuneuvo, jos osataan käyttää. Päätökset ja niiden toteuttaminen jäävät konsultoinnin tilaajalle.

Nuija

Tarpeellinen puheenjohtajan työväline. Miksiköhän siitäkkin on tehty pilkkasana?

Musta makkara

Paikallinen perinneruoka, josta en ymmärrä mitään. Grillimakara on sentään toista.

Pallo

Vihreä, painaa 16 unssia, loiva nousu. Se toimii, kuten keilartakin. Oman pururadan kanssa on toisinaan ongelmia.

Piispat

Kirkon ääni yhteiskunnassa. Tavallinen pappi on liian vähän tekemisissä piispansa kanssa. Piispoja voisi määrällisesti olla enemmän.

Saarna

Saarna on aina hyvä, kun aistii papin panneen peliin koko persoonansa. Saarna jäänyt messu-uudistuksessa valitettavan sivuun.

Setälä

Edesmennyt Osmon isä oli todellinen herrasmies. Häntä jäi moni kaipaamaan.

Tappara

Se Tampereen huonompi jääkiekkjoukkue. Hyvä ilves!

Urut

Eräs kirkossa käytetyistä soitinista. Etiopiassa soitettiin rumpuja, kitaraa ja haitaria. Uruillakin voi soittaa sekä harrasta että nautinnollista musiikkia.

Vapaa-aika

Ansaittu ja tarpeellinen. Parasta hyvässä seurassa nautittuna.

Väsymys

Työn jälkeen terveellinen tunne edellyttäen, että siitä asiaan kuuluvalla levolla virkistyy.

Leikkimielellä oli Jukka Huttunen

Erilaisuus kasvaa yhteiseksi voimaksi

Uutta tehtävää aloitellessa monenlaiset ajatukset pyörivät päässä. Se lienee monelle yhteinen kokemus. Tärkeää ja kaikkein tärkeintä on vaikeaa erottaa toisistaan. Toissijaisetkin kysymykset tuntuvat sekoittuvan tärkeiden joukkoon. Ajallaan kaikki saanevat paikkansa yhteisen työskentelyn tuloksena.

Viisaana pidän sellaista ratkaisua, että en tällä palstallani ensimmäisessä kirjoituksessani yritäkään esittää minkäänlaista julkista linjapuheenvuoroa. Muutamat tähdenvälit vaikuttavat paremmilta. Niidenkin asiat ovat kovin eri mittaisia.

Kun meitä puheenjohtajakandidaatteja tentattiin Pappisliiton valtuustossa, halusin erääksi omaksi korostukseksi tuoda eri työntekijäryhmien välisen suhteiden hoidon. Kuulun kirkkoherroihin, jotka ensisijaisena tehtävänään kokevat työyhteisön toimivuuden ja hyvinvoinnin hoitamisen. Terve ja toimiva työyhteisö muodostuu vain työntekijöistä, joiden oma ammatti-identiteetti on kunnossa ja jotka kunnioittavat toisiaan työntekijöinä. Silloin erilaisuus kasvaa yhteiseksi voimaksi. Omassa työyhteisössäni ovat minulle tärkeitä KTV:läinen valtiestari, SVTL:ään kuuluva sihteeri ja hallintojohtaja, joka on Hallintovirkamiesten jäsen. Toki niin ovat AKAVAlaiset papit, kanttorit ja diakoniatyöntekijätkin. Kirkon työssä me kaikki olemme samalla puolella. Siitä ei anneta tuumaakaan periksi.

Ymmärrän, että kirkon sopimuspöydässä eri ammattijärjestöillä on ajettavana omien jäsentensä

etuja. Pappisliiton puheenjohtajana ajan tietenkin pappien asiaa. Kirkon neuvottelukunnan kautta pappien lisäksi kanttorien ja diakoniatyöntekijöiden asiaa. Mutta. Oikein iso **mutta**. Oma asia ei pidä ajaa tölvimällä muita. Erilaisuuteen perustuva keskinäinen kunnioitus sekä toinen toisensa tunteminen ja ymmärtäminen ovat paras lähtökohta kirkon työntekijöiden valtakunnalliseenkin suhteiden hoitoon. Jos erilaisuuden tarkastelu ja asioiden hämmäntäminen eivät nostata turhaa vaahtoa pintaan, asioiden hoito ja sovittelu käyvät helpommin päinsä.

Afrikassa ojennettiin aina käsi näytöksi siitä, ettei kädessä ole kiveä. Uutena puheenjohtajana haluaisin mahdollisimman moneen suuntaan käteni ojentaa.

Kohta Pappisliiton valtuuston jälkeen kokoontui Turussa kirkolliskokous. Olin sekä häkeltynyt että ilahtunut kaikista niistä onnittelusta ja keskusteluista, joita siellä Pappisliiton uutena puheenjohtajana sain osakseni. Vaikka itse olen tätä ennenkin ollut Pappisliitossa monia vastuita kantamassa, en osannut arvata sitä painoarvoa, jota monet kirkon korkeimmat päättäjät liitollemme ja sen puheenjohtajalle antavat. Se laittoi niin sanotusti pienelle paikalle.

Kirkolliskokouksen aikaan useimmat lämpimät onnen toivotuksen ja siunauksen sanat osoitettiin eläkkeelle siirtyvälle ja uudelle arkkikiisipalle. Kun Turun linnassa vietimme riemullista arkkikiisipa John Vikströmin lähtöjuhlaa, emme ilmeisesti osanneet aavistaa, millainen aikojen murros oli käsillä. Historiankirjoitus tulee ajallaan arvioimaan, mitä Vikströmin kausi kaikkiaan kirkollemme merkitsi. Itse emeritukselle toivomme monia armorikkaita vuosia.

Jukka Paarman kautta kirkossamme odotan mielenkiinnolla. Ja ilolla. Uusi arkkikiisipamme on, kuten moneen kertaan on todettu, toisenlainen kuin edeltäjänsä. Omana itsenään, omilla lahjoillaan ja omalla erityisosaamisellaan hän tulee vuorollaan kyntämään sarkansa tämän kirkon ja yhteiskunnan elämässä.

Kristityn kutsumukseen kuuluu rukoilla esivaltansa puolesta. Ajattelen, että papin kutsumukseen kuuluu rukoilla piispansa puolesta. Työnsä alkavaa uutta arkkikiispaa kantavat hyvän Jumalan eteen monet siunaavat käsivarret. Tiedän, että myös monen papin.

Taivaan Isän siunausta, voimia ja viisautta sinulle Jukka-arkkipiisipamme!

Sirpa Lampinen, Eveliina Pulkkinen, Marjukka Andersson ja Maija Vuorinen vierailivat Tukholman kirkkomusiikkifestivaaleilla.

MARJUKKA ANDERSSON

Kyrkomusik 98

Tukholmassa pidettiin ensimmäinen kansallinen kirkkomusiikkifestivaali Kyrkomusik 98 viikonloppuna 25.–27.9.1998. Symposiumiin osallistui n. 800 kirkkomusiikkoa ja musiikista kiinnostunutta henkilöä eri Pohjoismaista. Manner Suomesta lähti matkaan seitsemän kanttoria ja Ahvenanmaalta kolme, joten Suomi oli aika mukavasti edustettuna kiisoissa. Symposium koostui kirkkomusiikin ajankohtaisista, pääasiallisesti kuoromusiikin ja messun eri alueita käsittelevistä seminaareista ja ruotsalaisten huippukuorojen ja kirkkomusiikoiden kirkkokonserttitarjonnasta aamuhäisistä aina uuden aamun koittoon asti. Pääpaino oli asetettu kuorolaululle, kuoropedagogiikalle ja ohjelmistokysymyksiin. Konsertit ja seminaarit oli keskitetty Tukholman kauniisiin ja yleviin keskustan kirkkoihin hyvien kuluyhteyksien päähän toisistaan.

Symposium huipentui Kustaa Vaasan kirkossa vietettyyn messuun sunnuntaina, jossa jokainen täpötäydessä kirkossa mukana ol-

lut sai kokea todellista Jumalan kansan juhlaa satojen laulavien ja soittavien kirkkomusiikoiden muodostaessa valtavan kuoron. Messu oli otsikoitu nimellä »Kom med glädje och sång» ja se toteutettiin täydestä sydäimestä.

MISTÄ SITTEN MOINEN SYMPOSIUMIDEA?

Ruotsissa järjestettiin kaksi vuotta sitten Göteborgissa Pohjoismaiden kirkkomusiikkisymposium, joka on vuotuinen, joka neljäs vuosi vuorollaan jossain Pohjoismaassa pohjoismaisin voimin järjestettävä suuri kirkkomusiikkitapahtuma. Tukholman Kyrkomusik 98 noudatteli pitkälti samoja linjoja kuin Göteborgin Symposium. Göteborgin tapahtuma herätti niin suurta innostusta ja kiinnostusta, että ruotsalaiset järjestäjät eivät malttaneet jättää odottamaan omaa vuoroaan seuraavan Pohjoismaisen Symposiumin järjestäjinä, vaan järjestivät nämä väli vuosien kansalliset kisat. He haluavat jatkaa alettua käytäntöä tulevaisuudes-

sakin, joten meillä on halutesamme mahdollista osallistua monipuoliseen kirkkomusiikkifestivaaliin joka toinen vuosi.

ENTÄ SEURAAVA POHJOISMAINEN KIRKKOMUSIIKKISYMPOSIUM?

Seuraava pohjoismaainen Symposium järjestetään armon vuonna 2000. Isäntämaana on Suomi ja isäntäkaupunkina Helsinki. Järjestelyt ja suunnittelu on käynnistetty jo heti edellisen Symposiumin jälkeen ja luvassa on paljon mielenkiintoista kirkkomusiikista; seminaareja, huippukonsertteja ja juhlahumua parhain yhteispohjoismaisin voimin toteutettuna. Helsingin Symposiumista aletaan tiedottaa tulevana keväänä hyvissä ajoin ennen kuin seurakunnissa aletaan laatia budjettia ja miettiä koulutuskohteita vuodelle 2000. Helsingin Symposiumin seminaarien yhteisenä kielellä on ruotsi, mutta ne tullaan tulkkamaan suomeksi. Siispä — pidä asia mielessäsi ja seuraa Crux- ja Kirkkomusiikki-lehteä!

Seminaari »Anna pojille mahdollisuus«

Ydinajatus: Mieslaulajat! Useimpien kuoronjohtajien on vaikeaa saada uusia mieslaulajia kuoroihinsa. Tämä johtuu mm. siitä, että miehet aloittavat lauluharrastuksensa verraten myöhään ja ei siis ole perinnettä aloittaa laulamista jo poikana. Siksi meidän kuorojen johtajien tulisi tulevaisuudessa satsata *poikakuoroihin*.

Pojat ja tytöt ovat oikeastaan valtavan erilaisia — tämä ei ole mikään negatiivinen väittämä vaan selvä tosiasia. Jokainen isä ja äiti tietää tämän. Lapsikuorossa, jossa tyttöjen lisäksi laulaa poikia, on aina se ongelma, etteivät pojat saa sitä erityishuomiota mitä he tarvitsevat.

POJAT ON POIKIA

Pojat

- suuri liikunnantarve
- tarvitsevat kuoronjohtajan huomiota
- pitkästyvät ja vaativat nopeaa työskentelyrytmiä ja paljon erilaisia työtapoja, variaatioita
- sanovat suoraan ajatuksensa, myös kuoronjohtajasta
- on vaikeuksia laulaa lauluja, joiden tekstisisältöä ei ymmärrä
- tarvitsevat lujaa kättä, sääntöjä, jotka ovat reiluja ja oikeudenmukaisia
- ovat erittäin ahkeria ja uskollisia, jos heitä kohdellaan hyvin

Edellä olevat ajatukset ovat symposiumin poikakuoroseminaarista. Seminaarin aluksi läsnäolevilta kirkkomusiikoilta tiedusteltiin, monellako oli kuorossaan riittävästi mieslaulajia. Montakaan kättä ei noussut. Huoli mieslaulajien ja ylipäänsä lauluharrastuksen tulevaisuudesta on suuri. Englannissa, joka on ollut kuuluisia poikakuorotraditiotaan, ei kohta enää kukaan laula. Tämän hätkähdyttävän uutisen kuulin ensi kertaa tässä seminaarissa. Jotta näin ei tapahtuisi meillä, tulisi nyt ahkerasti tehdä työtä laulamisen perinteen säilymisen puolesta.

MITÄ KANTTORIT VOISIVAT TEHDÄ?

Miten paljon me seurakunnissa työskentelevät kanttorit voisimme tehdä? Suomessahan ei ole juuri poikakuoroja, paitsi ne jotka kaikki tuntevat. Poikakuoronjohtajalta voisi kysyä neuvoja, miten poikakuoro saadaan täällä aikaan. Luennoitsijamme

Ruotsissa halusivat kovasti saada kuoronjohtajia innostumaan poikakuorojen perustamisesta. Heillä oli hyviä vinkkejä ja paljon neuvoja, ettei muiden tarvitsisi tehdä samoja virheitä kuin heidän. Suomalaisilta kuoronjohtajilta varmasti löytyy yhtäläillä tietoa ja taitoa tällä alalla. Miksiköhän tästä ei pidetä suurempaa meteliä. Onhan sukupuolikiintiöitä jo jokaisessa lautakunnassa ja työryhmässä! Sibeliuksen Akatemiallakin oli jonakin vuonna kuoro, johon ei tahdottu saada tarpeeksi mieslaulajia.

Ajattelen, että poikakuorotoiminta, niin kuin moni muukin musiikin osa-alue musiikin laajalla kentällä on erityisala, johon toisilla on enemmän halua ja lahjoja kuin toisilla. Selvää on, että pojat on saatava omiin kuoroihinsa riittävän suurelta alueelta. Tyttökuoroissa he eivät pysy kuin pakolla, ja sehän ei ole myöhemmän laulamisen kannalta yhtään hyvä asia. Tämä on omakin kokemukseni.

Omassa lapsikuorotyössäni olen huomannut, että aikuisten ryhmätyö on se konsti, millä lapsikuorotyö toimii ja kukoistaa. Tarvitaan siis kuoronjohtaja, toinen johtaja, säestäjä, äänenmuodostaja, äitejä auttamaan välipalojen laitossa ja leireillä ja vaikka ketä vielä. Parasta kuitenkin olisi, jos takana olisi kunnan organisaatio.

HARRASTUS ALOITETTAVA AJOISSA

Kuoroharrastus on aloitettava ajoissa. Jo viisivuotiaita kuskataan harrastuksiin vanhempien toimesta, siis on iskettävä ennen kuningasjalkapalloa. Vanhemmat ovat valmiita uhraamaan lapsen liikuntaharrastukseen hyvin paljon aikaa, kuljetuspalveluja ja varoja. Yhtä hyvin he voisivat arvostaa poikakuorotoimintaa. Mikä henkinen pääoma laulutaito ja musiikin tuntemus lapsille onkaan!

Laki musiikkiopistoista on muuttunut niin, että pääaineena musiikkiopiston oppilaalla voi olla kuorolaulu. Kaikkien kanttoreiden kannattaisi huomata tässä hyvät mahdollisuudet tehdä yhteistyötä musiikkiopistojen kanssa. Laulajakoulutuksen voi rakentaa yhteistyössä musiikkiopiston kanssa, jolla on valmiit tutkintovaatimukset kuorolaulusta ja valmiudet antaa kunnollista säveltäpailun ja musiikinteorian opetusta. Musiikkiopistoilla ei välttämättä ole tarvitsemaansa kuoronjohtajaa aloittamaan kuoroharrastusta ja tässä voi kelpo kanttori tehdä hyvää työtä. Jos kuoronjohtajia löytyy useampia, sen parempi. Musiikkiopistoissa on kaikki väylät avoinna tälle työlle!

TASORYHMÄT RUOTSALAISITTAIN

Lapsikuorojen ja poikakuoron johtaminen on aikuisten ryhmätöitä. Määrätietoisessa koulutussysteemissä täytyy olla eri tasoryhmiä. Tasoryhmät ruotsalaisten mallien mukaan ovat seuraavat:

Esimerkkejä:

Esim. 1. Diskanttikuoro

Esim. 2. Kokelaskuoro — diskanttipoikakuoro

Esim. 3. Kokelaskuoro — Diskanttipoikakuoro — Äänenmurrosryhmä — Nuorisokuoro

Esim. 4. Kokelasryhmä — Poikakuoro SATB — Äänenmurrosryhmä — Nuorisokuoro / Kirkkokuoro

Esim. 5. Kokelasryhmä 1 — Kokelasryhmä 2 — Konserttikuoro 1 — Konserttikuoro 2 — Äänenmurrosryhmä

Esim. 6.

Seitsenportainen tasoryhmämalli:

7. Luokka Poikakuoron mieslaulajat

6. Luokka: »The Basement Boys»

5. Luokka: Poikakuoro, vanhemmat pojat

4. Luokka: Poikakuoro, diskanttikuoro

3. Luokka: Pidemmälle ehtineet

2. Luokka: hieman edistyneet

1. Luokka: aloittelevat (5-vuotiaat)

Minulle oli uutta tietoa se, että äänenmurroksessa oleville pojille suositeltiin laulamisen jatkamista, tosin hyvin varovasti omassa ryhmässään. Silloin aloitetaan teorian ja säveltäpailun opinnot ja pidetään tarkka huoli siitä, etteivät he lopeta kuoroharrastusta äänenmurroksen takia. Ikä onkin erityisen sopiva teoreettisten aineiden opiskeluun,

koska vasta silloinhan lapsen ajattelu on kehittynyt niin, että hän voi omaksua abstrakteja käsitteitä, joita musiikin teoria on tulvillaan. Heidän taikaisin saamisensa kuorolaulun pariin on harrastukseen tulleen katkon takia toivotonta.

SE PIENI ERO...

Siis voi tehdä joko enemmän taikka vähemmän. Tärkeintä on nähdä ero tyttöjen ja poikien kuorotoiminnan tarpeissa. Me olemme erilaisia! Ei voi perustaa tyttökuoroa ja toimia sen kanssa kuin se olisi poikakuoro ja päinvastoin. Paljon riippuu ohjaajasta. Onko johtaja mies vai nainen, sillä ei liene niinkään suurta merkitystä, ainoastaan poikien ehdoilla toimiminen poikakuorossa on tärkeintä. Sekuntiakaan kuoroharjoitusajasta ei saa olla epävarma, kaikella tekemisellä pitää olla selvä merkitys.

Seminaarissa Tukholmassa esitelmöivät kirkkomusiikot Mihael Sager Kalmarin tuomiokirkkoseurakunnasta ja Anita Andersson Tomelillan seurakunnasta, molemmat poikakuorojen johtajia. Mihael Sager on lisäksi Svenska Kyrkans Gosskörforeningens -yhdistyksen puheenjohtaja.

Olisi mielenkiintoista kuulla tai lukea poikakuorojen kanssa työskennelleiden kuoronjohtajien kommentteja näihin ruotsalaisten seminaarissa kuulemiini ajatuksiin. Laaja suomalainen poikakuoroperinne ei ala, jos emme aloita sitä.

Kirjoittaja on Lohjan kanttori.

Kotiuruille etsitään uutta kotia!

En liten berättelse om hemorgeln liv
— **Pieni kertomus kotiurkujen elämästä**

Efter mitt studieår i Paris för Gaston Litaize på 1960-talet, beslöt jag att investera och skaffa en egen hemorgel. Vi var fyra kyrkomusiker som gjorde en seriebeställning hos **Veikko Virtanen**. År **1968** fick jag min orgel, som blev mitt övningsinstrument. Som småbarnsmamma kunde jag planera och ta till vara all tid. — **Erinomainen kotiharjoitussoitin vaikka pienten lasten äidille!** Min dotter, Monica Groop har i många intervjuer berättat, att hon somnade varje kväll, medan mamma spelade Bachs musik.

— **Osaatko kuvitella mitään suloisempaa kuin saada nukahtaa kotona Bachin urkumusiikin säveliin!**

Orgeln har hållit stämningen mycket bra då den står i ett rum med avstängd värme. Luftens fuktighet har hållits konstant. — **Ja vielä hyväkuntoisen kotiurun säveliin!**

På grund av flyttning till en mindre bostad, säljer jag min hemorgel, som jag varmt vill rekommendera. Den lämpar sig för församlingssal, eller mindre kyrka, kapell, sommarkyrka, institution, kororgel, hemorgel. — **Nyt sille sitten etsitään uutta kotia — oletko kiinnostunut? Ta kontakt,**

soita ja kysy lisää: Astrid Riska tel. 09-712 281!

»Nuoruuden mielikuvani diakonissasta oli se tyypillinen nutturapäinen mustapukuinen nainen. Kuva tuntui liian kapealta ja olenkin halunnut murtaa sitä. Kun menin ensi kertaa ostamaan diakonian virkapukua, palasin kotiin nahkatakki ja nahkahousut kassissani.»

Ulla-Maija Kyrölästä vuoden diakoniatyöntekijä

»J uuri nyt tarvitaan näkyvää ja kuuluvaa kannanottoa ja vaikuttamista, ettei yhteiskuntamme hukkaisi sitä hyvää ja tasa-arvoista elämäntapaa, jonka olimme Suomessa saavuttaneet», espoolainen Ulla-Maija Kyrölä, vuoden diakoniatyöntekijä sanoo.

»Olen luonteeltani pioneeri. Minun on helppo lähteä mukaan uusiin tehtäviin ja kehitellä niitä. Haluan aktiivisesti olla työn muuttaja, en vain ulkopuolelta tulevien muutosten vastaanottaja. Joskus myös innostun liikaa, lupaan enemmän kuin on realistista ehtiä tai jaksaa.»

Vuoden diakoniatyöntekijäksi valittu diakonissa Ulla-Maija Kyrölä hehkuu iloa tunnustuksesta ja sanoo olevansa kaikin puolin vahvasti Elämän virran vietävänä. Palkitun monitoimijaisen kotijoukkoihin kuuluvat aviomies Hannu, rippikoulun käy-

neet Kimmo- ja Lauri-pojat sekä Tellu-niminen walesin springerspanieli.

Suomusjärveltä maanviljelijäperheestä lähtenyt Kyrölä kävi koulut Salossa. Lukion aikainen hengellinen murros vei seurakuntanuoriin, mutta ei aivan saman tien diakonian opintoihin. Vuosi kului Turun yliopistossa matematiikan, kemian ja fysiikan parissa lääketieteen opinnot tähtäimessä.

»Turussa kiinnostuin diakonissan ammatista ja pyrin opiskelemaan Helsingin diakoniaopistoon. Reilut kymmenen vuotta sitten erikoistuin psykiatriseen sairaanhoitoon ja mielenterveystyöhön, mikä oli hyvä satsaus. Koulutuksella on käyttöä seurakunnassa lähes päivittäin.»

Opiskelu on Ulla-Maija Kyröällä yhä veressä. Aikuiskasvatus ja sosiaalipsykologia kiinnostavat ja niistä on kertynyt jo komea määrä avoimen yliopis-

ton opintoviikkoja. Kaksivuotinen työnohjaajakoulutus on parhaillaan menossa samoin kuin omaan tahtiin etenevä psykodraamaohjaajakoulutus.

MUUTTUMISEN MAHDOLLISUUS

Diakoniatyöntekijöiden Liiton tunnustuksen saanut Kyrölä on toiminut reilut kymmenen vuotta Espoon Olarin seurakunnan diakoniatyöntekijänä. Toimenkuvaan kuuluu sekä henkilökohtaista asiakastyötä ja ryhmiä että lukuisa määrä muita vastualueita, jotka ovat vaihdelleet vuosien varrella. Eläkeläistyö, perhetyö, yhdyskuntatyö, mielenterveysyö, lähimmäispalvelu ovat työnkuvan perinteisemmästä päästä, kuluvalle vuosikymmenellä alkanut kriisityö ja diakonian aluevastuu Olarin ja Niittykymmun alueilla uudemmaa työskarkaa. Päättyvänä vuonna Ulla-Maija Kyrölä on ollut mukana kehittämässä erityissururyhmiä Espoon seurakunnissa.

Lähes koko työuran on mukana kulkenut sekä ammattiyhdistystoiminta että vastuullisia tehtäviä Kirkon kasvuryhmät- yhdistyksessä, hallituksessa ja kouluttajana.

»Kirkon kasvuryhmien tärkein anti on ollut minä-viestinnän oppiminen, usko oman muuttamisen mahdollisuuksiin ja ihmisenä kasvamiseen.»

IHANA, MAHDOTON TEHTÄVÄ

Käytännön työn radikaalia muutosta kuluneen vuosikymmenen aikana yksikään diakoniatyöntekijä ei kiellä. Ei myöskään Ulla-Maija Kyrölä.

»Alkuvuosina oli mahdollista tehdä pitkäjänteisempää terapiatyypistä auttamistyötä, sittemmin henkilökohtainen työ on muuttunut yhä enemmän kertatapamisten ja puhelinkeskustelujen suuntaan.»

»Vaihtelevuus ja monimuotoisuus ovat työn vaikeimpia asioita. Itse perustehtävähän on loputtomuudessaan aivan mahdoton: Auttaa niitä, joita muut eivät auta. Minkä muun ammattikunnan tehtävä on tehdä se työ, jota muut eivät tee!»

»Diakoninen sosiaalityö, nimenomaan taloudellisen avun tarpeen lisääntyminen on minulle vaikeinta. Kenties en olisi koko ammatissa, jos se puoli työtä olisi ollut keskeisintä opiskeluaikanani

ja työn alkutaipaleella. Kirkon ei mielestäni kuulu paikata sitä, minkä moderni yhteiskunta jättää tekemättä.»

Ulla-Maija Kyrölä toivoo, että seurakunnissa työntekijät ja mahdollisesti luottamushenkilöt asettaisivat yhdessä diakoniatyölle painopistealueet ja rajaukset, ettei se jäisi pelkästään työntekijän varaan. Parasta olisi, jos työntekijät onnistuisivat keskenään sopimaan, mihin kukin keskittyy, ettei kaikkien tarvitsisi ehtiä kaikkeen. Ihanteellisimmillaan työyhteisö löytäisi itse työtavat, joiden avulla jokainen voisi panna lahjansa ja persoonansa peliin. Se vapauttaisi yrittämästä olla jonkun muun kaltainen ja sallisi erilaisuuden.»

RAKKAUDEN PALVELUKSESSA

Diakonianäkysi?

»Haluan jakaa Jumalan rakkautta, jota olen itse saanut kokea. Haluan muistuttaa, että jokaisen elämä on tärkeä ja ihminen itsessään arvokas. Haluan auttaa ihmistä löytämään itsensä ja tehtävänsä, rohkaista katsomaan elämää silmiin, tunnustamaan tosiasiat, sallia itselleen oikeuden alkaa alusta.»

Ulla-Maija Kyrölä sanoo uskovansa enemmän konkreettisen tekemisen kautta julistettuun evankeliumiin kuin pelkkiin sanoihin.

»Molempia tarvitaan, mutta minun tehtäväni on kuunnella ja auttaa ihmisiä löytämään rakennusaineita elämäänsä. Tehtäväni on saattaa samassa tilanteessa olevia ihmisiä yhteen, että he voisivat tukea toinen toistaan. Suru-, bibliodraama-, kasvu-, rentoutus- tai meditaatioryhmissä tai äskettäin eläkkeelle jääneiden tapaamisissa ihmiset ovat keskustellen tai toiminnallisesti työskennellen hakenneet helpotusta ja uusia näkökulmia ongelmalliseen tai raskaaseen elämäntilanteeseen.»

Voimia omaan jaksamiseen Ulla-Maija Kyrölä sanoo saavansa ennen kaikkea rukouksesta.

»Yksin, kaksin, pienryhmässä, retiriiteissä, avoimen liikunnan ryhmässä. Rukous on kokonaisvaltaista fyysistä, psyykkistä ja hengellistä yhteyttä Jumalaan. Hän antaa liikkeen Elämän virtaan, jonka kuljetettavana koen vahvasti olevani.»

Lea Lappalainen

Perusteluja juhlavuoden diakoniatyöntekijän valitsemiseksi

*M*uutama vuosi sitten liiton hallinnossa käytiin keskustelua siitä, pitäisikö meidän ryhtyä valitsemaan vuoden diakoniatyöntekijää. Olimmehan nähneet mallia vuoden poliisista, vuoden sosiaalityöntekijästä jne. Asiaa ei tuolloin kuitenkaan nähty ajan-kohtaisena, mutta näin 40-vuotisjuhlavuoden kunniaksi se ponnahti uudelleen esille ja aika oli ilmeisesti kypsä. Alaostojen ja hiippakuntasih-terien kautta saimmekin viestiä eteenpäin ja liiton toimistoon tuli aivan kohtuullinen määrä suosituksia vuoden diakoniatyöntekijästä. Valinta ei ollut helppo: niin paljon hyviä hakemuksia saimme.

Hallituksen ainoa ehdoton kriteeri valinnalle oli se, että vuoden 1998 diakoniatyöntekijäksi valitaan diakoniatyöntekijä, joka tekee työtä seurakunnassa, sitä aivan perusseurakuntadiakoniaa. Muut kriteerit nousivat itse hakemuksista ja niistä painottuivat seuraavat:

— Vuoden diakoniatyöntekijä tekee työtä no-

peasti kasvaneessa seurakunnassa, jossa diakonian virkojen määrä on täysin epäsuhdassa seurakunnan väkimäärään nähden.

— Edellä mainitusta resurssien vähyydestä huolimatta työntekijä on pystynyt laaja-alaisesti vastaamaan diakoniatyön muuttuviin haasteisiin tehden henkilökohtaista asiakastyötä empaattisesti ja sielunhoidollisesti. Henkilökohtaisen työn lisäksi hän on pyrkinyt kokoamaan samassa tilanteessa olevia ihmisiä ryhmiin, joissa voidaan yhdessä keskustellen tai toiminnallisesta työskennellen etsiä muutosta tai helpotusta ongelmalliseen tai ras-kaaseen elämäntilanteeseen. Uusimpana esimerkkinä tästä erityissururyhmätoiminnan kehittäminen ja ryhmän ohjaajana toimiminen itsemurhan tehneiden omaisille tarkoitetussa ryhmässä

— Omaehtoisin, työn ohessa hankitun, jatkuvan lisäkoulutuksen avulla pitänyt yllä ammattitaitoaan.

— Toiminut myös erilaisissa luottamustehtävissä, mm. AKAVAn luottamusmiehenä.

— Joutunut myös omassa elämässään käymään »elämän koulua» mm. kahden asunnon loukun ja työssä uupumisen kautta.

Tervetuloa Diakoniatyöntekijöiden Liiton juhlavuoden 1998 diakoniatyöntekijäksi, diakonissa, psykologian erikoissairaanhoitaja, Ulla-Maija Ky-rölä Espoon Olarin seurakunnasta!

*Puhe vuoden diakoniatyöntekijän
julkistamistilaisuudessa Helsingin
Diakonissalaitoksen Auditoriossa 19.11.1998.*

Ideota ja ehdotuksia Toimitusten kirjan uudistajille

Suomen ev.lut. kirkon nykyinen Toimitusten kirja on ollut käytössä vuodesta 1985. Ajan patina ei siis vielä vaadi toimitusten kaavojen uusimista. Koko jumalanpalveluselämää ollaan kuitenkin parhaillaan uudistamassa niin, että jumalanpalvelukset olisivat entistä enemmän sitä, mitä niiden tulisi olla, Jumalan perhevään iloista yhteentulemista ja juhlaa. Tästä syystä kirkon päättäjät ovat halunneet, että myös kirkolliset toimitukset, niiden kärjessä kasteet, avioliittoon vihkimiset ja hautaan siunaamiset, saisivat hyväksyä kaiken sen kehittämistyön tulokset, jota on tehty jumalanpalveluselämän edistämiseksi. Siksi Toimitusten kirjaa ollaan uudistamassa.

Toimitusten kaavojen uudistaminen koskee niiden rakennetta, muotoa ja yksityiskohtia. Sisältöäkin varmaan halutaan uudistaa, mutta niin että toimituksia koskeva yhteinen uskonoppi säilyy vankkana perustana. Toimitusten perussäily ja sanoma siis säilyvät. Nyt etsitään sitä elämän kieltä, jossa toimitus toimitetaan.

Kun tavoite on tämä, on tärkeää tietää, millaisia kokemuksia nykyisten kaavojen keskellä työskennelleillä ja eläneillä on ja mitä heille on noussut mieleen kaavoja käyttäessään. Mitä he tekisivät toimituksille, jos olisi valta, niin kuin on mieli...

On tärkeää tietää, miten papit haluaisivat

uudistaa kirkollisia toimituksia ensi yhteydenotosta viimeisiin jälkitarkastuksiin asti, tai miten he ovat ehkä jo uudistaneet!

Jotta saisimme tämän selville, pyydämme apua. Pyydämme pappeja lähettämään meille ideoita ja muita ajatuksia, joita voisimme tarjota Toimitusten kirjaa uudistaville. Jos Sinulla on mielessäsi yksikin asia, johon toimitusten kohdalla pitäisi saada parannus, lähetä siitä viesti meille. Älä luota siihen, että »jokainenhan on tähän törmännyt». Meidän on tärkeää selvittää myös sitä, miten moni haluaa jotakin muutosta. Kun lähetätte palautetta, sen toivotaan todella koskevan kaikkia niitä lenkkejä, joista muodostuu toimituksen senkertainen ketju, toimituskustelusta sopimisesta ja pukeutumiskysymyksistä toimitusten jälkeiseen yhteydenpitoon saakka. Jos jossakin on syntynyt toimituksista omaa, paikallista käytäntöä, toivomme saavamme siitä näyttöä ja tietoa.

Lähetä palaute postitse osoitteella Käytännöllisen teologian laitos/Esko Koskenvesa, PL 33 00014 Helsingin yliopisto, tai faksina 09-191 23855 tai sähköpostina esko.koskenvesa@helsinki.fi

Vastaa nimettömänä tai nimellä. Jos saamme nimellä vastanneiden osoitteen, lähetämme pienenä tervehdyksenä laitoksemme jonkin julkaisun tältä vuosikymmeneltä.

Esko Koskenvesa
käytännöllisen teologian professori

Johanna Räsänen
teol. tri

LIITTOJEN UUDET JÄSENET

Pappisliitto

Varsinaiset jäsenet:

Aronen Juha, Rautjärven ja Simpeleen srky
Huomonen, Pirkko, Oulaisten srk
Jormakka, Jyrki, Herättäjä-Yhdistys
Karhulahti, Juha, Perhon srk
Katajamäki, Mika, Haapajärven srk
Koivisto, Ilona, Kaksoisjärjestäytynyt
Leino, Kirsi-Maria, Suomen Lähetysseura
Leino, Reijo, Suomen Lähetysseura
Lähteenmaa, Raimo, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys
Maanselkä, Kimmo, Savonlinnan kristillinen opisto
Majamäki, Hannu, Kirkkohallitus
Pekkala, Pekka, Simoniemi
Riihelä-Oredsson, Lena, Föglö förs
Taipale, Katri, Hirvensalmen srk

Maisterijäsenet

Koskela, Tarja, Helsinki

Ranta, Leena, Helsinki

Ruuskanen, Katianna, Helsinki

Diakoniatyöntekijöiden Liitto

Ahonen, Riitta, diakonissa, Kuoreveden srk
Kangas, Anna-Liisa, diakonissa, Vaasan suom. srk
Konttinen, Johanna, diakonissa, Tervolan srk
Mäntymäki, Jukka, diakoni, Etelä-Pohjanmaan ev.lut. kansanlähetys
Pietinen, Helena, diakonissa, Asikkalan srk
Rusava, Satu, diakonissa, Porin srky/Länsi-Pori
Rusi, Sannamari, diakonissa, Vantaan srky/Rekola
Väätäinen, Sirkka, diakonissa, Vantaan srk

Kanttori-urkuriliitto

Varsinaiset jäsenet:

Erkkilä, Vesa, Askolan srk
Kataja, Hanna-Maria, Tampereen srky
Miettinen, Ulla, Hartolan kunta
Miettunen, Sanna, Rovaniemen srk
Pyrhönen, Ville, Lappeenrannan srky

Mikä on Doctor of Ministry -tutkinto?

Suomalaisessa tutkintojen kentässä Doctor of Ministry (DMin) on varsin tuntematon. Se tulee vastaisuudessa tutummaksi, kun ammattikorkeakoulut alkavat päästä kehityksessään siihen pisteeseen, että ne suoltavat myös ammatillisia tohtorintutkintoja.

Yhdysvalloissa, mistä on palannut jo muutama tämän tutkinnon suorittanut, tilanne on perin toisenlainen kuin meillä Suomessa. Siksi DMin on vaikeasti sijoitettavissa tutkintojen kenttään. Olen lähes parin vuosikymmenen aikana törmännyt siihen. Aluksi tutustuin siihen stipendimat kallani Yhdysvalloissa. Hongkongin luterilaisessa teologisessa seminaarissa olin sen suunnittelussa ja toteutuksessa mukana työtä johtaneen komitean puheenjohtajana. Parastaikaa toimin yhden tutkintoa suorittavan paikallisena ohjaajana. Tältä pohjalta olen koettanut hahmottaa sen merkitystä ja tasoa.

1. DMin ei ole sama kuin teol.tri. Kun joku amerikkalainen teologi mainitaan tohtoriksi, hän on tavallisimmin fil.tri. Ani harva teologinen seminaari voi näet antaa korkeinta teologista arvoa. Yleisimmin tämä tapahtuu yhdessä jonkin yliopiston kanssa, jolloin päädytään PhD -tutkintoon, jonka yliopisto antaa. Opiskelu voi silti tapahtua molemmissa samanaikaisesti ja oppilaitokset ovat yhteistyössä. DMin ei siis ole teologian tohtori eikä jokainen amerikkalainen tohtori Se ja Se, vaikka olisikin teologi, ole teologian tohtori.

2. Teologian tohtori ja DMin eroavat mielestäni siten, että edellinen on *akateeminen* tutkinto, jälkimmäinen *ammattillinen*. Akateemisen tutkinnon suorittanut voi toimia tietyin edellytyksin päätoimisesti seminaarin opettajana, ammatillisen tutkinnon suorittanut vain tuntiopettajana.

3. Käytännössä tämä merkitsee samalla sitä, että molemmilla tutkinnoilla on eri tavoite. Akateeminen tohtorintutkinto tähtää ennen muuta tieteelliseen työskentelyyn. Ammatillinen sen sijaan pyrkii teologisesti arvioimaan käytännön työtä ja luomaan käytännön pohjalta teologista ajattelua. Tässä johtuu, etteivät nämä ole samalla tavalla rinnastettavia tutkintoja. Edellinen tähtää tieteelliseen opetukseen ja tutkimukseen, jälkimmäinen ammatillisen tason korottamiseen.

4. Suomalaisessa kontekstissa pyritään yhtenäis-

tämään kaikki tutkinnot akateemiselle tasolle. Kirkkomme on tässä suhteessa kuitenkin jo tehnyt ratkaisun ammatillisen koulutuksen suuntaan siinä vaiheessa, kun eräisiin kirkollisiin virkoihin alettiin vaatia korkeimmalla kiitoksella hyväksyttyä pastoraalitutkintoa. Tosin käytännössä akateemista tutkintoa on arvostettu siten, että se on lähes sellaisenaan hyväksytty ammatillista pätevyyttä osoittamaan. Nykyinen laudaturpastoraali on selkeämmin ammatillinen ylempi tutkinto ilman amerikkalaista tohtori-titteliä; onhan sen kehittämisen lähtökohtana ollut juuri yhdysvaltainen DMin -tutkinto. Tämän erilaisen korostuksen nielaiseminen on ollut kirkossamme hankala asia.

5. Ammatillinen DMin -tutkinto luo jatko-opintoja haluavalle tilaisuuden järjestelmällisiin jatko-opintoihin, jotka kaiken lisäksi pyrkivät ottamaan huomioon mahdollisimman pitkälle jatko-opintoja suorittavan käytännön kokemuksen ja teologian soveltamisen siihen tai siitä löytyvän teologian tunnistamisen. Opintojen metodinen puoli ottaa huomioon myös erilaiset yhdessäoppimisen muodot ja käyttää joskus tieteellisistä metodeista poikkeavia työtapoja.

Ekumeeninen ja kansainvälinen kanssakäyminen tuo myös tällä tavoin uudenlaisia virikkeitä toimintaan ja opintoihin. Eriytymisessä on oma rikkautensa. DMin -tutkinto kuuluu osana opiskelumahdollisuuksien laajenemiseen. Näyttää siltä, että tutkinnon englanninkielinen nimi on yleistymässä käytännössä. Näin menetellen ollaan varmaan oikeilla linjoilla, koska meillä ei ole vielä vastaavaa tutkintoa.

Pirkko Lehtiö

3.1.

2. sunn. joulusta

Lk 2: 41–52

Suunniteltu Helsingin tuomiokirkon jumalanpalvelukseksi

SEURAKUNNAN KUVAS

Sunnuntai on joulun jälkeisiä »hiljaisia» pyhiä. Seurakunta on piskuinen. Tunnollisimmat kirkossakäviäjät ovat paikalla. Ehkä Tuomiokirkon peruskorjauksen valmistuminen houkuttelee satunnaisia kirkkovieaita. He haluavat nähdä ehostetun kirkkosalin valoisuuden ja kauneuden. Jo kirkon valo, uudet valkeat kirkkoteksteilit, alttarin neljä kynttilää ja joulukuusi kuorissa antavat vahvan kokemuksen »Jumalan huoneen ihanuudesta». Ehtoollista vietetään Tuomiokirkossa joka sunnuntai. Kuoroa ei ole saata-villa, mutta uruilla saadaan musiikillista rikkautta jumalanpalvelukseen.

JUMALANPALVELUKSEN RUKOUKSET

Yhteisen ripin kehotussanat s. 17 tai seuraava:

Kristuksessa rakkaat veljet ja sisaret. Jeesus meni kaksitoistavuotiaana temppeliin kuulemaan Raamatun sanaa. Niin olemme mekin tulleet kirkkoon olemaan hiljaa, rukoilemaan ja kuulemaan taivaallisen Isämme puhetta meille. Sanallaan hän rohkaisee meitä elämään lapsinaan. Me tunnustamme että emme ole eläneet hänen tahtonsa mukaisesti. Emme ole olleet kuuliaisia omantuntonne äänelle. Siksi me kumarrumme taivaallisen Isämme eteen ja tunnustamme hänelle syntimme näin sanoen.

Synnintunnustus s. 19: »Jumala, sinä kolmiyhteinen...»

Synninpäästö s. 20: »Olkaa turvallisella mielellä...»

Päivän rukous: vaihtoehto 1.

Yhteinen esirukous laaditaan erikseen. Väleissä lauletaan virsi 194:1 ensimmäinen säe: »Jumala on läsnä, häntä rukoilkaamme, pyhydessä palvokaamme.» Kuolleita ilmoitettaessa syytetään alttarille

kynttilät ja soitetaan lyhyt urkusäe.

Ehtoollisrukous s. 33: »Me ylistämme sinua...»

Kiitosrukous s. 326 Jouluaika: »Taivaallinen Isäme...»

MUSIIKKI

Koska kuoroa ei ole käytettävissä, urkumusiikilla elävöitetään jumalanpalvelusta. Teemana on perinteisen barokin lisäksi päivän virren säveltäjän Toivo Kuulan urkumusiikki.

Alkuvirsi 200: 1–4, johon on barokin mestareiden (mm. Bach, Homilius ja Sheidt) sävelmiä nimellä »Wo soll Ich fliehen hin» tai »Auf meinen lieben Gott».

Kiitosvirsi 126

Päivän virsi 196

Saarnavirsi 201: 1, 2

Uhrivirsi 255

Ehtoollisen aikana virsi 232 ja Toivo Kuulan Intermezzo, op 16b n:o 2.

Päätösvirsi 212:1,2

Päätössoitto Toivo Kuulan Preludi e-molli, op. 16b n:o 1.

TEHTÄVÄNJAKO JUMALANPALVELUKSESSA

Ennen jumalanpalvelusta saarnaaja kättelee seurakuntalaisia ovella.

Avustajat lukevat 1. ja 2. lukukappaleen.

Avustajat keräävät kolehdin, jonka liturgi siunaa.

Uskontunnustuksena Nikean uskontunnustus.

SAARNAN VALMISTELU

Evankeliumi Lk 2: 41–52 on tuttu ja kaunis kuvaus Jeesuksen ja hänen perheensä matkasta Jerusalemin temppeliin pääsiäisjuhille. Jeesus on 12-vuotias, joten itsenäistyminen ja oman tien etsiminen alkavat jo orastaa. Ainakin seuraavat teemat nousevat tekstistä:

ITSENÄISTYMINEN

Jeesus jäi temppeliin vaikka hänen vanhempansa lähtivät jo kotimatalle. Se oli hänen oma valintansa. Hän etsi identiteettiään. Tässä hän ei poikennut

ikätovereistaan. Murrosiässä nuori tarvitsee samastumiskohteita. Välttämättä omien vanhempien malli ei riitä. Kasvu aikuisuuteen näyttäytyy usein kapinana kasvattajia kohtaan ja irtiottona heidän antamista malleista. Ymmärrettävästi vanhemmat kantavat huolta siitä, että nuoren suunta ohjautuu oikeaan. Moni isä ja äiti voi samastua Jeesuksen vanhempien huoleen kun nämä huomasivat pojan jääneen pois paluumatkasta. Itsenäistyminen on kuitenkin välttämätön. Vanhempien on hyvä muistaa että itsenäistynyt nuori tarvitsee myös aikuisen antamia rajoja ja turvaa. Vain siten hänestä voi kasvaa vastuullinen aikuinen.

SITOUTUMINEN

Jeesus istui temppelissä kuuntelemaan opettajia. Hän imi viisaiden opetuksia kyselemällä ja kommentoimalla. Hän imi myös sitä ilmapiiriä, joka ympäröi häntä temppelissä. Sitoutuminen Jumalaan kasvoi ja vahvistui kuuntelemisen ja oppimisen kautta: »Minun tulee olla Isäni luona!» Sitoutuminen kristilliseen uskoon ja elämäntavotukseen syntyy parhaiten lapsena ja nuorena. Lapsi kyselee avoimesti Jumalasta. Kun vierellä on aikuinen, joka antaa tilaa kysymyksille, silloin on edellytykset turvallisen ja terveen jumalasuhteen syntymiselle. Lasta kannattaa tuoda kirkkoon. Hän aistii herkästi pyhyden ilmapiirin. Kun hänen lähellään on aikuinen, turvallinen kuva lapsuuden kirkosta painuu syvälle hänen kokemusmaailmaansa. Tuo kuva ja ilmapiiri voi johtaa hänet aikuisenakin jumalanpalvelukseen.

KUULIAISUUS

Luukkaalla on tarve korostaa Jeesuksen esimerkillisyyttä. Hän lähti tottelevaisesti kotimatalle vanhempiensa mukaan ja oli heille kuuliainen. Täysi itsenäisyys ei vielä ollut ajankohtainen. Vielä hän ei ollut kypsä ottamaan vastaan tehtäväänsä. Se tapahtui kasteessa Jordanilla. Siihen saakka hän varttui vanhempiensa hoivissa. Kuuliaisuus Jumalaa kohtaan ei ollut ristiriidassa vanhempien ohjauksen kanssa. Kuuliaisuus ei ole sokeaa tottelemista. Se tulee kyselemisen, kuuntelemisen ja oppimisen kautta. Kirkossa tulee olla tilaa etsimiselle ja kyselemiselle. Kaikki olemme oppilaita. Olemme kasvamassa kristittyinä. Jeesuksen tavoin saamme kysellä. Saamme katsella Jumalan huoneen ihanuutta. Saamme ihmetellä hänen läsnäoloaan elämässämme.

Olli Hallikainen ja Tuomas Karjalainen

6.1.

Loppiainen

Mt 2: 1–12

Sanan jumalanpalvelus Töysän kirkossa loppiaina

SEURAKUNNAN KUVAUS

Töysä on pieni, hieman yli 3000 jäsenen seurakunta Etelä-Pohjanmaalla. Seurakunnassa on kaksi pappia, kanttori, diakoni, vapaaehtoinen lähetys sihteeri ja päiväkerhon työntekijät. Jumalanpalveluksen suunnitteluun osallistuivat lähetys sihteeri, kanttori ja molemmat papit.

RUKOUKSET

Jumalanpalveluksen rukoukset ovat esirukousta lukuun ottamatta Jumalanpalvelusten kirjasta (JPK), samoin johdatus synnintunnustukseen ja rippisanat. Esirukous laaditaan yhdessä lähetystyöjohtokunnan kanssa johtuen loppiaisen sanomasta.

MUSIIKKI

Jumalanpalveluksen musiikkia suunniteltaessa on käytetty ainoastaan Messulauluja -kirjaa. Kirkossa, alttarikuorissa on päiväkerholaisten rakentama joukluseimi, johon lapset evankeliumin lukemisen aikana tuovat idän tietäjät.

TEHTÄVÄJAKO

Jumalanpalveluksessa liturgina on kirkkoherra Pauli Kaivosoja, saarnaa seurakuntapastori Jukka Pukkila ja kanttorina on Risto Lehtinen. 1. ja 2. Lukukaplaaleen lukevat lähetystyöjohtokunnan jäsenet, jotka osallistuvat myös esirukouksen toteuttamiseen.

JUMALANPALVELUKSEN KULKU

I JOHDANTO

1. Johdantomusiikki
Alkusoitto ja virsi 43

2. Alkusiunaus

- L: Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.
S: Aamen, aamen, aamen.
Vuorotervehdys
L: Herra olkoon teidän kanssanne.
S: Niin myös sinun henkesi kanssa.

Pyhäpäivän ja jumalanpalveluksen esittely, johdantosanat

3. Yleinen rippi

Synnintunnustus

L: Herra, sinä olet valo, mutta en katso sinua. Sinä

olet tie, mutta en seuraa sinua. Sinä olet totuus, mutta en etsi sinua. Sinä olet elämä, mutta en tunnusta sinua. Sinä olet opastajani, mutta en tottele sinua. Sinä olet Jumalani, mutta en puhu sinun kanssasi. Ja kuitenkin, Herra, kun teen väärin ja pilaan elämäni, olen onneton ja syytän sinua. Herra, anna minulle anteeksi. Tätä pyydän Jeesuksen Kristuksen, Vapahtajani tähden. (JPK s. 45)

Synninpäästö

L: Raamatun sana vakuuttaa, että mikään kadotustuomio ei kohtaa niitä, jotka ovat Kristuksessa Jeesuksessa. Hänen palvelijanaan Julistan sinulle synnit anteeksi Isän, ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. (JPK s. 47)

S: Aamen, aamen, aamen.

Kiitorukous: Kirkkokuoro, Valon hymni, nro 64, Messulauluja

4. Herra, armahda (Kyrie)

S: Herra, armahda meitä Kristus armahda meitä. Herra armahda meitä.

5. Kunnia ja kiitosvirsi Pyhälle Kolminaisuudelle

L: Kunnia Jumalalle korkeuksissa,

S: maan päällä rauha ihmisillä, joita hän rakastaa.

Kiitosvirsi Pyhälle kolminaisuudelle.

S: Me kiitämme, me kunnioitamme. me palvomme ja ylistämme sinua.

K: Me tuomme sinulle kiitoksen suuren kunniasi tähden. Herra Jumala, taivaallinen kuningas, Jumala, Isä, Kaikkivaltias.

S: Me kiitämme, me kunnioitamme. me palvomme ja ylistämme sinua.

K: Herra, Jumalan ainoa Poika, Jeesus Kristus. Herra Jumala, Jumalan Karitsa, Isän Poika, joka kannat maailman synnin, armahda meitä, joka kannat maailman synnin, ota vastaan rukouksemme, joka istut Isän oikealla puolella, armahda meitä.

S: Me kiitämme, me kunnioitamme. me palvomme ja ylistämme sinua.

K: Sinä yksin olet pyhä, sinä yksin olet Herra, sinä yksin olet korkein, Jeesus Kristus, Pyhän Hengen kanssa Isän Jumalan kunnia.

S: Aamen, aamen, aamen.

4. Päivän rukous

L: Taivaallinen Isä, sinä johdatit idän tietäjät Betlehemiin seimelle. Opasta myös meidät sanasi valossa Jeesuksen luo. Avaa silmämme ja sydämemme, että näkisimme hänen kirkkautensa. Auta meitä pysymään hänen yhteydessään, niin että voisimme heijastaa hänen valoaan ja julistaa sanomaa hänestä lähellä ja kaukana oleville. Kuule meitä Poikasi Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme kautta. Aamen.

II SANA

8. 1. Lukukappale. Jes. 60: 1–6

Kirkkokuoro: »Sanasi anna meille puhua». Nro 59, Messulauluja

9. 2. Lukukappale. Ef. 3: 2–9

10. Päivän virsi 425

11. Evankeliumi. Mt 2: 1–12

12. Saarna

Kirkkokuoro: »Elää Kristus kuninkaamme», nro 59, Messulauluja

13. Uskontunnustus (Apostolinen uskontunnustus)

14. Virsi 46

15. Yhteinen esirukous

Kolehdin siunaaminen

L: Me ylistämme sinua, Jumalamme, kaikkien hyvien lahjojen antajaa. Me kannamme eteesi, mitä olemme lahjaksi saaneet. Sinun omastasi me sen sinulle annamme. Siunaa tämä kolehti.

Esirukousaiheiden ilmoittaminen.

Liturgi aloittaa yhteisen esirukouksen, josta osan lukee lähetystyöjohtokunnan jäsenet. Liturgi päättää esirukouksen.

16. Isä meidän

IV PÄÄTÖS

L: Kiitäkäämme Herraa

S: Jumalalle kiitos. Halleluja, halleluja, halleluja.

25. Siunaus (seurakunta seisoo)

S: Aamen, aamen, aamen.

Lähetäminen

26. Päätösmusiikki

Virsi 447 ja loppusoitto.

SAARNA

Parempi katsoa

Ensinnäkin, loppiaisen aihehan on perinteisesti lähetystyö. Tulivathan idän viisaat miehet eri suunnilta, »valittujen ulkopuolelta». Saarnan voi tietysti rakentaa puhtaasti lähetysasian varaan, siitähän ei koskaan puhuta tarpeeksi. Tarkoitin, että seurakunnissa joudutaan käyttämään paljon aikaa erilaisten »jippojen» kehittämiseen, että saataisiin rahaa lähetystyölle. Meille on jostain tullut sellainen käsitys, että täytyy jäädä jotain käteen antaessaan. Idän viisaat jättivät lahjansa kyselemättä sen enempää. Heille riitti, mitä he löysivät ja mitä he näkivät. Tänään voi kysyä jäikö heiltä jotain vielä tekemättä. Näke-

vähän tänäänkin monet Jeesuksen, etenkin näin joulun aikoina, mutta sitten lähdetään vain pois Jeesuksen seimen luota. Perästä kuluu jos kuuluu. Mielikuvituksen voi tietysti antaa laukata, juosta sutena metsässä, ja kysyä, mahtoivatko tietäjät seurata tapahtumia Pyhällä maalla.

Toinen aihe saarnaan voi löytyä Herodeksen sanoista: »Kun löydätte lapsen, niin ilmoittakaa minulle, jotta minäkin voisin tulla kumartamaan häntä.» Kumartelemaanhan tässä joutuu itse kukin vähän joka suuntaan, jotta säilyttää ihmisten arvomaailmassa paikkansa. Minulla on sellainen olo, että puhtaana ideologian ajat ovat ohii tässä moniarvoisessa maailmassa. Saatan olla toki väärässä. Kuka kumartaa mitäkin, rahaa, valtaa, suhteita, markkinavoimia. Neuvoahan jokainen joutuu kysymään ajan viidakossa. Toivottavasti neuvoja ei ole Herodes, jolle oman voiton pyynti tuntui olevan asia numero yksi. Tietäjiä ei missään nimessä voi kutsua perässä juoksijoiksi tai sopulilaumaksi nykysuomella. Heillä oli selvä merkki, mitä he seurasivat. Jäi vähän sellainen olo, että Herodes ei nähnyt samaa merkkiä, minkä tietäjät näkivät. Tästähän Jeesuskin meitä moittii, nähdään kyllä merkkejä, etsitäänkin merkkejä, mutta vaan ei oikeita.

Töysän seurakunnan työntekijät

10.1.

1. sunn. loppiaisesta

Mt 3:13–17

Virret:

Johdantovirsi 425

Päivän virsi 233

(Evankeliumin jälkeen)

214

Offertorio 120

Ylistysvirsi 421

Päätösvirsi 442

Jotta täyttäisimme Jumalan vanhurskaan tahdon

Johannes esteli, kun Jeesus tuli hänen luokseen kastettavaksi. Silloin Jeesus sanoi hänelle: »Näin meidän on tehtävä, jotta täyttäisimme Jumalan vanhurskaan tahdon.» Jumalan vanhurskas tahto on hänen hyvä tahtonsa, hänen tahtonsa pelastaa meidät kadotukselta. Jumalan vanhurskaan tahdon takia Jeesus piti kastaa ja sen takia hänen piti kärsiä ja kuolla; sen takia meidät on kastettu ja sen takia me kastamme ja opetamme.

Jeesuksen kaste oli hänen »vihkimyksensä» tai »voitelunsa» Messiaaksi. Jeesuksen kasteen jälkeen saamme evankeliumeista lukea hänen ihmeteoistaan ja opetuksistaan. Niiden jälkeen tulevat kärsimystie, ristiinnaulitseminen ja ylösnousemus, ja lopulta vielä Jeesuksen oppilailleen antama käsky kastaa ja opettaa sekä lupaus olla omiensa kanssa joka päivä maailman loppuun saakka. Julkisen toimintansa alussa Jeesus kastetaan, ja ylösnousemuksensa jälkeen hän antaa seuraajilleen kastekäskyn. Jeesus kastettiin vedessä ja Jumalan Henki laskeutui hänen päälleen. Samoin ovat vesi ja Henki mukana kirkonkin kasteessa.

Kristityn uusi elämä, elämä Kristuksen yhteydessä, alkaa kasteesta. Meidät on aikanaan kastettu, mutta jotta oppisimme tuntemaan Jumalan, meidän puolestamme on myös rukoiltu, meitä on kasvatettu

ja meitä on opetettu. Kun lapsi kastetaan, hänen perheensä ja kumminsä saavat tehtävän kasvattaa kastettu lapsi kristilliseen uskoon ja seurakunnan yhteyteen. Jos kasteen saa vasta aikuisena, opetus tapahtuu ennen kastetta. Kummassakin tapauksessa opetus on hyvin tärkeää. Jeesuksen kastekäskeykin sisältää myös käskeyn opettaa. Kastekäskey ei ole vain kastekäskey vaan samalla opetuskäskey. Tätä käskeyä tulee noudattaa niin seurakunnan kuin perheenkin. Kenellekään ei ole itsestään selvää, mitä on usko Luojaan, Vapauttajaan ja Elämän antajaan. Jotta tämä usko voisi uudistaa elämämme joka päivä, me kaikki tarvitsemme opetusta ja yhteyttä muihin uskoviin. Kaste yhdistää meidät siihen Mestariin, jonka Johannes kastoi Jordanissa, sekä hänen seuraajiansa joukkoon. Kaste ei ole vain uskonnollinen tapa. Siinä vaikuttaa Jumalan Henki.

Kastekäskyllä on myös nimi lähetyskäskey. Jeesus käskey oppilaidensa mennä ja tehdä kaikki kansat hänen opetuslapsikseen. Kristillinen usko oli alusta asti kaikille ihmisille kuuluvaa, ei vain tietyille ihmisryhmälle. Jos näin ei olisi ollut, ei myöskään olisi kukaan tullut sitä tuomaan maailman ääriin saavalle Suomen kansalle. Ilosanoma kuitenkin saavutti meidät. Me olemme nyt Kristuksen seuraajia ja kuuntelemme niin kuin apostolitkin Ylösnouseen kehotusta mennä, kastaa ja opettaa. Hän lähettää meidätkin. Toiset hän lähettää kauas ja toisten paikka on siellä missä he ovat kasvaneet. Kaikkialla kristityt elävät seurakuntina, joille on annettu tehtävä kastaa ja opettaa. Voisimme sanoa myös kastaa ja kasvattaa, sillä opetustehtävä on laajempi kuin helposti ymmärrämme sanasta opetus. Meillä, jotka uskomme kasteen perustuvan Jumalan pelastustahtoon, on tehtävä viedä lapsemme kasteelle, kasvattaa lapsiamme uskoon ja luottamukseen sekä pyrkiä Jumalan tahdon mukaiseen elämään, jotta koko elämällemme noudattaisimme Ylösnoussen käskeyä. Jumala voi meidän avullamme »opettaa» toisille ihmisille jotain kristillisestä uskosta, vaikka me kaikki emme olekaan seurakunnan opettajia emmekä erityisen esimerkillisiä. Niiden tehtävien lisäksi, jotka meillä on lähipiirissämme, meillä on tehtävä tukea niitä, jotka Jumala lähettää työhön sellaisten kansojen pariin, joille Jeesus Kristus on tuntematon. Voimme tukea lähetystyöntekijöitä rukouksin, yhteydenpidolla ja aineellisesti. Heitä ei lähetetä turhaan, vaan evankeliumia tarvitaan kaikkialla. Kristus on monessa maankolkassa tuntematon, mutta »hänen opetustaan ikävöivät kaukaiset rannat», Jesajan kirjan ilmausta lainatakseen.

Johanneksen piti kastaa Jeesus, jotta »Jumalan vanhurskas tahto täytettäisiin». Jumalan hyvän tahdon takia seurakuntien on kastettava, opetettava ja lähetettävä. Sama Jumalan hyvä tahto on perusta niille tehtäville, joita jokaisella yksittäisellä kristityllä on.

Laura Maria Raitis

17.1.

2. sunn. loppiaisesta

Jh 2: 1–11

Virret:

46: 1, 5–7

131: 4

425: 3–4

537: 1–2

441: 1–

(221)

603

Mihin ihmeitä tarvitaan?

Olin kerran saarnaamassa kirkossa, jossa oli vähänpuoleisesti ihmisiä. Kirkkoherra lohdutteli: »Älä välitä, täällä on yleensäkin vähän sanankuulijoita. »Mitäpä tuosta», ajattelin, mutta rovasti jatkoi: »Jos pannaan paikallislehteen uutinen, että ensi pyhänä tämän kylän rovasti saarnaa makuulta, sitä ihmettä tulevat töllystelemään kaikki.»

Ihmiset ovat persoja ihmeille. Aivan mitättömän arkinenkin tapahtuma voi käydä ihmeestä ja saa joukot liikkeelle. Puhumattakaan ihmeistä, joissa luonnonlait näyttävät kumoutuvan. Kaanaan häiden ihme, veden muuttuminen viiniksi, oli tällainen vakiintuneet käsitykset mullistava miraakkeli.

Mihin ihmeitä yleensä tarvitaan? Mihin tarvittiin Kaanaan ihmettä?

HÖMPPÄÄ JA HUUHAATA

Länsimaissa pitkään vallassa ollut ns. tieteusko menettää jatkuvasti asemiaan. Jos se merkitsee sitä, että samalla hukataan ilmiöiden tutkiminen ja epäily, terveen järjen käyttö, tieteen aliarvostus koituu meidän vahingoksemme. Menetetyn tilalle me saamme sitä, mitä nykyisillä uskontojen markkinoilla liikkuu. Joukossa on paljon hömppää ja huuhaata. Silti poikkeuksellisilla tapahtumilla ja ilmiöillä voi olla meidän elämäämme ajatellen myönteistä merkitystä.

Voimme ajatella, että meidän todellisuutemme ympärille kiertyy paksua, läpinäkyvää lasia. Mitä kauemmas yritämme katsoa, sitä vähemmän lasin lävitse näemme. Kuitenkin näemme jotakin. Saamme aavistuksen siitä, että oman todellisuutemme äärirajoilla ja jopa sen tuolla puolen tapahtuu jotakin. Ihmeiden maailma kuuluttaa meitä vastaan ikään

kuin paksun lasin takaa. Siellä todellisuus on jo muuntunut toiseksi: se on toisenlaista, se yllättää ja muuttaa meitä.

Uusi todellisuus murtautuu ihmeinä meidän keskellemme.

IHMEITTEN KAUPPAMIEHIÄ

Ihmeillä on nykyisillä uskonto- ja kulttuurimarkkinoilla paljon käyttöä. Liikkeellä on monenlaisia uskomusten kauppamiehiä. On niitä, jotka julistavat oppejaan sulasta palvelunhalusta ja uskonnollisesta antaumuksesta. Joukossa on kuitenkin myös niitä, jotka haluavat hyötyä kuulijoistaan taloudellisesti, luovat riippuvuutta ja sairautta ympärilleen.

Meidän eurooppalainen ja pohjoismainen elämänmuotomme on erityisen altis uskonnollisen hömpän kaupparatsuille: emme ole vielä tottuneet avoimesti käsittelemään uskonnollisia ilmiöitä, ne ovat olleet meille niin kauan tabuja.

TERVE JA EPÄTERVE USKONNOLLISUUS

Vaikeus on siinä, missä kulkee terveen ja epäterveen uskonnollisuuden välinen raja. Onko tuo raja päivän evankeliumin pohjalta piirrettävissä? Jeesuksen toiminta Kaanaan häissä viittaa tiettyyn rajalinjaan, joka on yleensä muissakin Jeesuksen »tunnusteoissa» samantyyppinen.

Jeesus ei tehnyt ihmettä vain hämmästyttääkseen kuulijoitaan. Jeesus antoi ohjeet suorastaan pidättävän niukkasanaisesti: »Täytäkää astiat vedellä... Ottakaa nyt siitä ja viekää pitojen valvojallesse.» Toimintaohjeissa ei ollut mitään, mikä olisi ruokkinut läsnäolijoiden uskonnollista mielikuvitusta. Ne muistuttivat pikemminkin hovimestarin neuvoja kuin uskonnollisen markkinamiehen sanallista vuodatusta. Kuitenkin Jeesuksen persoonassa ja toiminnassa oli juuri sitä läpikuultavuutta, joka tuo Jumalan maailman meidän ulottuville.

JUMALA ON KAIKESTA HUOLIMATTA LÄSNÄ

Miksi Jeesus oli pidättäväinen? Miksei hän »lyönyt kunnolla rahoiksi», kun hänellä oli siihen taito ja valta? Vastausta voidaan etsiä päivän evankeliumitekstin alkupuolelta.

Jeesus sanoi äidilleen: »Minun aikani ei ole vielä tullut?» Jeesus ei ollut täysin valmis paljastamaan messiaanista alkuperäänsä. Sen aika oli koittava myöhemmin. Pidättävyyteen oli kuitenkin myös toinen syy: ihmeen tehtävänä oli julistaa Jumalan valtakunnan saapumista — ja vain sitä. Jeesuksessa Kristuksessa Jumalan valtakunta saapuu meidän keskellemme. Jumala itse on läsnä tämän elämän ylläpitäjänä, pelastuksen lahjoittajana ja toivon jakajana.

Tarvitsemme ihmeitä Jumalan läsnäolon merkiksi ja vahvistukseksi. Ihmeen ei kuitenkaan tarvitse aina olla luonnonlait murtava miraakkeli. Ihme on esimerkiksi siinä, että suomalaisen seurakunnan nimikoteyön tukemana afrikkalainen nuori pääsee opiske-

lemaan ja saa ammatin.

Kun olimme lapsia, meitä ei ehkä kasvatettu kristilliseen uskoon. Kodin arvot saattoivat olla materialistisia. Nykyään tapaa aika paljon jopa luterilaiseen kirkkoon kuuluvia ihmisiä, jotka torjuvat oman kirkon uskon ja hyväksyvät samalla melkein minkä tahansa muun uskonnon tai uususkonnon. Tällaisissa olosuhteissa on suoranainen ihme, että ihminen voi omaksua uskon Kristukseen.

Ihmeitä kuitenkin tapahtuu. Ne kertovat siitä, että Jumala pitää meistä huolta. Siksi meillä on toivoa.

Juhani Pörsti

24.1.

3. sunn. loppiaisesta,

1. rukouspäivä

Mt 8: 5–13

Virret:

Alkuvirsi 184

Kolminaisuusvirsi 122

Päivän virsi 296

Ehtoollisosan alussa 389

Ehtoollisvirsi 229

Päätösvirsi 307: 1, 2

Sadanpäällikön fides qua

Tämä teksti tarjoaa mahdollisuuden pohtia sellaista fundamentaaliteologista kysymystä kuin että mitä se usko oikein on. Mies, jonka uskon Jeesus asetti kaikkien esikuvaksi, ei kuulunut uskovaisten joukkoon sosiologisesti. Luukas kertoo miehen olevan jumalaapelkäävä pakana, joka on rakennuttanut synagogankin, mutta Matteus jättää tämän merkittävän seikan kertomatta. Koko perikoopin ydin onkin, että pakanat uskovat ja pääsevät taivasten valtakuntaan, kun taas ne, joiden oli määrä periä valtakunta, jäivät ulos. Tajusiko mies, kuka Jeesus oli? Oliko hän perillä siitä, mitä tarkoittaa Messias ja Ihmisen Poika? Kun Jeesus sanoi, ettei hän ole tavannut näin vahvaa uskoa yhdelläkään israelilaisella, mitä tuo mies siis uskoi?

Sadanpäällikön usko on teologian kielellä fides qua -uskoa. Hän ei usko tiettyjä väitteitä Jeesuksesta,

vaan uskoo Jeesukseen. Voisin kuvitella hänen olevan aika pihalla uskonnollisesta kielenkäytöstä. Hän esittää uskonsa omalla ammattisotilaan käsitteistöllään (tämä on hienosti sanottuna kontekstuaalista teologiaa). Se, että hän on uskonnollisesti ulkopuolinen, on hänen etunsa. Hän ei vaadi Jeesusta tulemaan koskettamaan sairasta palvelijaansa. Syy tähän voi tietysti olla se, että juutalaisen täytyi välttää kosketusta pakanan kanssa. Mutta toisaalta sadanpäämies ei ollut kasvanut traditiossa, jossa Jumalan mies parantaa sairaan koskettamalla. Hän uskoi, että Jeesus voi parantaa vain sanomalla sanan. Uskonnollisen perinteen haittapuoliin kuuluu se, että joskus sinänsä yhdentekevä käytäntö tulee asiaksi, jonka perusteella seurakunta jaetaan vuohiin ja lampaisiin. Tulee mieleen erät meidän aikanamme järjestettävät esirukoustilaisuudet. Sairaiden puolesta rukoileminen on ehdottomasti oikein. Ihmettelen vain, miksi ne, joiden puolesta rukoillaan, eivät voisi rukouksen aikana istua tuolilla, kun ihmisille on tapana näissä kokouksissa usein kaatua.

Kerrotaan, että eräessä ashramissa gurun kissa häiritsi rukousta. Niinpä rukousten ajaksi kissa sidottiin kiinni. Guru kuoli, mutta yhä edelleen kissa sidottiin rukousten ajaksi. Kun kissa viimein kuoli, hankittiin uusi kissa, jotta se voitaisiin sitoa asianmukaisesti rukousten ajaksi. Mika Waltarin »Ihmiskunnan viholliset» -romaanin lopussa kerrotaan, miten päähenkilö, roomalainen senaattori Minutus Manilianus, ottaa kasteen vasta vankilassa odottaessaan joutumistaan leijonien eteen. Vankilassa olevien kristittyjen kesken syntyy kiista siitä, pitäisikö Manilianus kastaa upottamalla vai valelemalla ja mistä saataisiin vettä. Siihen Manilianus sanoo, että riittäisi, jos kastamisen armolahjan saanut sylkäisi hänen kaljuunsa. Tällaisia ajatuksia tuli mieleen siitä, että tuo sadanpäällikkö ei pitänyt tarpeellisenä, että Jeesus tulisi koskettamaan hänen palvelijaansa.

Sadanpäällikkö uskoi Jeesuksesta riittävästi. Dogmaattisesti hänen uskossaan oli varmasti paljon toimimisen varaa. Hän tiesi, että Jeesus voi auttaa häntä. Hän ei osannut pukea pyyntöään uskonnollisesti asianmukaiseen asuun, eikä hän edes kuulunut uskovien yhteisöön. Kun Jeesus antaa hänen uskollen täydet pisteet, se antaa todella ajattelemisen aihetta. Tottakai uskoon kuuluu myös fides quae, emmehan me usko mitä tahansa. Ja näinä aikoina, kun kaikenlainen uskonnollinen ja valetieteellinen huuhaa valtaa alaa, myös selkeälle dogmaattiselle saarnalle on tilausta. Mutta Kapernaumin sadanpäämies muistuttaa, että uskoa löytyy sieltäkin, missä luulemme ihmisten olevan ulkopuolisia ja vieraan-tuneita Jumalasta.

Mikka Anttila

I rukouspäivä 24.1.1999

Ensimmäinen rukouspäivä sijoittuu kristittyjen ykseyden rukousviikolle, jota vietetään joka vuosi eri puolilla maailmaa 18.–25. tammikuuta. Suomen ekumeeninen neuvosto on lähettänyt seurakuntiin aineistoa rukousviikkoa varten.

Suomen ekumeeninen neuvosto on jo vuonna 1979 antanut suosituksen Isä meidän -rukouksen yhteisestä suomenkielisestä sanamuodosta. Kirkolliskokous hyväksyi istunnossaan marraskuussa 1998 Isä meidän -rukouksen ekumeenisen sanamuodon käytettäväksi ekumeenisissa tilaisuuksissa ja yhteyksissä. Hyväksytty muoto on seuraava:

Isä meidän, joka olet taivaissa.
Pyhitetty olkoon sinun nimesi.
Tulkoon sinun valtakuntasi.
Tapahtukoon sinun tahtosi,
myös maan päällä niin kuin taivaassa.
Anna meille tänä päivänä jokapäiväinen leipämme.
Ja anna meille anteeksi velkamme,
niin kuin mekin annamme anteeksi velallisillemme.
Äläkä saata meitä kiusaukseen,
vaan päästä meidät pahasta.
Sillä sinun on valtakunta ja voima ja kunnia
iankaikkisesti. Aamen.

Rukousta on syytä käyttää ainakin kaikissa ekumeenisissa tilaisuuksissa. Myös 1. rukouspäivänä ja kristittyjen ykseyden rukousviikolla ko. sanamuodon käyttö on luontevaa.

Ensimmäisen rukouspäivän aineisto on valmisteltu KJMK:ssa.

Liturginen väri on vihreä ja alttarilla on kaksi kynttilää.

Päivän tekstit

Saarnatekstiksi valitaan joku seuraavista hallituksen määräämistä saarnateksteistä:

- Psalmi 100
- 2. Moos. 34: 5–6
- Ef. 4: 3–6

Lukutekstit

Lukuteksteinä voidaan käyttää nykyisen kirkkokäsikirjan 3. loppiaisen jälkeisen sunnuntain ensimmäisen vuosikerran tekstejä tai käsikirjakomitean evankeliumikirjaehdotuksen 3. sunnuntai loppiaises-ta 1. vuosikerran tekstejä.

Käsikirjakomitean evankeliumikirjaehdotuksen 3. sunnuntai loppiaises-ta teksti:

- Lukukappale 5. Moos. 10: 17–21
- Lukukappale Room. 1: 16–17
- evankeliumi Mt 8: 5–13

Rukouspäiväksi valittua psalmitekstiä, psalmi 100, voidaan käyttää jumalanpalveluksessa introitustekstinä tai Vanhan testamentin jälkeisen vastausmusiikin tekstiaineistona. Tämä on luontevaa varsinkin silloin,

jos Vanhan testamentin lukutekstinä (1. lukukappale) käytetään rukouspäivän tekstiä 2. Moos. 34: 5–6.

Virsiehdotukset

Johdantomusiikki, virsi 172 tai 181

Kiitosvirsi Pyhälle Kolminaisuudelle 129 tai kiitosvirsi nro 3 (Jumalanpalvelusten kirja s. 262)

Päivän virsi 389

Virsi (offertorio) 416 tai 227

Ylistys, virsi 339: 2, 4

Yhteinen rippi

Kehotussanat

Ripin kehotussanoina voidaan käyttää käsikirjakomitean ehdotuksen kehotussanoja nro 6 (Jumalanpalvelusten kirja s. 236) tai seuraavaa:

Alussa Jumala loi taivaan ja maan.

Jumala sanoi:

»Tehkäämme ihminen, tehkäämme hänet kuvaksemme, kaltaiseksemme.»

Ja Jumala loi ihmisen kuvakseen, Jumalan kuvaksi hän hänet loi, mieheksi ja naiseksi hän loi heidät.

Ja Jumala katsoi kaikkea tekemäänsä,

Ja kaikki oli hyvää.

Me saamme muistaa Jumalan hyvää luomistyötä, kun pahuus ahdistaa meitä.

Kun synti vetää meitä eroon Jumalasta,

saamme turvautua hänen rakkauteensa.

Jumalan rakkaus on tullut luoksemme Jeesuksessa Kristuksessa.

Hänen ansaitsemaansa sovitukseseen luottaen voimme yhdessä rukoilla:

Synnintunnustus

Esimerkiksi käsikirjakomitean ehdotuksesta synnintunnustus nro 15 (Jumalanpalvelusten kirja s.246).

Päivän rukous

Kaikkivaltias, ikuinen Jumala,

joka muutat epäilyksemme uskoksi.

Vahvista meissä uskoa lupauksiisi,

jotta voisimme elää turvallisesti

sinun voimakkaan kätesi suojassa.

Kuule meitä Poikasi Jeesuksen Kristuksen,

meidän Herramme tähden.

Yhteinen esirukous

Yhteistä esirukousta valmistettaessa voidaan käyttää hyväksi seuraavia vuoden 1999 rukouspäivien yleisaiheeseen ja 1. rukouspäivän teemaan liittyviä rukousosioita:

Sana

Me kiitämme sinua läsnäolostasi sanassa ja sakramenteissa. Tee sanasi meille eläväksi, hoida uskoamme ja rohkaise meitä olemaan toivossa iloisia. Herätele ja auta yhteyteesi niitä, jotka ovat vieraantuneet sinusta.

Täytä sydämemme rakkaudellasi ja auta meitä rakastamaan toinen toistamme. Käytä meitä valtakuntasi työhön ja opeta meitä olemaan toisillemme aitoja lähimmäisiä tämän elämän keskellä.

Kirkko, seurakunta ja sen eri työmuodot

Siunaa hiippakuntamme piispaa — — ja seurakuntamme työntekijöitä, luottamushenkilöitä ja kaikkia muita vastuunkantajia. Siunaa jokaista seurakuntamme jäsentä hänen tehtävässään ja kutsumuksessaan. Ohjaa meitä kaikkia kysymään pohdinnoissamme ja ratkaisuissemme sinun tahtoasi ja elämään sanaasi luottaen.

Anna siunauksesi seurakuntamme toiminnalle ja eri työmuodoille, niin että voisimme välittää sanomaa armosta, ilosta ja toivosta. Auta meitä kokemaan jumalanpalvelus rikkaana voimanlähteenä ja ravitse meitä elämän leivällä.

Koti ja perhe, eri ikäkaudet

Tuo koteihimme läsnäolosi lämpöä. Siunaa lapsiamme ja nuoriamme ja varjele heidän kasvuaan. Osoita heille tehtävä ja paikka tässä maailmassa. Anna meidän nähdä rikkautena sukupolvien välinen yhteys.

Tuo apusi niihin koteihin, joissa ihmissuhteet ovat särkyneet ja perheyhteys on hajoamassa. Armahda niitä, joiden on vaikea sietää toisiaan katkeruuden, syyttelyn tai epäluulon takia. Luo selkeyttä tunteiden kaaoksen keskelle. Anna perheenjäsenille sovinnon ja anteeksiantamuksen mieltä, niin että itse kukin jaksaisi tehdä parhaansa kodin ja perheen eheyden puolesta.

Anna siunauksesi niihin perheisiin, jotka ovat syntyneet särkyneitten kotien tilalle. Auta aviopuolisoita kasvamaan keskinäiseen luottamukseen ja perheenjäseniä ymmärtämään toinen toistaan. Anna sanasi valoksi ja oppaaksi uuteen elämänvaiheeseen.

Kiitos elettyistä vuosista ja kaikesta, mitä niihin on sisältynyt. Kiitos hyvistä muistoista. Varjele meitä takertumasta menneisyyteen. Auta suostumaan niihin muutoksiin, joita eri elämänvaiheet tuovat tullessaan. Tule turvaksemme, kun monet asiat pelottavat ja omat ja läheisten sairaudet huolestuttavat. Auta meitä löytämään jokaisesta uudesta päivästä jotain, mistä voimme kiittää.

*1. rukouspäivän aineiston on laatinut
KJMK.*

31.1.

3. sunn. ennen

paastonaikaa

Mt 20: 1–16

Virret:

Alkuvirsi 265

Kolminaisuusvirsi 130

Päivän virsi 164

Uhrivirsi 411

Ehtoollisvirsi 224

Ylistysvirsi 266

Evankeliumi Ihalaisen mukaan?

Päivän teksti on varsinainen ammattiyhdistysevan-
keliumi. Siinä Kristus kertoo vertauksen viinitarhan
isännästä, joka vähät välitti palkkojen yleissitovuus-
desta. Omistaja maksoi kokonaisen päiväpalkan niin
12 tuntia puurtaneille kuin yhden tunnin työtä teh-
neille. Tilanne olisi nykyajan pääluottamusmiehille
outo: ongelma ei ole yrittäjän kitsaus, vaan liika
avokätisyys. Halvaton rikkuri, maksaa muutamille
vuoden palkan kuukauden työstä — ja vielä kiusal-
laan kaikkien nähden!

Evankeliumi kertoo paljon ajan työmarkkinoista.
Rabbiinisten tekstien mukaan työaika kesti »aurin-
gon ensisäteistä tähtien nousuun saakka» (myös Ps.
104: 22–23). Avoimena työnvälitystoimistona toimi
tori, jossa vallitsi kysynnän ja tarjonnan laki. Palkka
piti maksaa samana päivänä, jotta köyhät eivät jou-
tuisi ahdinkoon (esim. 3. Moos. 19: 13). Palkan
määrä ei ollut mielivaltainen, vaan tietty yleissito-
vuus vallitsi kuten nyt. Ammattiliittoja ei silti ollut.
Rabbit hoitivat tupo-neuvottelut. Työmiehen oikeuk-
sia vahti Jumalan laki ja yhteisön kuri ja kontrolli.

Evankeliumissa työnantaja ei tee kirjallista työso-
pimusta aamulla värväämiensä työmiesten kanssa,
mutta lupaa kuitenkin suullisesti maksaa sen mikä on
»kohtuus» (vanha käännös). Siis oikeuden eli koh-
tuuden, ei enempää eikä vähempää. Lopulta käy
ilmi, että pomo hoitaa velvoitteensa reilusti ja tun-
nollisesti: Hän maksaa samana päivänä ja juuri sen
denarin, jota yleissitovuus edellytti. Työtä ei tekstis-
sä ihannoida: palkansaajat valittavat kantaneensa
»päivän kuorman ja helteen».

Työnantaja palkkaa uutta porukkaa pitkin päivää
— outoa, mutta ei ihan mahdotonta kiivaana sadon-
korjuun aikana. Viimeiset hän värvää iltapäivällä,
mutta ei enää lupaa mitään tunnin työstä. Lyhyt
keskustelu käy myös nykyaikaan. Isäntä kysyy kuten
veronmaksaja: »Miksi te seisotte täällä kaiken päivää
toimettomina?» Työttömät vastaavat: »Kukaan ei
ole palkannut meitä.» Se on koko kansan häpeä, että
meillä on yhä 250 000 suomalaista liikaa, joiden on
pakko sanoa sama vastaus: »kukaan ei ole palkannut
meitä».

Työpäivän päätyttyä isäntä maksaa kaikille päi-
vän palkan. Mutta miksi hän maksaa viimeksi tulleeil-
le ensin? Eikö siksi, että kaikki näkisivät isännän
avokätisyyden. Toinen ja suurempi kysymys on se,
miksi hän maksaa viimeisille koko päivän palkan,
saman kuin niille, jotka ovat »kantaneet koko päi-
vän kuorman ja helteen»? Toimiko palkanmaksaja
oikeudenmukaisesti?

Kaikki eivät kokeneet niin. Koko päivän raata-
neet »napisivat» (vanha käännös), uuden käännök-
sen mukaan he nostivat suorastaan »metelin», siis
työselkkauksen. Kysymys armon ja oikeudenmukai-
suuden suhteesta on tuttu kaikkina aikoina. Lyövätkö
ne toisiaan korville vai toisilleen kättä? Toisin
sanoen, ovatko päivän työstä päivän palkan saaneet
väärässä? Ovatko he pikkusieluisia ja kateellisia siitä
hyvyydestä, jota isäntä osoitti myöhäisimmille ren-
geille?

Minusta koko päivän kuorman ja helteen raata-
neet ovat kyllä ihan oikeassa. Ihmisten välillä ei ole
reilua, jos samasta työstä maksetaan sama palkka,
vaikka toinen on tehnyt 11-kertaisen työmäärään. Ei
se käy. Ei semmoinen yhteiskunta pysy koossa.

Tätä kirjoitettaessa keskustellaan Suomen keskus-
tan työreformista. Sen mukaan jokaisen yrityksen
työntekijät päättäisivät yhteisesti, sitoudutaanko
yleissitovuuteen vai sovitaanko palkoista paikallista-
solla. Pääministeri Lipponen on tyrmännyt ajatuksen
»oikeistoradikalismina», joka johtaa »isäntävaltaan».
Ay-liike ilmoitti lopettavansa neuvottelut keskustan
kanssa »ajanhukkana».

Ei taida päivän evankeliumista olla apua tähän
kiistaan. Ei taida Kristillinen Liittokaan olla raama-
tullinen. Muutenhan se rakentaisi oman ay-politiik-
kansa juuri päivän evankeliumin mukaan. Se mak-
saisi samat liksat 12 tuntia työskenteleville ja yhden
tunnin oto-avustajille.

Päivän evankeliumi ei kerro, millainen tupo-rat-
kaisu olisi Jumalan pyhän tahdon mukainen. Se
kertoo yhtäältä meistä ihmisistä. Me vahdimme toi-
siamme ja vaadimme, että jokaiselle maksetaan an-
sionsa mukaan. Vaikka itse saisimme oikea korvauk-
sen, pidämme vääränä, että 11-kertaa vähemmän
tekevä saa samasta työstä saman palkan. Ei se tunnu
hyvältä, jos sanon samaa työtä tekeväälle naiskollee-
galle, että mitäs ruikutat, saat taulukoiden mukaan,
minä nyt vain saan hyvän miehen lisää. Yhteiskun-
nallisia oikeudenmukaisuuskysymyksiä ei ratkaista
evankeliumin, vaan Jumalan antaman terveen järjen
avulla.

Päivän evankeliumi tahtoo kertoa, millainen Jumala on. Kertomuksen isännän kysymys on Jumalan kysymys: Ystäväni, »katsotko sinä karsaasti» (uusi käännös) eli »onko silmäsi nurja» (vanha käännös) sen tähden, että minä olen hyvä?

Ihmisten välillä puhutaan palkasta eli korvauksesta. Työpanoksesta on saatava panosta vastaava korvaus, palkka. Mutta Jumalan toimintaa ei voi kuvata palkan käsitteellä. On puhuttava armopalkasta tai vain armosta. Jumala kutsuu pelastukseen niin porttoja ja publikaaneja kuin hurskaita kirjanoppi-neita. Jumalan valtakunta kuuluu niin juutalaisille kuin pakanoillekin. Sama pelastus kuuluu niin koko elämän kristityn kilvoittelun helteen ja pakkasen kantaneelle kuin viime hetkellä kääntymykseen tul-leelle ryöväriellekin.

Jari Jolkkonen

7.2.

Kynttilänpäivä

Lk 2: 22–32 (33–35)

Hämeenkosken seurakunnan kynttilänpäivän jumalanpalvelus

JUMALANPALVELUKSEN RUKOUKSET

ANTEEKSIPIYYNTÖ JA ANTEEKSIANTO Kehotussanat

Jumalan perheväki. Taivaallisen Isän lapsina olemme tulleet yhdessä hänen eteensä. Jeesus-lapsi vanhempineen tuli temppeliin ja he saivat siunauksen. Saamme luottaa Jumalaan, että hän antaa siunauksen myös kaikille meille. Tässä hänen edessään tunnemme sisimmässämme sen, että on paljon asioita, jotka rikkovat ihmisten välisiä suhteita. Tunne-mme, että olemme rikkoneet myös Jumalan tahtoa vastaan. Tarvitsemme anteeksiantoa ja sovintoa. Sen on Jumala valmistanut meille Jeesuksessa Kristukses-sa. Siksi rukoilemme yhteen ääneen.

Anteeksipyyntö

Pyhä Jumala, rakas taivaallinen Isä. Monet asiat painavat minua. Olen usein tehnyt sellaista, millä olen pahoittanut mielesi. Olen rikkonut muita ihmisiä vastaan ja aiheuttanut heille murhetta. Anna kaikki syntini anteeksi Jeesuksen tähden.

Anteeksianto

Olkaa turvallisella mielellä, sillä Herra sanoo kai-kille katuvaissille: »Vaikka teidän syntinne ovat ve-

renpunaiset, ne tulevat valkeiksi kuin lumi. Vaikka ne ovat purppuranpunaiset, ne tulevat valkeiksi kuin puhdas villa.»

Yhteinen esirukous

Pyhä Jumala, rakas taivaallinen Isä. Sinä olet antanut meille oikeuden lähestyä sinua Poikasi Jee-suksen Kristuksen nimessä ja tuoda sinulle pyyntö-mme ja kiitoksemme. Kuule meitä, kun me rukoilem-me yhteisten asioiden ja kaikkien lähimmäistemme puolesta.

Pyhä Jumala, taivaallinen Isämme. Kiitämme si-nua sanastasi, jossa saamme kuulla äänesi. Lahjoita seurakunnallesi uskoa ja toivoa, ja anna meidän tuntea rakkautesi lämpöä, siunausta ja keskinäistä yhteyttä. Siunaa hiippakuntamme piispaa ja seura-kuntamme työntekijöitä. Auta meitä kaikkia ole-maan uskossamme raittiita ja innokkaita ja elämään sanasi mukaan.

Anna meidän tuntea sovinnollista mieltä lähel-lämme eläviä kohtaan. Tarvitsemme eheyttävää rak-kauttasi niin kodeissamme, työpaikoillamme, kouluis-samme kuin harrastuksissammekin. Auta meitä näke-mään, kuinka suuren siunauksen olet kätkenyt toinen toisemme kohtaamiseen ja keskinäiseen yhteyteen. Tue kaikkia toimia, jotka pyrkivät vahvistamaan yh-teyttämme toinen toisiimme. Herra me näemme ja kuulemme monenlaisesta pahasta lähellä ja kaukana. Vapauta meidät itsekkyydestämme taistelemaan kaik-kea vääryyttä vastaan. Auta meitä tukemaan niitä, joilla ei ole työtä tai joita työ uuvuttaa liikaa.

Jumala hoida tätä maata: Siunaa maamme johta-jia. Auta meitä muistamaan, että olemme vastuussa heidän valitsemisestaan. Anna rauhan vallita keskel-lämme, varjele meidät välinpitämättömyydeltä ja epä-toivotta. Siunaa kirkkomme ja koko kristikunnan lähetystyötä ja kirkkojen avustustoimintaa. Siunaa lähettejämme ... ja työtä, jota tehdään lähetyskoh-teissamme. Siunaa ystäviseurakuntaa

Tuomme eteesi ne lähimmäiset, joiden puolesta on pyydetty esirukousta... (Ne asiat, jotka hiljaisessa rukouksessa kannamme eteesi).

Taivaallinen Isämme, auta meitä luottamaan ja turvautumaan elämässämme sinuun. Sinä lähetit Poi-kasi maailmaan sovittamaan vääryytemme. Anna meidän kasvaa tämän sovituksen tunteimissa. Kiit-os siitä, että Poikasi vapauttaa meidät synnistä ja kuolemasta. Kiitämme sinua elämämme aineellisista, henkisistä ja hengellisistä juurista, joiden varassa saamme elää ja kasvaa.

JUMALANPALVELUKSEN MUSIIKKI

Alkusoittona vaskiryhmä soittaa yhden säkeistön hengellisestä laulusta »Pyhä aamun rauha»

Alkuvirsi 540

Kiitosvirsi 135

Päivän virsi 447

Kolehtivirsi 576

Ehtoollisella 300

Loppuvirsi 600: 3

Kuolleiden kiitostamisen yhteydessä vasket soittavat viren 396

Messulauluryhmä

— synnintunnustuksen yhteydessä Kuule minun ääneni (Pekka Simojoki)

— tekstienluvun yhteydessä Sinua siunata tahdon (Matti Niukunen)

— ehtoollisen aikana: Pyhä ja puhdas Vapahtaja (Jaakko Löytty), Viinipuu (Petri Laaksonen)

SAARNAA VARTEN TAPAHTUVA VALMISTELU

Jes. 52: 8–10, 2. Kor. 3: 18–4: 6, Lk 2: 22–32 (33–35)

Valmisteluryhmä kokoontui miettimään saarnaa. Jokaisella oli käytettävissään päivän tekstit. Päätettiin, että kokoonnutaan alkutyöskentelyn jälkeen kaksi viikkoa ennen jumalanpalvelusta lopulliseen saarnapalaveriin. Sitä ennen jokainen pohtii saarnatekstiä. Samalla tuo näkemyksensä palaverissa kysymykseen; mitä odotan saarnalta?

Tekstien lisäksi otettiin mukaan pohdintaan muutama näkökulma vanhan Simeonin tapauksesta seuraavasti:

* *Jerusalemien temppeli*. Temppeli oli hämmästyttävä herättävä rakennus. Sen ulkoseinät olivat puoli kilometriä pitkät ja sen suurin yksittäinen rakennuskivi oli nykyaikaisen bussin kokoinen. Kymmenen kullattua pronssioviea olivat kolmikerroksisen talon korkeuksia (13 metriä). Niiden sulkemiseksi tarvittiin joka ilta kaksikymmentä miestä. Temppelin rakentamiseen tarvittiin kahdeksantoista tuhatta miestä ja se kesti viisikymmentä vuotta. Juutalaisten mielestä Jerusalem oli maailman keskus. Vuoden kolmena suurena juhlanan he tekivät sinne pyhiinvaellusmatkan. He tulivat eri puolilta Palestiinaa (Nasaretista matka kesti jalan viikon). Juhlilla raikui kansanlaulut ja psalmlaulut. Jokainen juhlille tulija tiesi, että koko maailman pelastus tulisi Jerusalemistä. Viljan ja hedelmien uhraamisen lisäksi uhrattiin myös paljon eläimiä. Uhraamisen jälkeen juhlittiin iloisesti. (Sana elää, Kirjapaja 1994).

* *Nikolaisen Luukkaan evankeliumin selityksestä* (Kirjapaja 1984) otettiin ajatus Simeonista seuraavasti: »Simeonin, Jumalan kansan Israelin edustajan, kuvauksessa huomio kiinnittyy kolmeen seikkaan: hänen henkilökohtaiseen hurskauteensa, hänen uskolliseen Messiaan odottamiseensa ja hänen profeettalliseen henkilöhajansa. On — Vanhan testamentin kannalta — poikkeuksellista, että Pyhä Henki on pysyvästi jonkun yllä. Tämä oli kuitenkin yhteydessä siihen, että Simeon oli uskonnollisuudessaan kokonaan eteenpäin, tulevaisuuteen, suuntautunut. Hän ei elänyt vanhoista kokemuksista. Juuri Pyhä Henki vaikutti hänessä sen jatkuvan Jumalan pelastuksen nälän ja janon, joka pakotti aina uudestaan tulemaan temppeliin.

* *Simeonilla* on elämänmenomme keskellä annettavana kuva uskosta, että kerran vielä Voideltu ilmestyy tässä tavallisen arjen keskellä ja tutussa elä-

mänpöirissä. Hän pysytteli lähellä sitä lähdettä, josta hän uskoi elämän löytyvän. Hänellä oli lupaus löytynyt Jumalan sanasta. Sitä ei tarvinnut epäillä. Sen mukaan saattoi levollisesti vanhalla iälläänkin toivoa ja odottaa. Jos Jumala haluaa toimia, hän varmaan toimii tässä hänenkin elämänympäristössään. Tavallisen päivän keskellä se, mikä on luonnollista ja jokapäiväistä, muuttuukin jumalalliseksi ihmeeksi. Hengen kosketus ja toiminta ihmisen elämässä. Usko saa uuden ulottuvuuden.

* *Nunc dimittis–Simeonin kiitosvirsi* on ollut iltajumalanpalvelusvirsi keskiajalta lähtien. Illalla haluaa palauttaa mieleensä ennen nukkumaanmenoa turvallisia ja mieltä rauhoittavia asioita, jotta uni olisi levollista. Sitä tässä kiitosvirrissä on. Jeesuksessa on valo, joka ei sammuu yölläkään. Jeesuksen pelastustyö koskettaa koko luomakuntaa. Pimeyden vallat on murrettu. Jumalan pelastusteko on totta — Kaikki maan ääret ovat nähneet meidän Jumalamme pelastusteot (Ps. 98: 3).

* *Kynttilänpäivän sisältö* vakuuttaa meitä siitä, että Jeesus, maailman valo, on keskelläme. Lasta ja vanhempia siunatessaan Simeon ylistää Jumalaa. Kun me siunaamme lasta tai toisiaimme tunnustamme todeksi teollamme Jumalan vaikuttavan läsnäolon keskuudessamme. Vanhemmat ja kummit kohottaessaan käden lapsen ylle sisäistää tehtävänsä kristittyinä. Jumalan siunaus saa kanavan maailmassa meidän kauttamme. Tässä tapahtumassa yhtäkkiä tulee julki sisimmät ajatuksemme. Niille tulee muoto, jota lähellä oleva saa silmin katsoa. Kukapa tietää vaikka monen isoäidin ja isoisän sydämessä tuolloin nousee Simeonin kiitosvirsi soimaan — Minun silmäni ovat saaneet nähdä sinun pelastustekosi — kun oma lapsi kohottaa kätensä lastenlapsen ylle siunaukseen.

TEHTÄVÄJAKO

Käytämme jumalanpalveluksessa perhemessukaavaa. Kuoroistamme mukana on messulauluryhmä (17–40-vuotiaita naisia, kaksiaänisiä lauluja, avustaa usein jumalanpalveluksissa). Mukana on VPK:n torvisoitokunnan pieni vaskiryhmä, joka harjoittelee vuosittain lähinnä kesäjuhlaa ja kirkkopyhää varten. Ryhmää ajatellen musiikin valinnassa on päädytty tuttuihin hengellisiin lauluihin ja virsiin. VPK:sta on ovela tervehtijät ja he jakavat myös monisteen, joka aina monistetaan erikseen kutakin perhemessua varten. VPK:sta on tekstinlukijat ja kolehdinkantajat (rippikoulussa olevia vpk-nuoria).

MUUT VALMISTELUT

Pienessä kunnassamme on kaksi merkittävää yhteisöä ylitse muiden (tällaisia löytyy joka paikkakunnalta). Toinen on yli satavuotinen VPK perinteikkäine kesäjuhlineen ja toinen uudempi koko pitäjää yhteen kokoava salibadyväki. Molemmissa joukoissa seurakuntamme toiminta on monella tavoin esillä. VPK:lla on ollut neljänä vuonna peräkkäin oma

kirkkopyhänsä ja nyt sellainen on sovittu kynttilänpäiväksi.

VPK on nimennyt valmisteluryhmän, johon kuuluvat palokunnan päällikkö, hallituksen puheenjohtaja, naisosaston johtaja (valittu juuri koko maata kattavan naistoiminnan puheenjohtajaksi) ja keittiövastaava, joka on myös ryhmän yhdyshenkilö. Tämä joukko on kirkkoherran ja kanttorin kanssa valmistellut jumalanpalveluksen. Jumalanpalveluksen jälkeen on seurakuntatuvalla kirkkokahvit, lyhyt n. 20 minuutin ohjelma ajankohtaisesta asiasta koskien väestövastuusta ja uusi paloauto antaa lapsille ja lapsenmielisille pienen kiertojen sivukylille. Nämä järjestelyt hoitaa kokonaisuudessaan VPK.

Tällainen vastuunjako on tuttua seurakunnassamme. Parikymmentä kertaa vuodessa jumalanpalveluksen yhteyteen rakennamme vastaavanlaisen tapahtuman työaloittain. Seitsemän vastuuryhmää hoitaa vuorollaan kahden tai kolmen kirkkopyhän järjestelyt. Näin toteutuu maallikkovastuu luontevasti. Työntekijöiden ei tarvitse puuttua käytännön järjestelyihin. Eikäpä työntekijäresurssit riittäisikään tällaisen ohjelman läpiviemiseen.

Kolehti siunataan kantajien tuotua haavit alttarille. Liturgi lukee käsikirjan lyhyen kolehtirukouksen.

Tapana on ollut, että silloin kun tulijat kätellään jumalanpalvelukseen tullessa, niin päätteeksi liturgi lähettää kirkkoväen matkaan sanoen: »Lähtekää rauhassa ja palvelkaa Herraa ilolla.»

Hämeenkosken VPK:n ja seurakunnan valmisteluryhmä

14.2.

Laskiaissunn.

Lk 18: 31–43

Virret:

541: 1–3

133

513

517

80

160

161

Tässä minä olen

Viimeinen kerta, seitsemäs, jolloin Jeesus ennakoi kärsimyksensä; ensimmäinen, jolloin hän suostuu messiaaksi.

Ensin loittoa, miltei vieraannuttavaa puhetta; yhtäkkiä hyvin läheistä puhuttelua, ensimmäisessä persoonassa.

Verhottu Ihmisen Poika aluksi; nyt läsnäoleva voideltu Vapahtaja.

Alas Jerikoon, ja sitten ylösnouseminen Jerusalemiin.

Opillisesti ja kerronnallisesti, sisällöllisesti ja puitteellisesti olemme käännekohdassa. Laskeutuminen paastoon on laskeutumista taivaallisten suunnitelmiin piirustuspyödyksen äärestä keskelle ihmisyyttä, ihmisten odotuksia ja kuolemaan päättyvää raadollista elämää, ja yhdessä nousemista kohti ikuisuutta.

Ehkä karnevaali tarvitaan peittämään näin suuri nolous: Että me emme tunneta Häntä.

Me näimme ja näemme Hänet. Mutta tarvittiin sokea näkemään näkyvän taakse. Me kuulumme ja kuulemme Hänen puhuvan itsestään. Mutta tarvittiin muusta tyhjää, yksin kuulemisesta elävä kuulemaan Hänen todellinen, vaikuttava pelastavuutensa.

Lapset rakastavat sokeaa Bartimaiosta eivätkä kylästy kuulemaan kertomusta siitä, miten odotukset täyttyvät odottamattoman matalalta. Myös lapsilla on sama handicap: Heitä ei kuulla, he ovat liian suorasukaisia, he ovat omatuntomme kiusallinen peili. Lapsetkin inttivät; heidän rukouksensa on vilpittömyyden pyytämistä omaan tarpeeseen. Hoosianna, se on: Herra, auta!

Me tietäviset, me opetuslapset ja ihmisten kalastajat näemme vasta, kun meidän ihmeeksi uskomamme on tapahtunut. Ja tapahtuu jälleen. Opetuslapset uskoivat vihdoinkin tämän viimeisen yhteisen mat-

kan alkaessa, mutta perillä jälleen nukahtivat ja kielisivät Herransa het'siltään. Vielä kuolemansa jälkeenkin Jeesus suostui tukemaan heidän epäuskoaan ihmeellä, ylösnousten.

Olemme sääliittävämpiä kuin Bartimaios, sokeampia kuin sokea. Hoosiannamme on lyhyt, ja loppuu surkeaan pihinään. Matkamme Jerikosta ylös Jerusalemiin on hengenahdistusta ja kiusaantumista.

Kristus ei tästä eteenpäin enää vain osallistu tielleen osuneiden kärsimyksiin. Tästedes hän kärsii itse. Hän ei enää vain puhu kivuistaan; kivut ovat ehtimässä hänet kiinni. Hän on se, joka kohta huutaa Isälleen Getsemanen yöhön: Mitä haluat minun tekevän sinulle? Sinun tähtesi? Mikä on sinun tahtosi minun suhteeni? Mikset ota pois tätä maljaa?

Matkakumppanisi ei olekaan se, mikä piti: voittoa Voideltu, jonka riemusaatossa voi vaeltaa muiden muassa, riittävän etäällä, palmunoksaa heilutellen. Oletkin Kristuksesta pääsemättömissä; hänen tulevat haavansa ovat jo piikki sinun lihassasi.

Minkä varassa sinä uskallat ottaa vastaan ja vierellesi kärsivän messiaan, käsitteenäkin mahdottoman, haavoissaan hirvittävän? Minkä varassa uskallat sanoa: kyllä! kun on niin monta ihmisyyttä sanoa: ei! ja varsinkin: ei vielä! — sillä eihän Nasaretista voi tulla mitään hyvää.

Karnevaali on pelon hiljaisuuden torjumista iloisuuden räminällä. Aika on lähellä. Kun sokeat saavat näkönsä, se merkitsee sen hetken olevan käsillä, jolloin Jumala itse tulee ja pelastaa.

Aika on lähellä, mutta Jumala kaukana. Hiljaisuus pelottaa. Entä jos Hän ei suostukaan pelastamaan?

Usko karkaa omatekoisille teilleen, mutta Jeesus on tullut vierellesi eikä suostu väistymään. Entä jos Hän kysyy, mitä haluat Hänen tekevän sinulle?

Sellaista läheisyyttä tulee paenneeksi naamioiden taa. Haavansa paljastava Vapahtaja on sietämätöntä katsottavaa. Sovituksen veri saisi olla ja pysyä vertauskuvana, ei tulla polttavaksi ja tahrivaksi todellisuudeksi. Kaiken näkevä sokea on kiusallinen ennusmerkki. Jumala saisi tulla lihaksi opillisin pohdinnoin käsitettävänä ja käsiteltävänä Ihmisen poikana, ei tarttua kiinni kuin poltinrauta.

Mikä häpeä voikaan olla se, joka ei näe, sillä totuuden ilmitulon hetkellä, kun sokeallakin on rohkeus katsoa ja lapsella rohkeus parkua apua. Missä silloin ovat saarnamiehen sanat, missä opetuslapsen oppi?

Matka Jerikosta Jerusalemiin on matka nöyryyteen, ja armoon.

Ja Herra vastaa, kun kutsut häntä. Kun huudat apua, hän sanoo: Tässä minä olen.

Hilkka Olkinuora

21.2.

1. paastonajan sunn.

Mt 4: 1–11

Virret:

Alkuvirsi 61

(vuorolauluna)

Päivän virsi 170

Saarnavirsi 174: 1, 2

Ehtoollisosan alussa

(offertorio) 173

Ehtoollisvirsi 447

Päätösvirsi 341

Kiusaus on elämän merkki

Jos sinusta tuntuu, ettei sinua kiusata, on syytä pelkoon. Perkele ei nimittäin kiusaa omiaan. Kiusausten kokeminen on merkki oikealla tiellä olemisesta. Se, joka elää synnissä, ei koe kiusausta syntyin. Se, joka ei ole koskaan aikonutkaan seurata Jeesusta, ei koe kiusausta poiketa tieltä.

Henri Nouwen antoi Jeesuksen kiusauksille seuraavat nimet: ole järkevä (muuta kivet leiviksi), herätä huomiota (heittäydä alas) ja ole mahtava (saat kaikki maailman valtakunnat). Nämä kiusaukset kohtaavat jokaista kilvoittelijaa. Näissä kiusauksissa Jeesus valitsi identiteettinsä lähteeksi Jumalan.

Kiusaus muuttaa kivet leiviksi voidaan tulkita joko aineellisen nautinnon haluksi tai sitten haluksi saada aikaan jotain konkreettista. Rukous kuulostaa kovin epämääräiseltä leipään verrattuna. Kiusaus hypätä temppelimuurin harjalta alas on astetta vaikeampi: perkele (en osaa käyttää sanaa paholainen — eihän minustakaan yleensä sanota, että olen seurakuntapastori, vaan pappi) käyttää Jumalan sanaa. Pelkkä Jumalan sanan tunteminen ei riitä, tarvitaan myös arvostelukykä. Heittäytyminen alas olisi ihmiskeskeistä, sensaatiohakuista uskonnoillisuutta. Johannes Klimakos sanoi, että eri vaiheissa kulkevia kiusataan eri asioissa: »Vasta-alkajat lankeavat melkein yksinomaan nautinnon takia, keskivaiheessa olevat ylpeydestä, mutta täydellisyyttä lähenevät vain lähimmäisen tuomitsemisesta.» Kolmas kiusaus näyttää ehkä suorastaan epätoivoiselta: saada nyt Jeesus kumartamaan saatanaa. Mutta valian kiusaus oli varmasti todellinen. Pienellä polvitusisella pirun suuntaan Jeesus olisi voinut saavut-

taa merkittävän aseman maailmassa ja olisi voinut olla suuri hyväntekijä.

Johannes Klimakos kertoo myös, että kunnianhimon paha henki kehotti erämaassa elävän lähtemään maailmaan sanoen: Mene pelastamaan kadotettuja sieluja. Evankeliumin julistaminenkin voi olla siis kiusaus.

Päivän epistola sanoo, että meidän ylipappimme kykenee ymmärtämään vajavuuksiamme, sillä häntä on koeteltu kaikessa samalla tavalla kuin meitäkin koetellaan (Hepr. 4: 15) »Välittäjäksi kelvatakseen Jeesuksen täytyy juuri ihmiselämän vaikeimmissa asioissa, kuten kiusauksissa, käydä sama tie, joka muidenkin ihmisten on käytävä, sillä jos hän on päässyt helpommalla, niin hän ei kelpaa edes esikuvaksi niille, joilla on vaikeampaa.» (Antti J. Pietilä) Apostoli Jaakob kehottaa pitämään pelkkänä ilona niitä koettelemuksia, joihin joudumme. Helpommin sanottu kuin tehty. Suurin kiusaus tulee silloin, kun ei ole vain kiusattu vaan myös langennut. Silloin tulee kiusaus jättää koko leikki sikseen. Tästä Klimakos sanoo: »Paholainen pyrkii toisinaan tavallistakin rai-vokkaammin tekemään ihmisistä kuivettuneita ja hedelmättömiä, ahneita ja rukouksessa laiskoja, uni-

sia ja mieleltään pimentyneitä, jotta he luopuisivat kilvoituksesta, koska muka eivät ole saaneet mitään hyötyä kuuliaisuudestaan, vaan päinvastoin painu-neet alemmaksi. Paholainen ei salli heidän käsittää, että armotalouden takia meiltä otetaan monesti pois se hyvä, mikä meissä näyttää olevan, jotta siitä kasvaisi entistä suurempi nöyryys.» Hyvin eivät ole asiat välttämättä silloinkaan kun onnistuu välttämään varsinaista synnintekoa: »Paholaiset painosta-vat meitä joko tekemään syntiä tai, mikäli emme syntiä tee, tuomitsemaan synnintekijöitä niin, että toinen asia saastuttaa toisen.»

Paastonajan rukous: »Minun elämäni Herra ja valtiias, varjele minut toimettomuuden, velttouden, vallanhimon ja turhanpuhumisen hengestä. Anna minulle, sinun palvelijallesi, kohtuuden, nöyryyden, kärsivällisyyden ja rakkauden henki. Herra ja kunin-gas, salli minun nähdä rikokseni ja olla veljeäni tuomitsematta, sillä kiitetty olet sinä iankaikkisesta iankaikkiseen. Amen.»

Miikka Anttila

Kaikille avoin Hyvän Tuulen SEMINAARIRISTEILY M/S Cinderellalla 7.-8.2.-99

Aihe: "Terve ja sairas väsyminen"
Sairaan väsymisen oireet, burnout,
miten jaksan paremmin?
Hengellinen väsyminen?

Asiantuntijana psykiatrian erik.lääkäri Ilkka Vartiovaara

Mukana ohjelmassa khra Ensio Klemi, terv.hoitaja Raija Heinilä ja muusikko Jukka Haavisto.

Hinta: 600-1000 mk (sis. ohjelman, puolihoiton ja hyttipaikan). Varaukset: Suomen Matkatoimisto/ryhmät puh. 09-1826269 ja 1826276. TERVETULOA!

Missä mennään?

yhteiskunnallisesti keskusteleva apupappien

VISIORISTEILY TURUSTA TUKHOLMAAN

14.-16.3.1999

Mitä on tulevaisuuden kirkko — kirkko ja yritysmaailma — naisjohtaminen ja suhteet valtioon? Näistä aiheista

- Kari Salonen satamassa
- yhdistysterveiset laivalla
- Tuulikki Koivunen-Bylund Tukholmassa
- ohjelmaa ja iltapäivävapaata.

Hinta 350 mk.

Järjestää Autuaan Hemmingin Apupapit.

Ilmoittautuminen Kalle Elonheimo
puh. (02) 4329 693 tai aha@megabaud.fi
tammikuun loppuun mennessä.

Aloitus su 14.3. klo 17 Hotel Seaport,
paluu ti 16.3. klo 7.45.
Matkalle voidaan ottaa 40 osallistujaa. Lisä-
tiedot www.megabaud.fi/~aha.

Katsele todellisuutta — visioi tulevaisuutta!

Pappisliiton vuoden 1999 opintomatkat

Vuoden 1999 opintomatkoi-
ja on ilmoitettu jo useassa lehdessä. Ajan-
kohdat ovat sitten viime lehden hie-
man tarkentuneet. Pappisliiton jä-
senet, jotka eivät ole saaneet vuo-
den 1991 jälkeen liiton opintoavus-
tusta, saavat automaattisesti liiton
matkoille opintoavustuksen, joka on
ensi vuonna 1.400 markan suurui-
nen.

1. »Islamin ja kristinuskon kohta-
minen»
Opintomatkalla Saksaan, 22.–29.4
1999. Matkanjohtajina Esko Käh-
könen ja Esko Jossas
2. »Tutustuminen Latvian kirkolli-
seen tilanteeseen»
Opintomatkalla Latviaan, Riikaan,
syyskuu 1999. Matkanjohtaja Juk-
ka Huttunen, asiantuntijajohtaja
vielä avoin
3. »Ekumeeninen tilanne ja eku-
meeniset järjestöt»
Opintomatkalla Sveitsiin, Gene-
veen, viikko 43/1999. Matkan-
johtajina Tapio Saraneva ja Juk-
ka Huttunen.

Matkojen ajankohtiin saattaa tulla
vielä muutoksia. Hintatiedot ilmoi-
tetaan myöhemmin.

Opintomatkoi-
lle voi ilmoittautua
Pappisliiton toimistoon, puh. 09-150
2653/Meinola tai sähköpostilla
heli.meinola@pappisliitto.inet.fi.

Joko sait Reppusi?

Muutamasta tilauskortista puuttuivat
tilaajan tiedot. Jos yhä odotat Rep-
puasi tai kirjoja, ota yhteyttä.

Ilpo Vuorinen

Tiimin rakentajan ja työyhteisön kehittäjän ResurssiReppu

Tilaa nyt, maksa tammikuussa! Eka
painoksen viimeiset Reput ovat
myynnissä.

Pättäränkuja 4, 33250 Tampere
Puh. (03) 254 0064,
GSM 040 520 6041
Fax. (03) 254 0067,
s-posti: ilpo.vuorinen@kolumbus.fi

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO

FINLANDS KYRKAS
PRÄSTFÖRBUND R.Y.

Perustettu 14. 1. 1918

PUHEENJOHTAJA

Khra Juha Kauppinen
Helakallionkatu 6 F
33580 Tampere
(03) 219 0203 (työ)
(050 554 2427 (GSM)
s-posti:
juha.kauppinen@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Teol. tri Esko Jossas
(09) 150 2467 (työ)
050 511 6683 (GSM)
(019) 387 014 (koti)
s-posti: esko.jossas@
pappisliitto.inet.fi

APULAIS- TOIMINNANJOHTAJA

Pastori Jukka Huttunen
(09) 150 2466 (työ)
(09) 812 165 (koti)
050 546 2763 (GSM)
s-posti: jukka.huttu-
nen@pappisliitto.inet.fi

PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ

Rovasti Osmo Setälä
(09) 1502 468 (työ)
050 546 2764 (GSM)
(09) 241 0015 (koti)

JOHTAJIEN SIHTEERI

HSO-siht. Tuula Anttonen
(09) 150 2453
s-posti: tuula.antto-
nen@pappisliitto.inet.fi

TOIMISTOSIHTEERIT

Liiton talous
Anne Taanila
(09) 150 2657
s-posti: anne.taanila@
pappisliitto.inet.fi
Jäsenasiat
Heli Meinola
(09) 150 2653
s-posti: heli.meino-
la@pappisliitto.inet.fi

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin
klo 9.00–15.00
fax (09) 148 5875
kotisivu www.evl.fi/jst/
pappisliitto/
s-posti: suomen.kirkon@
pappisliitto.inet.fi

DIAKONIA- TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

DIAKONIARBETARNAS
FÖRBUND R.Y.

Perustettu 15. 6. 1958

PUHEENJOHTAJA

Diakonissa
Sisko Rantalankila
Porintie 1 B 11
00350 Helsinki
(09) 561 70416 (työ)
(09) 551 696 (koti)

TOIMINNANJOHTAJA

Diakonissa, terv. hoit.
Riitta Hiedanpää
(09) 150 2287 (työ)
040 516 5557 (GSM)
(09) 477 3853 (koti)
s-posti: riitta.hiedan-
paa@dtl.inet.fi

TOIMISTOSIHTEERI

Seija Ruotsalainen
(09) 150 2487 (työ)
s-posti: seija.ruotsalai-
nen@dtl.inet.fi

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin
klo 8.00–15.00
fax (09) 877 7397

SUOMEN KANTTORI- URKURILIITTO

FINLANDS KANTOR-
ORGANISTFÖRBUND R.Y.

Perustettu 15.6.1907

PUHEENJOHTAJA

Kanttori, DU
Marjukka Andersson
Myllykallionrinne 2 B 15,
00200 Helsinki
(09) 675 248 (työ)
040 513 6235 (GSM)
(09) 679 443 (koti)

TOIMINNANJOHTAJA

Varatuomari
Pentti Niemelä
(09) 1502 445 (työ)
040 512 9985 (GSM)
(09) 7262 321 (koti)

TOIMISTOSIHTEERI

merkonomi Hely Munc
(09) 1502 446 (työ)

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin klo
9.00–15.00
fax (09) 2787 177
kotisivu www.kolum-
bus.fi/skul/muu.html
s-posti: kanttori.urburi-
liitto@kolumbus.fi

PERUSALOJEN AKATEEMISTEN TYÖTÖMYSSKASSA

PL 44 / Fabianinkatu
17 B, 00131 Helsinki
puh. (09) 625 634
(Gynther)
fax (09) 622 5631

ERITYISKOULUTETTUIJEN TYÖTÖMYSSKASSA

Asemamiehenkatu 2,
8 krs., 00520 Helsinki
puh. (09) 150 21
fax (09) 272 1212

Kuuluisa Akustikko ja Toraisa Lukkari

— tarina, joka on osittain satua ja osittain kuin satua

Prologi

Olipa kerran Esbyy-nimisessä maassa vanha harmaakivikirkko. Se oli seissyt mäellä jo yli viisisataa vuotta. Sen muuttumattomissa holveissa olivat kajahtaneet lukemattomien sukupolvien kiitosvirret ja -soitot. Kerran kansa oli tyhmyyksissään maalannut seinien hassut kuvat peittoon, mutta jo pian katunut ja rapsuttanut ne taas esille. Kaikkivaltias Museovirasto olikin siitä lähtien suojellut kirkkoa kaikenlaisilta alkuperäisen asun tuhoavilta päähänpistoilta.

Lux aeterna

Eräänä päivänä kirkkoon asteli Kuuluisa Akustikko. Hän paukautti henkseleitään muutaman kerran äänekäästi, kallisti päätään, kuunteli ja sanoi: »juu siis täällähän on aivan liikaa kaikua, täällä ei voi lainkaan puhua ja musiikkikin menee siis ihan mömmöksi. Tarttee vissiin vähän akustoida». Hänen apurinsa ryhtyivät liimamaan ääntä imevää superlonia kaikkien penkkien alle — jopa wc-pönttö ja urkupillitkin vuorattiin. Niin olivat perusteellisia.

Kirkon Isät ja kansa itkivät kiittolisin ilosta. Lopultakin kaikkien näiden pimeydessä vaellettujen vuosien jälkeen Kuuluisa Akustikko oli näyttänyt heille

suuren valon. Hän olikin valaissut taidollaan jo kaikki valtakunnan kirkot ja konserttisalit. Hänellä oli Tieto, gnosis.

Nyt musiikki soi kirkossa kotoisen töpöisesti — kuin suntion vaatekomerossa. Puheestakin sai selvän, jos istui lähellä puhujaa. Ääni ei näet enää kantanut mihinkään, mutta sekään ei ollut ongelma, sillä Kuuluisa Akustikko myi kirkkoon edullisesti myös uuden äänentoistojärjestelmän.

Dubitatio

Sillä seudulla asui epäsolidaarisuudestaan kuuluisa Toraisa Lukkari. Tapansa mukaan hän alkoikin heti nakertaa tätä yhteistä onnen tilaa kylvämällä epäilyn siemeniä kansan mieleen.

»Kaikki perinteinen kirkkomusiikki on sävelletty suuriin kaikuisiin tiloihin ja siksi kuulostaa kuivassa akustiikassa murheelliselta ja ankealta. Jos akustiikka tapetaan, on kuin valot olisi sammutettu kirkosta», hän sanoi naapurilleen.

»Tuoreen Sudenpentujen Käsikirjauudistuksen liturginen laulu perustuu paljolti jälkikaiun kannattelevaan vaikutukseen, ja lisäksi kaikuisa kirkko rohkaisee yhteislaulua», hän sanoi lihakauppiaalle.

»Akustikko on ammattilainen äänen fysiikan suhteen, mutta amatööri musiikin tarpeiden suhteen. Muut päättävät minkälainen akustiikka halutaan, ja akustikko vain toteuttaa toivomukset», hän sanoi postinkantajalle.

Argumentatio & Conclusio

Kirkon Isät puuttuivat keskusteluun: »Ei tämä kirkko kuulkaa mikään konserttisali ole. Tärkeintä on, että Jumalan Sana kuuluu selkeänä ja kirkkaana kuin vuoripuron pulputus. Asioilla on nähkääs tärkeysjärjestys.»

Toraisa Lukkari jatkoi kiivailuaan: »Soitolla ei voi lisätä jälkikaiun määrää, mutta puhutavan voi mukauttaa kaikuisaan kirkkoon sopivaksi. Tämä on asioiden käytännön järjestys.»

»Mutta kun ei millään huvittaisi puhua ääneen ja selvästi. Kun sais vaan olla.», huokaisivat Kirkon Isät.

Toraisa Lukkari ei hellittänyt. Hän otti yhteyttä Museovirastoon ja kysyi: »No ettekö te nyt tätä puolta kirkosta suojele kun siitä ovenkahvastakin silloin kerran niin kova parku nousi?». Museoviraston Nooanarkitehti vastasi: »Mutku eihän sitä akustiikkaa niinku silleen näe, nii eihän sitä siis oo sitte olemassakaan ja siksi se ei meitä liikuta lain.»

Toraisa Lukkari myönsi tappionsa ja luovutti. Hän myi kirkon urut läheiseen uuteen jäähalliin ja ryhtyi posetiivariksi Aurinkorannoille.

Epilogi

Eräänä yönä kansa tuli äkisti järkiinsä ja kävi miehissä repimässä kaikki superlonit pois penkkien alta, wc-pöntöstä ja urkupilleistä. Sitten juotiin kahvit.

Näinhän saduissa usein käy.

Sen pituinen se jälkikaiku.

2

Jukka Huttunen: Tulevaisuuteen...

3

Esko Jossas: Hallinnon reformaatio

4

Uutisia

7

Marjukka Andersson: Ongelma vai resurssi?

9

Arto Laitinen: Totuus ja sen tulkinta!

10

Uusi visio Pappisliitolle

13

Jukka-Pekka Fabrin

Diakoniatyön ja diskurssianalyysin kehyksiä

16

Albert Woblforth & Pirkko Hakkarainen

Solidaarisen toiminnan edistäminen

19

Osmo Setälä: Veroilmoitus vuodelta 1998

24

Papiston päivät 1998

24 Torsti Lehtinen: Taivaan ja helvetin
avioliitto

26 Henkilökohtaista tilitystä Hyde Parkissa

30 Asko Sarkola: Ilmaisuu syntyy tässä ja nyt

31 Sytykkeitä kirkon riemuvuoteen

32 Sakari Pietilä: Suuri orkesteri ja papin
oma soundi

36 Ilkka Kantola haluaa tukea papiston työtä

37

Uusi puheenjohtaja Juha Kauppinen

39

Juha Kauppinen: Yhteiseksi voimaksi

40

Marjukka Andersson ja Sirpa Lampinen

Kyrkomusik 1998 Tukholmassa

43

Ulla-Maija Kyrölä on vuoden diakoniatyöntekijä

45

Sisko Rantalankila: Perusteluja juhluvuoden
diakoniatyöntekijän valitsemiseksi

47

Kommentti

48

Tekstin ääressä

63

Petri Koivusalo:

Kuuluisa Akustikko ja Toraisa Lukkari

Papiston päivät 1998

TAIVAISTA JA HELVETEISTÄ RIEMUVUOTEEN.

SIVUT 24–36

Tulevaisuuden linjat

CRUX JULKAISEE TÄSSÄ JA TULEVISSA NUMEROISSA

PAPPISLIITON VISION VUOSILLE 1999–2002.

VISIO ON OSA LIITON TULEVAISUUDEN SUUNNITTELUA.

SIVUT 10–12

Diakonian teoriaa

OLISIKO DISKURSSIANALYYSYSTÄ DIAKONIATYÖN YMMÄRTÄMI-

SEN TEOREETTISEKSI POHJAKSI?

ENTÄ VAPAAEHTOISTYÖN TUTKIMUS?

SIVUT 13–18

**Kyrko 98
musik 98**

Pojat ovat poikia, kuorossakin

ONKO TULEVIIN MIESKUOROIHIN LAULAJIA, JOS POJAT EIVÄT
LÄHDE KUOROIHIN. PITÄISIKÖ SATSATA POIKAKUOROIHIN?

SIVUT 40–42